

НКЦПФР

ЗМІСТ

ОБЛИЧЧЯ РЕГУЛЯТОРА: КЕРІВНИЦТВО КОМІСІЇ	4
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОМІСІЇ	7
ФОНДОВИЙ РИНОК У СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ НА ФОНІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ	8
РИНОК АКЦІЙ	13
Емісія акцій	13
Обіг акцій на фондовому ринку	14
РИНОК ОБЛІГАЦІЙ	17
Державні облігації України	17
Облігації підприємств	20
РИНОК ДЕРИВАТИВІВ	24
Емісія деривативів	24
РИНОК КОЛЕКТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	26
Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування	26
Обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування на фондовому ринку	28
Діяльність інститутів спільного інвестування	32
ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДЕПОЗИТАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	39
МОНІТОРИНГ ОПЕРАЦІЙ ЗА УЧАСТЮ НЕРЕЗИДЕНТІВ	42
ДІЯЛЬНІСТЬ ЕМІТЕНТІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ	47
Фінансово-господарська діяльність емітентів цінних паперів	47
Дивідендна політика акціонерних товариств	49
ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ	51
Розвиток законодавства в сфері ринків капіталу а корпоративного управління	51
Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства	54
Регулювання діяльності емітентів цінних паперів	55
Регулювання професійної діяльності на фондовому ринку	59
Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж	60
Регулювання депозитарної та клірингової діяльності	62
Регулювання діяльності інституційних інвесторів	65
Регулювання діяльності з надання інформаційних послуг на фондовому ринку	67
Пруденційний нагляд на фондовому ринку	68
Контроль за діяльністю професійних учасників фондового ринку	71
Фінансовий моніторинг	73
Правозастосування на ринку цінних паперів	76
Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулювні організації професійних учасників фондового ринку (СРО)	79
Підготовка фахівців з питань фондового ринку	79
Фінансова звітність та аудит на ринку цінних паперів	80
Участь Комісії у судових процесах	82
Робота Комісії зі зверненнями інвесторів	84
Міжнародна співпраця Комісії	85
Комунікаційна політика Комісії	87
Розвиток інформаційних технологій	88
Розвиток людських ресурсів	91
Фінансове забезпечення Комісії	98
Діяльність із внутрішнього аудиту	99

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Вже багато років поспіль Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку знайомить вас зі своїми досягненнями та результатами роботи. До вашої уваги звіт про роботу вітчизняного фондового ринку та діяльність його регулятора – НКЦПФР — за 2018 рік.

Цей документ містить детальну аналітичну та статистичну інформацію про динаміку показників українського фондового ринку протягом минулого року.

У 2018 році Комісія зосередила свої зусилля на багатьох напрямках діяльності, спрямованих на підвищення ефективності фондового ринку та роботи його регулятора, вдосконалення законодавства на ринку цінних паперів, впровадження європейських норм і стандартів на вітчизняному ринку, вдосконалення механізмів захисту прав інвесторів тощо.

Коротко зупинюсь лише на деяких важливих досягненнях у роботі НКЦПФР протягом звітного року. Комісія розробила проєкт Закону України «Про загальнообов’язкове накопичувальне пенсійне забезпечення», який запроваджує в Україні пенсійну систему 2-го рівня, на виконання доручення Кабінету Міністрів України. Запуск другого рівня пенсійної системи дозволить підвищити рівень соціального захисту українців пенсійного віку. Накопичувальна система доповнить функціонуючу солідарну, й майбутні пенсіонери зможуть розраховувати на більші доходи.

Ми системно рухаємось до повноцінного ринкового конкурентоспроможного середовища згідно зі стандартами ЄС і запроваджуємо найкращі практики, які застосовуються в європейських країнах. Тому було оприлюднено українську таксономію фінансової звітності — склад статей та показників фінансової звітності, які підлягають розкриттю суспільно важливими підприємствами.

Система звітності в електронному форматі XBRL спрощує укладання звітності підприємствам, усуває дублювання звітності різним державним органам, покращує аналіз звітності та збільшує ефективність нагляду.

Наприкінці минулого року стартувала робота відділу «Єдине вікно» — основними завданням якого є: прийняття

на реєстрацію та повідомлення про результати розгляду документів, що пов’язані з отриманням заявниками адміністративної послуги. Ця платформа дозволить не лише автоматизувати дуже багато функцій, які стосуються обліку цінних паперів, але кардинально підвищити якість послуг для власників цінних паперів. Системні зміни тривають.

У 2018 році Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку оприлюднила план розвитку товарних ринків в Україні, включно з енергетичними, який містить, зокрема, модель майбутніх енергетичних хабів. План розроблений за участі міжнародної групи експертів на основі передових практик ЄС та у відповідності до стандартів Енергетичного співтовариства ЄС.

План передбачає масштабну галузеву реформу, яка повинна супроводжуватися змінами цивільного та правового законодавства, оскільки фрагментарні зміни поточного регулювання, так зване латання дірок, не призведуть до створення ефективних та збалансованих товарних ринків.

Це не є чергова енергетична реформа — Комісія розробила механізм реалізації попередніх реформ: газового ринку, ринку електроенергії. Реформ, які починались з гарних намірів, але без урахування необхідності розробки супутньої фінансової інфраструктури, реалізувалися викривлено — одна не завершена, другу пропонують відстрочити як регулятори, так і самі учасники ринку, бо вона загрожує колапсом системі. Це відбувається, бо ринки не функціонують не так, як задумувалось. Вони досі потребують адміністративного «ручного керування», оскільки не забезпечують виконання своєї головної функції — встановлення балансу між покупцями та виробниками, не є прозорими та конкурентними. Лише створення фінансової інфраструктури, модель якої ми розробили, дозволить збалансувати товарні ринки та встановлювати чесні для наших реалій ціни й збільшити ефективність та конкурентоспроможність української економіки.

Сьогодні ми можемо побачити справжнє обличчя українського фондового ринку. Без смітєвих паперів та нечесних схем. Після десятиліть їхнього домінування на ринку інакше бути й не могло, що майже 95% операцій зараз — це угоди з державними цінними паперами.

Наш фондовий ринок, як бачимо, ефективний тільки в питаннях власності — змін прав, перерозподілу часток. Але аж ніяк не як джерело залучення грошей для розвитку бізнесу, як в розвинених країнах.

Поширені раніше активи були далекі від своєї інвестиційної суті, вони слугували лише інструментами в сумнівних операціях. Схеми наносили прямі втрати бюджету, фінансовій системі, інвесторам, позбавляли ринок головного — довіри.

Сьогодні ринок готовий для подальшого розвитку. Все, що для цього потрібно, — ухвалити давно внесені законопроєкти — 2413а, 6303, 9035, які забезпечать ринку потрібну прозорість, захист та правила. Давно потрібні норми європейського фінансового права.

Ми разом пройшли складний етап очищення та повернення довіри на наш ринок. Зроблено багато, але ще більше попереду.

Нам слід продовжити роботу над впровадженням в Україні світових стандартів, найкращих практик розвинутих країн. А ще не забувати про самовдосконалення, постійне підвищення кваліфікації, підтримувати жагу до отримання нових знань, набуття нового досвіду.

Лише в такому разі майбутнє відкриє для нас нові можливості, а не нагадуватиме про старі проблеми.

Бажаю всім наполегливості та стійкості на шляху якісного розвитку фондового ринку. На користь інвесторів, учасників, всієї національної економіки!

3 повагою
Голова НКЦПФР
Тимур Хромаєв

ОБЛИЧЧЯ РЕГУЛЯТОРА: КЕРІВНИЦТВО КОМІСІЇ

Тимур Хромаєв, Голова Комісії

Тимур Хромаєв розпочав свою кар'єру у 1997 році в структурі Міністерства фінансів України, пройшовши шлях від провідного економіста відділу стратегії управління зовнішнім боргом Управління зовнішнього боргу до начальника Управління ринків капіталу Департаменту державного боргу. У 2001 році став заступником Голови правління ЗАТ «Комерційний банк НРБ-Україна», а з 2002 року — ЗАТ «ТАС-Інвестбанк». У лютому 2003 року Тимур Хромаєв заснував інвестиційну компанію «АРТА», яка стала одним із лідерів серед українських інвестиційних компаній, а з 2013 року займав посаду виконавчого директора компанії GASE Energy, Inc.

Освіта:

Першу економічну освіту здобув у Union College, штат Нью-Йорк, США (1997 рік). Згодом продовжив навчання в Україні. З 2008 по 2010 рік навчався в Інституті міжнародних відносин Київського національного університету ім. Т.Шевченка на факультеті міжнародного права, де отримав ступінь магістра.

Олександр Панченко, Член Комісії

Олександр Панченко розпочав свою кар'єру в інвестиційній компанії «Прспект Інвестментс», у якій пройшов шлях від спеціаліста фінансового відділу до фінансового директора (1997–2001 роки). Близько семи років працював у інвестиційній групі «Міленіум Капітал», починаючи з фінансового директора і закінчуючи генеральним директором «Міленіум Ессет Менеджмент», де керував створенням та запуском інвестиційних фондів, відповідав за результати управління фондами, а також входив до складу інвестиційного комітету. У квітні 2008 року Олександр Панченко був призначений на посаду директора КУА-АПФ «Тройка діалог Україна», відповідав за діяльність з управління активами приватних клієнтів, недержавних пенсійних фондів та інститутів спільного інвестування.

З лютого 2015 року призначений Членом Комісії, відповідає за такі напрями:

- регулювання діяльності з управління активами;
- регулювання діяльності рейтингових агентств;
- ліцензійні процедури;
- корпоративне управління в ПАТ «Національний депозитарій України»;
- ІТ інфраструктура і супровід;
- впровадження фінансової звітності в форматі XBRL.

Олександр Панченко очолює робочу групу з розробки законопроекту щодо впровадження 2-го рівня пенсійного забезпечення.

Є Членом Наглядової Ради:

- ПАТ «Національний депозитарій України»;
- ДП «Державна іпотечна установа»;
- ОСНАД (Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю).

Освіта:

У 1997 році закінчив факультет «Фінанси та кредит» Національної академії управління в Києві.

Дмитро Тарабакін, Член Комісії

Дмитро Тарабакін має значний досвід роботи на фондовому ринку. З 1995 року в рамках проекту KPMG Barents Group працював над створенням асоціації та фондової біржі «ПФТС», де пізніше обіймав посаду директора-контролера. У 1997 році став головним трейдером відділу по роботі з акціями у компанії Wood&Company в Києві, а з 1999 року – в польському офісі компанії у Варшаві. Брав участь в десятках приватних і публічних розміщень. З червня 2000 року Дмитро Тарабакін працював керуючим директором однієї із найбільших інвестиційних компаній Dragon Capital, беручи безпосередню участь у здійсненні десятків українських IPO.

Освіта:

У 1996 році отримав економічну освіту у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», а в період з 1994 по 1995 роки навчався в Roosevelt University в Чикаго за спеціалізацією «Фінанси».

Максим Лібанов, Член Комісії

Лібанов Максим відповідає за процес адаптації законодавства України з питань ринків капіталу та корпоративного управління до законодавства ЄС у рамках Угоди про Асоціацію; впровадження міжнародних стандартів з питань ринків капіталу та корпоративного управління; реєстраційні процеси, пов'язані з емісією цінних паперів, формування та реалізацію державної політики щодо емітентів цінних паперів, методичне забезпечення та координацію державного регулювання у сфері емісії та обігу боргових цінних паперів тощо.

З липня 2005 року Максим Лібанов очолював підрозділ Комісії з питань стратегії розвитку ринків капіталу. Як директор департаменту він опікувався адаптацією профільного законодавства України до законодавства ЄС у рамках Угоди про Асоціацію; впровадженням міжнародних стандартів IOSCO, IOPS, OECD та інших міжнародних організацій з питань ринків капіталу, корпоративного управління та накопичувальних пенсійних систем; розробкою, аналізом та супроводженням законодавчих ініціатив з цих питань; працював над програмними та стратегічними документами з питань розвитку ринків капіталу; координував роботу з питань підготовки та сертифікації спеціалістів на фондовому ринку. Загалом в Комісії Максим Лібанов працює понад 15 років.

У 2004 році він здобув ступінь магістра права у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка, а згодом, у 2006 році, ступінь магістра з фінансів у Київському національному економічному університеті ім. В. Гетьмана. У 2010 році отримав ступінь кандидата юридичних наук, захистивши дисертацію на тему «Правове регулювання фінансування професійних пенсій в Україні» в Інституті законодавства Верховної Ради України.

Проходив програми підвищення кваліфікації у Міжнародному інституті розвитку ринків цінних паперів при Комісії з цінних паперів та бірж США у 2011 і 2017 роках та в Центрі реформування фінансової звітності при Світовому банку у 2014 році.

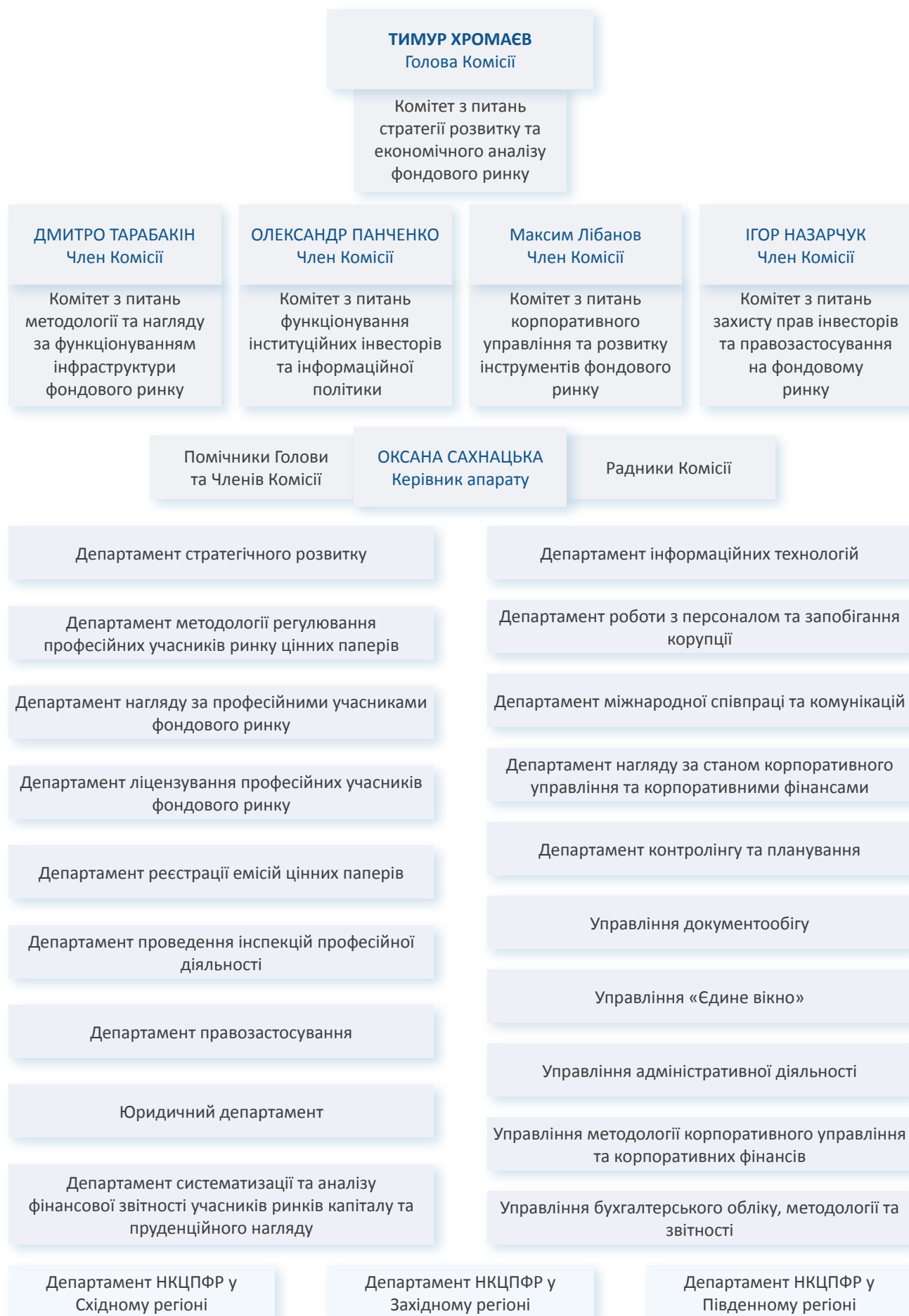
Ігор Назарчук, Член Комісії

Ігор Назарчук розпочав роботу в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку у 1995 році, майже з самого початку її створення. У регуляторі він очолював підрозділ розвитку законодавства на ринку цінних паперів, взявши участь у розробці першого законодавства України в сфері реєстраторської діяльності, діяльності зберігачів цінних паперів та інститутів спільного інвестування. У 1996 році Ігор Назарчук захистив науковий ступінь кандидата юридичних наук на тему: «Правові основи формування та функціонування ринку цінних паперів в Україні». Окрім того, викладав цивільне право в Київському національному університеті ім. Т.Шевченка. Починаючи з 1998 року працював у юридичній фірмі «Бейкер і Макензі», спеціалізуючись на цивільному, фінансовому та корпоративному праві. Ігор Назарчук брав безпосередню участь у підготовці та реалізації проектів щодо перших випусків єврооблігацій України, перших випусків американських депозитарних розписок на акції українських емітентів тощо. У 2002 році виступив засновником юридичної фірми.

Освіта:

У 1991 році з відзнакою закінчив Національний юридичний університет ім. Я.Мудрого.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА КОМІСІЇ

ФОНДОВИЙ РИНОК У СУЧАСНИХ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСАХ НА ФОНІ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ В УКРАЇНІ

У 2018 році, порівняно з 2017 роком, темп приросту обсягів торгів на ринку цінних паперів становив 26% при зростанні ВВП на 3,2%. Співвідношення обсягів торгів на ринку цінних паперів до ВВП — 19,8%. За підсумками 2018 року спостерігалось зростання обсягу торгів на ринку цінних паперів, порівняно з 2017 роком, на 26% — до 590,59 млрд грн (**діаграма 1.1**).

Діаграма 1.1

Порівняльні дані обсягів торгів на ринку цінних паперів та ВВП, млрд грн

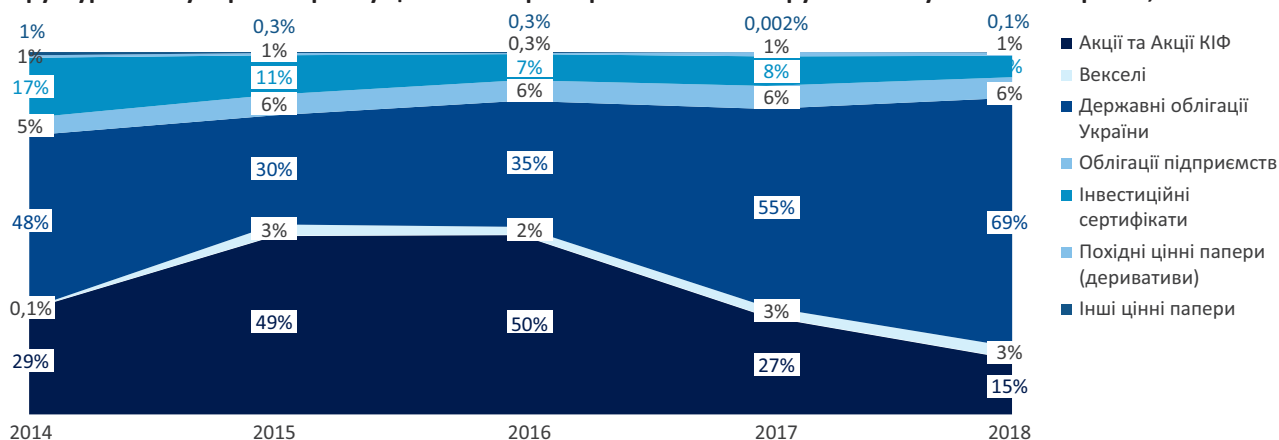
Джерело: НКЦПФР; Державна служба статистики України

З 2017 року депозитні сертифікати Національного Банку України не враховуються у розрахунках обсягу торгів. Відповідно до Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи депозитний сертифікат Національного банку — це один із монетарних інструментів, що є борговим зобов'язанням Національного банку у формі записів на рахунках у системі кількісного обліку СЕРТИФ (з іменною ідентифікацією власників на підставі реєстру власників), який свідчить про розміщення в Національному банку коштів банків та їх право на отримання внесеної суми і процентів після закінчення встановленого строку.

Основний обсяг торгів у 2018 році — операції з ОВДП — 69% (**діаграма 1.2**).

Діаграма 1.2

Структура обсягу торгів на ринку цінних паперів з фінансовими інструментами у 2014 – 2018 роках, %

У 2018 році обсяг торгів на біржовому ринку становив 44,17% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (590,58 млрд грн) (**діаграма 1.3**).

Важливим індикатором фондового ринку є індекс, який дає можливість оцінити загальну ситуацію на ринку цінних паперів. Динаміку вітчизняних та світових фондових індексів фондового ринку наведено в **діаграмі 1.4**. Зокрема, за 2018 рік індекс Української біржі зріс на 13,92%, ПФТС — на 77,54%.

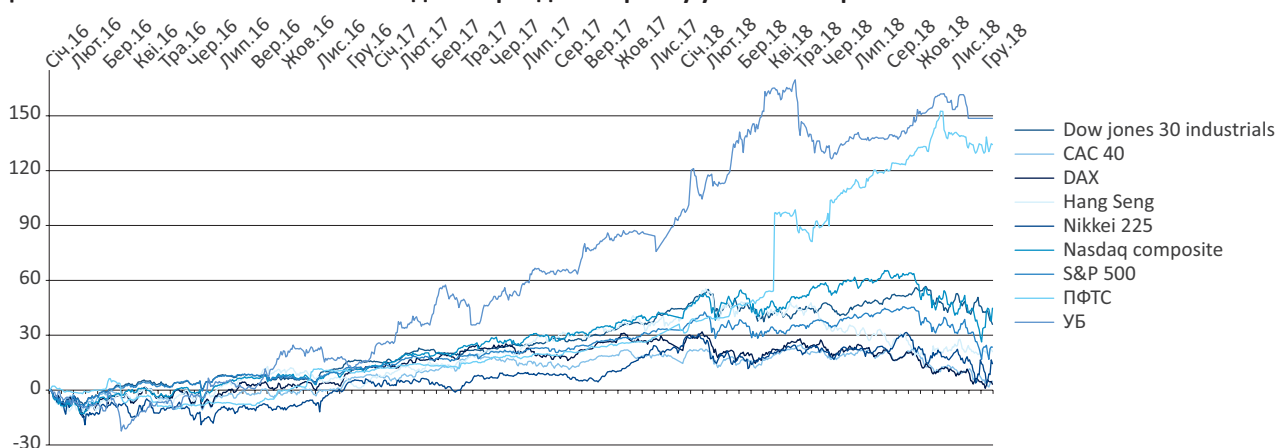
Діаграма 1.3

Обсяг торгів на ринку цінних паперів у 2013 – 2018 роках, млрд грн

Діаграма 1.4

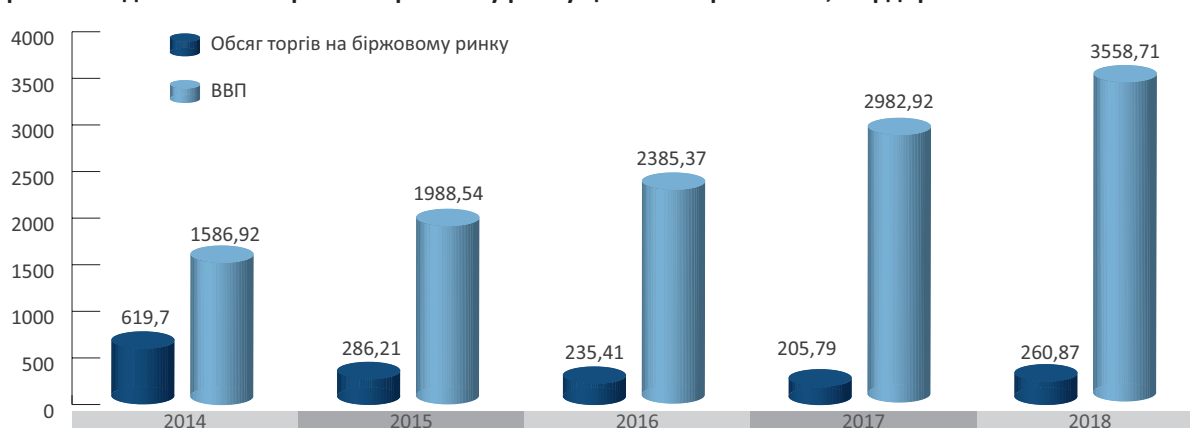
Динаміка вітчизняних та світових індексів фондового ринку у 2016-2018 роках

У 2018 році спостерігається зростання біржового сегменту фондового ринку України. Порівняно з показником 2017 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2018 році зріс на 26,8% — до 260,87 млрд грн, що становить 7,33% до ВВП України у 2018 році (діаграма 1.5).

Діаграма 1.5

Порівняльні дані обсягів торгів на біржовому ринку цінних паперів та ВВП, млрд грн

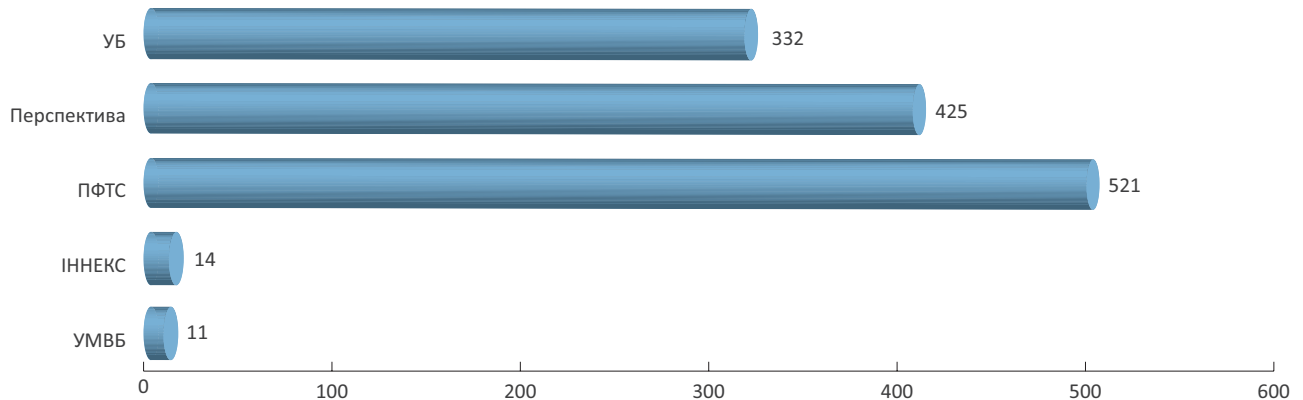

Наприкінці 2018 року найбільшу кількість випусків цінних паперів, які перебувають в обігу на фондових біржах, було розміщено на ПФТС (39,9%), біржі «Перспектива» (32,6%) та Українській біржі (25,5%) (діаграма 1.6).

За підсумками 2018 року спостерігається перерозподіл обсягів торгів на організаторах торгівлі. Так, питома вага обсягів торгів ПрАТ «Фондова біржа «Перспектива» у 2018 році скоротилася на 28,2 процентні пункти і становила 48,8%, при зростанні питомої ваги обсягів торгів АТ «Фондова біржа «ПФТС» на 24,6 процентні пункти до 43,1% (таблиця 1.1).

Діаграма 1.6

Розподіл кількості випусків цінних паперів, які включено до біржових списків організаторів торгівлі* станом на 31.12.2018, шт.

* з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на декількох фондових біржах.

Таблиця 1.1

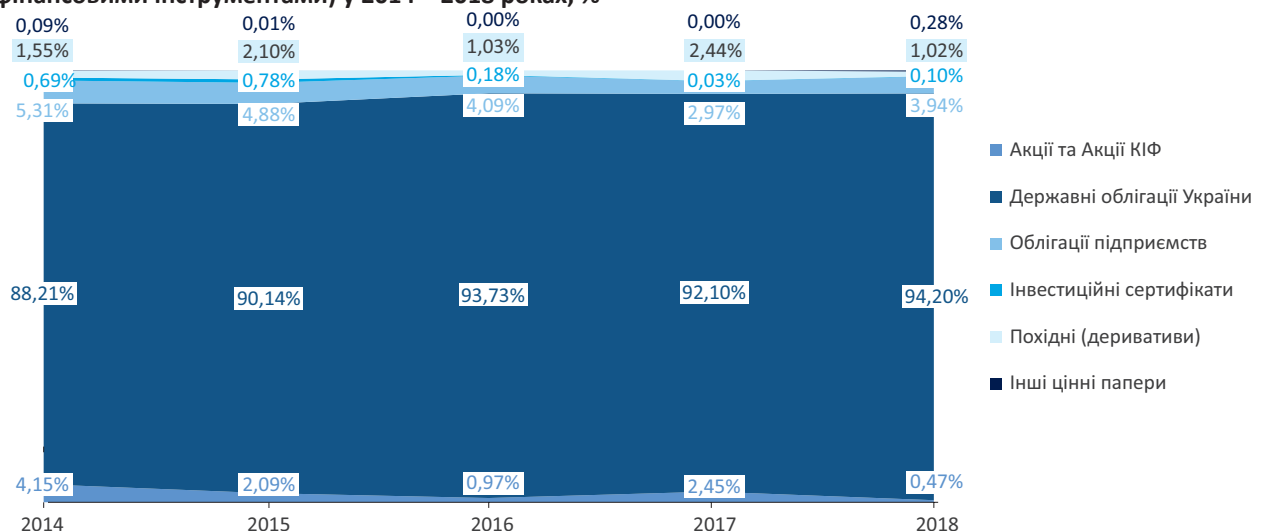
Обсяг торгів на організаторах торгівлі протягом 2014-2018 років, млн грн

Організатор торгівлі	2014		2015		2016		2017		2018	
	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %	млн грн	питома вага, %
ПЕРСПЕКТИВА	490 458,12	79,15%	220 332,17	76,98%	136 057,62	57,80%	127 410,01	61,91%	127 325,00	48,81%
ПФТС	95 881,73	15,47%	53 181,80	18,58%	93 719,20	39,81%	64 337,74	31,26%	112 518,17	43,13%
УБ	8 565,89	1,38%	6 692,36	2,34%	3 531,20	1,50%	13 412,22	6,52%	20 987,86	8,05%
КМФБ	9 921,41	1,60%	3 565,31	1,25%	1 743,32	0,74%	81,75	0,04%	-	-
УНІВЕРСАЛЬНА	12 739,29	2,06%	591,29	0,21%	252,09	0,11%	399,20	0,19%	-	-
СЄФБ	1 265,53	0,20%	1 413,39	0,49%	59,09	0,03%	-	-	-	-
УМВБ	260,4	0,04%	118,67	0,04%	21,71	0,01%	-	-	34,95	0,01%
УФБ	456,88	0,07%	301,98	0,11%	18,93	0,01%	1,16	0,001%	-	-
ІННЕКС	27,32	0,00%	5,09	0,00%	1,98	0,00%	145,43	0,07%	0,49	0,00%
УМФБ	118,66	0,02%	5,94	0,00%	-	-	-	-	-	-
УСЬОГО	619 695,23	100	286 208,00	100	235 405,14	100	205 787,51	100	260 866,46	100,00%

Серед фінансових інструментів за обсягами торгів на біржовому ринку у 2018 році провідну позицію продовжують займати державні облігації України — 245,73 млрд грн (94,2% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі у 2018 році) (діаграма 1.7) (таблиця 1.2).

Діаграма 1.7

Структура обсягу біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за фінансовими інструментами) у 2014 – 2018 роках, %

Протягом 2018 року на біржовому ринку спостерігалася консолідація торгівлі цінними паперами. Лише дві фондові біржі – «ПФТС» та «Перспектива», відзначалися значними обсягами торгівлі — понад 91,9% вартості біржових контрактів (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

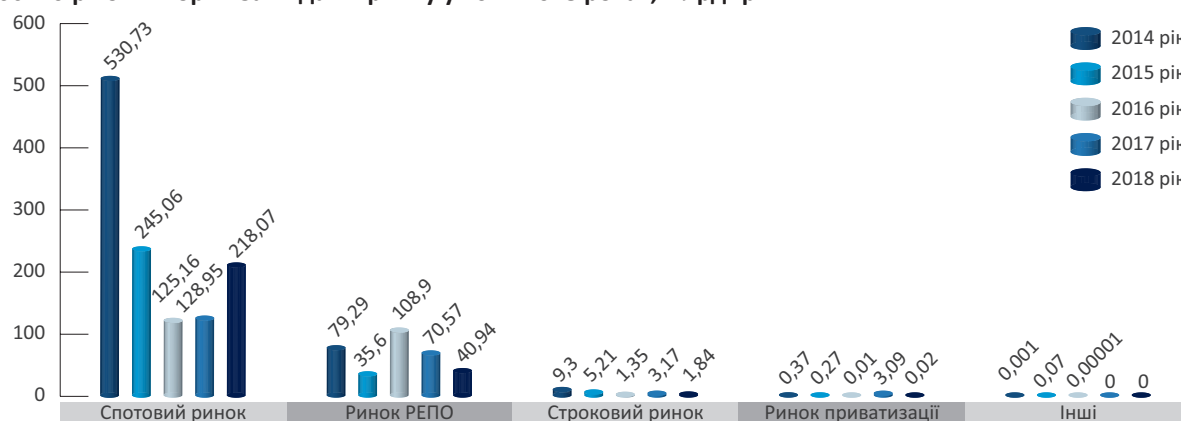
Обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі (з розподілом за видом фінансового інструменту) у 2018 році, млн грн

Організатор торгівлі	Акції (без акцій КІФ)	Акції КІФ	Облігації підприємств	Державні облігації України	Облігації місцевих позик	Інвестиційні сертифікати	Опціонні сертифікати	Деривативи	Державні деривативи	Усього
ПФТС	338,79	35,13	3 823,79	107 377,02	741,40	202,04	0	0	0	112 518,17
УМВБ	34,92	0	0	0	0	0	0	0,03	0	34,95
ІННЕКС	0,49	0	0	0	0	0	0	0	0	0,49
ПЕРСПЕКТИВА	29,97	0	4 654,02	121 777,68	0	49,30	813,44	0,13	0,46	127 325,00
УБ	776,21	0,45	1 789,21	16 578,56	0	4,23	0	1 839,20	0	20 987,86
УСЬОГО	1 180,38	35,57	10 267,01	245 733,26	741,40	255,57	813,44	1 839,36	0,46	260 866,46

Найпривабливішим в структурі біржових торгів у розрізі за видами ринків був спотовий ринок, частка якого становила 83,6% від загального обсягу біржового ринку.

Діаграма 1.8

Обсяг біржових торгів за видами ринку у 2014-2018 роках, млрд грн

У 2018 році питома вага вторинного ринку в сукупному обсязі біржових торгів становила 97,7% від загального обсягу торгів (таблиця 1.3).

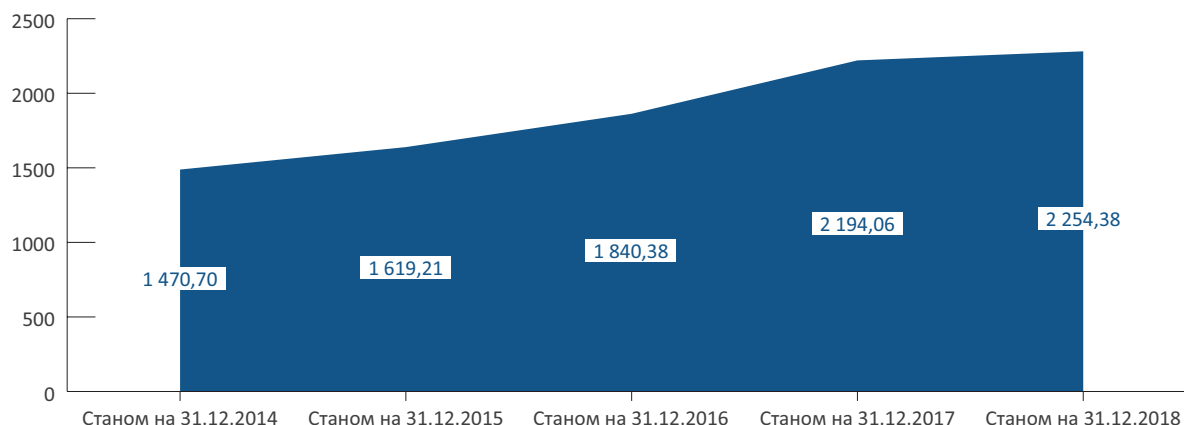
Таблиця 1.3

Розподіл біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі у 2018 році (за видами ринків), млн грн

Організатор торгівлі	Первинний ринок			Усього на первинному ринку	Вторинний ринок					Усього на вторинному ринку	Усього
	Строковий ринок	Спотовий ринок	Ринок приватизації		Ринок РЕПО	Строковий ринок	Спотовий ринок	Ринок приватизації	Спец. аукціон за ЦП в рамках проведення процедури банкрутства		
ІННЕКС	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,49	0,00	0,00	0,49	0,49
ПФТС	0,00	1 262,91	0,00	1 262,91	8 263,62	0,00	102 990,36	1,28	0,00	111 255,26	112 518,17
УМВБ	0,00	22,79	12,12	34,92	0,00	0,03	0,00	0,00	0,00	0,03	34,95
ПЕРСПЕКТИВА	0,00	2 899,64	0,00	2 899,64	32 239,63	0,13	92 185,60	0,00	0,00	124 425,36	127 325,00
УБ	0,00	1 737,63	0,00	1 737,63	433,80	1 843,51	16 970,61	1,92	0,00	19 249,84	20 987,48
УСЬОГО	0,00	5 922,97	12,12	5 935,10	40 937,05	1 843,67	212 147,06	3,20	0,00	254 930,98	260 866,08

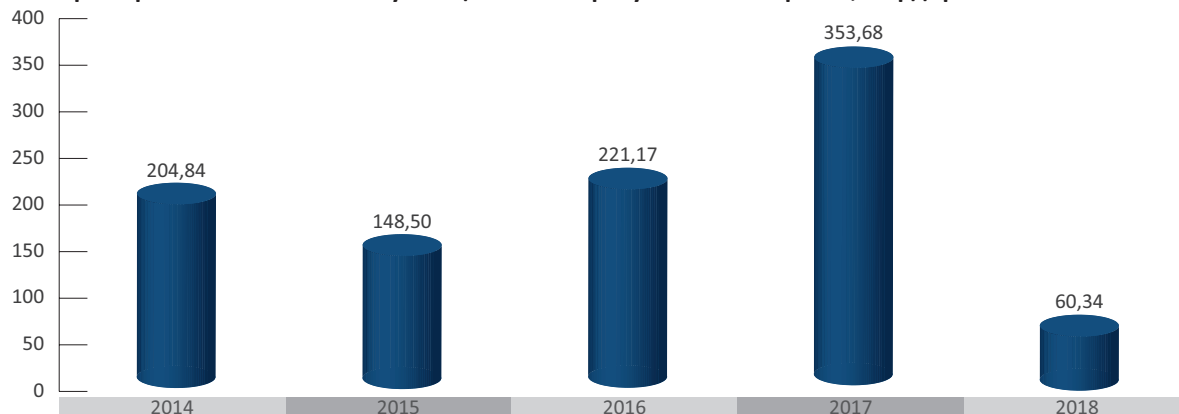
Також варто звернути увагу на такий показник, як обсяг випусків емісійних цінних паперів. З початку реєстрації емісії станом на 31.12.2018 загальний обсяг усіх зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів становив 2 254,38 млрд грн (діаграма 1.9).

Діаграма 1.9

Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів (наростаючим підсумком), млрд грн

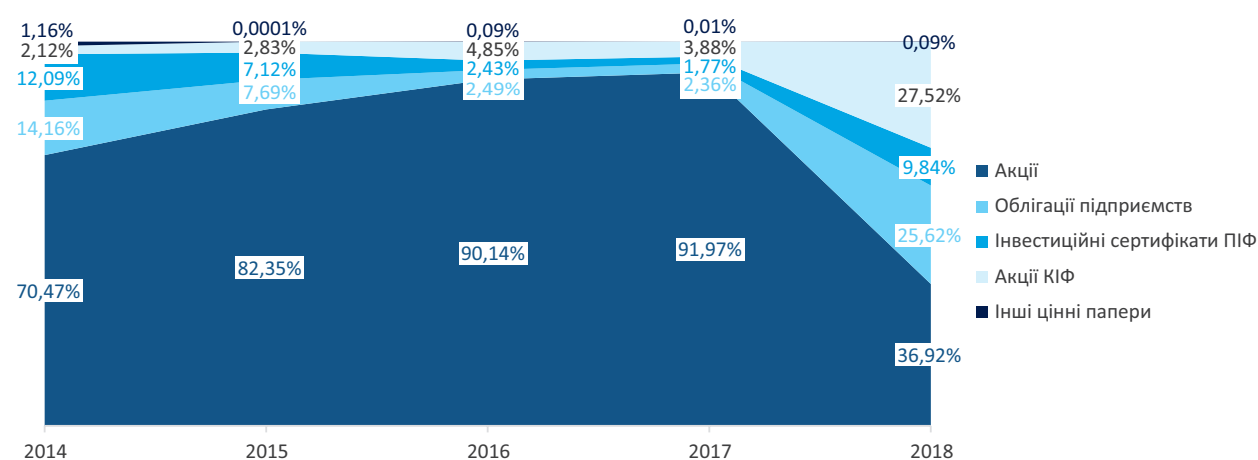
Аналіз динаміки розвитку фондового ринку України у 2018 році характеризувався зменшенням обсягів випуску цінних паперів на 82,9% порівняно з 2017 роком (діаграма 1.10).

Діаграма 1.10

Обсяг зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів у 2014 - 2018 роках, млрд грн

Серед фінансових інструментів провідну позицію за обсягами зареєстрованих випусків займали акції (діаграма 1.11). На динаміку випусків акцій визначальний вплив мав банківський сектор.

Діаграма 1.11

Структура обсягу зареєстрованих випусків цінних паперів на фондовому ринку України у 2012 -2018 роках, %

РИНОК АКЦІЙ

Емісія акцій

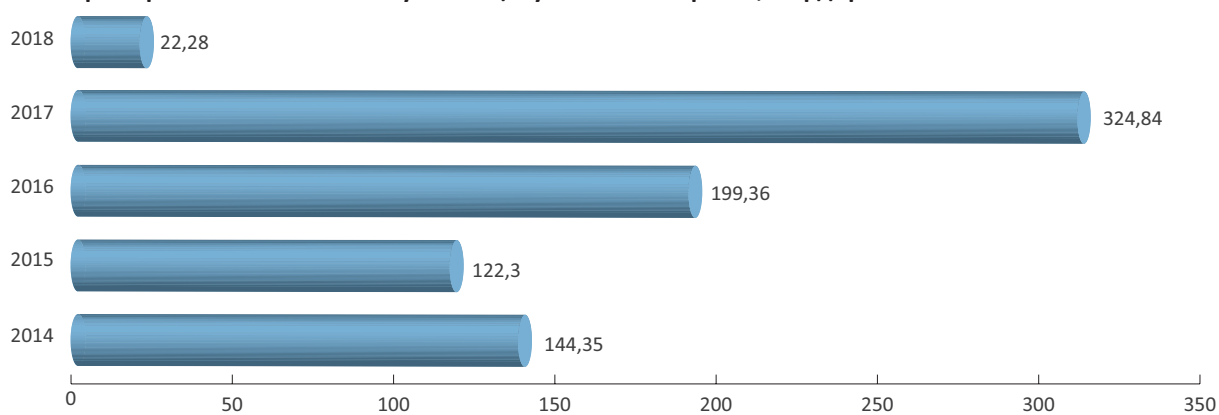
Упродовж 2014-2018 років Комісією зареєстровано випусків акцій на загальну суму 1 385,06 млрд грн. У 2018 році обсяг випуску акцій сягнув свого мінімуму за останні п'ять років і становив 22,28 млрд грн (**діаграма 1.12**).

У другому кварталі 2018 року спостерігався найбільший обсяг зареєстрованих випусків акцій (11,79 млрд грн) протягом року (**діаграма 1.13**).

Перелік підприємств, які зареєстрували найбільші за обсягом випуски акцій, наведено в **таблиці 1.4**. Обсяг емісії акцій цих емітентів становив 91% від загального обсягу випусків акцій, зареєстрованих Комісією. Основними емітентами акцій були банки, що здійснювали емісії з метою докапіталізації.

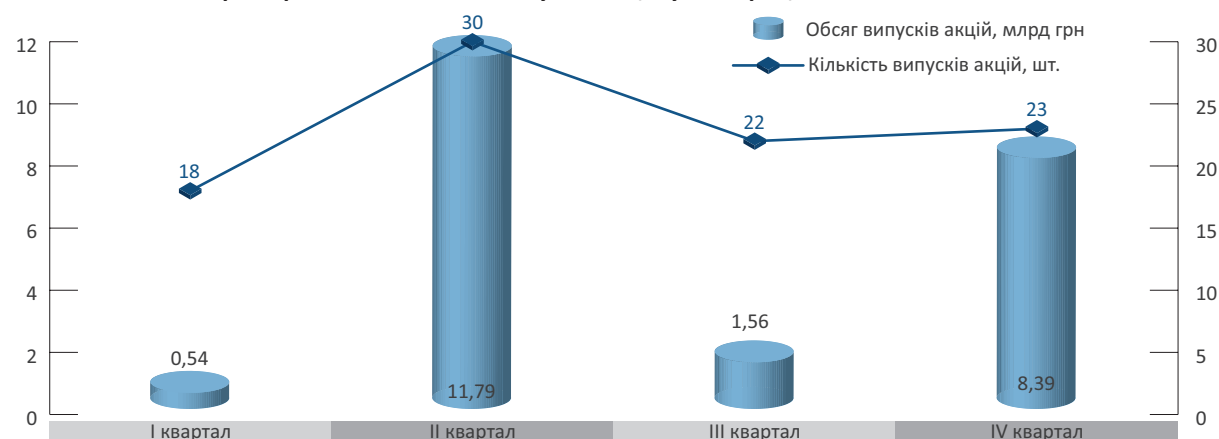
Діаграма 1.12

Обсяг зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2014 – 2018 роках, млрд грн

Діаграма 1.13

Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків акцій у 2018 році

Таблиця 1.4

Емітенти, які зареєстрували значні випуски акцій протягом 2018 року

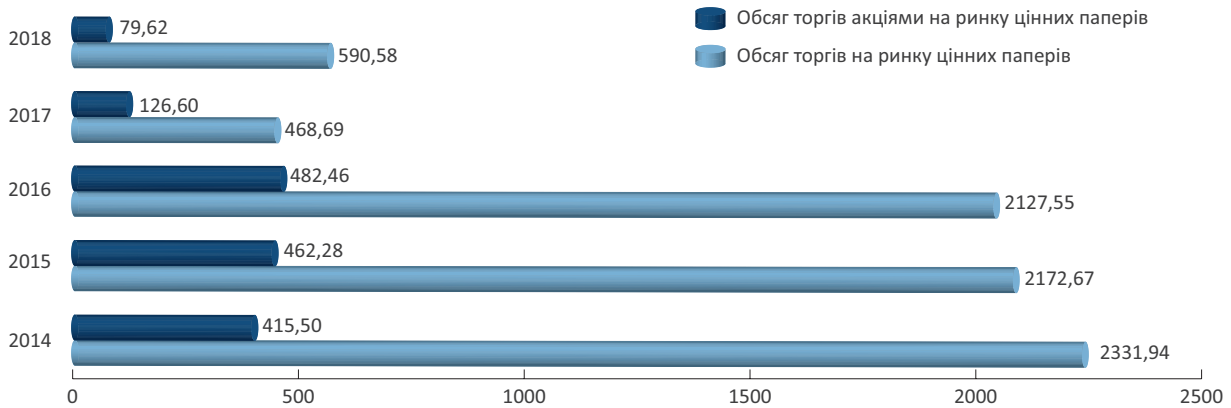
№ з/п	Найменування емітента	Обсяг емісії, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій акцій, %
1	АТ «СБЕРБАНК»	11600,00	52,07%
2	АТ «ВТБ БАНК»	2580,00	11,58%
3	ПАТ «НАЦІОНАЛЬНА СУСПІЛЬНА ТЕЛЕРАДІОКОМПАНІЯ УКРАЇНИ»	2544,27	11,42%
4	АТ «БАНК КРЕДИТ ДНІПРО»	1173,08	5,27%
5	АТ «БАНК ФОРВАРД»	663,02	2,98%
6	ПАТ БАНК ВОСТОК»	523,11	2,35%
7	АТ «ТАСКОМБАНК»	420,00	1,89%
8	ПРАТ «ЧУМАК»	350,44	1,57%
9	АТ «ПРОКРЕДИТ БАНК»	350,00	1,57%

Обіг акцій на фондовому ринку

Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2018 році зменшився на 37,1% порівняно з 2017 роком та становив 79,62 млрд грн (діаграма 1.14). Зменшення обсягу торгів акціями відбулося за рахунок продовження роботи з очищення фондового ринку та підвищення прозорості біржового сегменту.

Діаграма 1.14

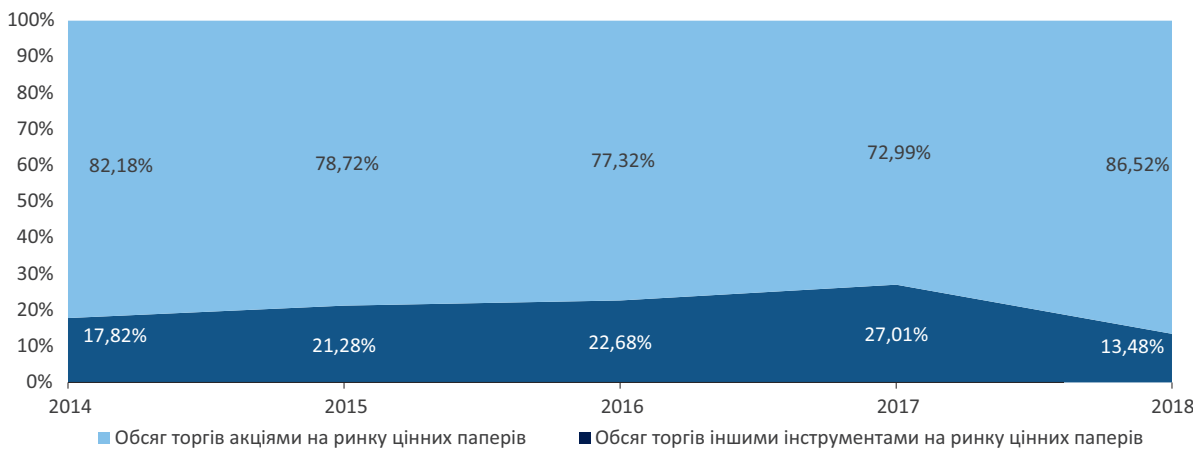
Обсяг торгів акціями на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках, млрд грн

У структурі торгів за підсумками 2018 року на ринок акцій припадає 13,48% сукупного обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 1.15).

Діаграма 1.15

Частка обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

За підсумками 2018 року обсяг торгів акціями на біржовому ринку зменшився у 5 разів порівняно з 2017 роком та становив 1,18 млрд грн (таблиця 1.5).

Таблиця 1.5

Обсяг торгів акціями на біржовому та позабіржовому ринках у 2014 – 2018 роках, млрд грн

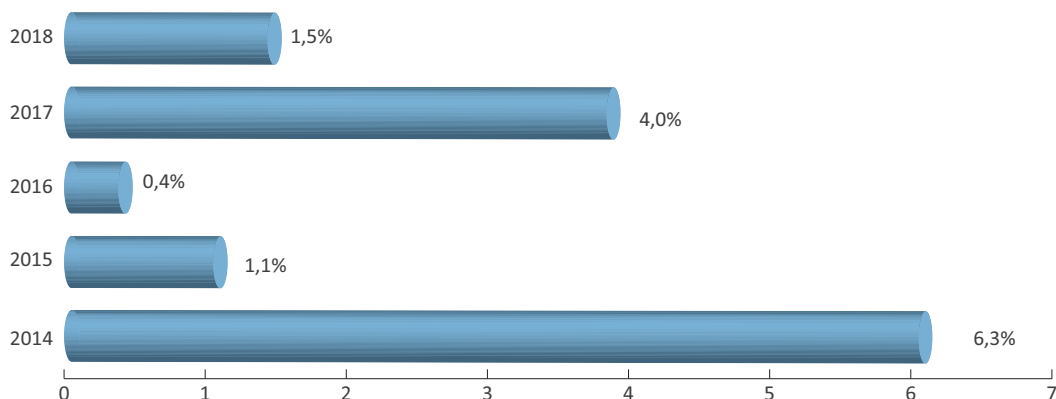
Вид ринку	2014	2015	2016	2017	2018
Позабіржовий ринок	391,04	457,06	480,38	121,56	78,44
Біржовий ринок	24,46	5,22	2,08	5,02	1,18
Усього	415,5	462,28	482,46	126,61	79,62

При цьому в 2018 році частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку знизилась і становила 1,5% від загального обсягу торгів акціями на ринку цінних паперів (діаграма 1.16).

Останні п'ять років спостерігається тенденція до зменшення кількості випусків акцій, допущених до торгівлі на фондових біржах. Станом на 31.12.2018 до біржових списків бірж було включено 376 випусків акцій емітентів (без урахування випусків акцій КІФ). Із них 4 випуски акцій внесено до біржового реєстру як такі, що відповідають вимогам лістингу. Зазначена кількість випусків акцій емітентів, що перебувають у лістингу, пов'язана із запровадженням вимог щодо внесення та перебування цінних паперів у біржовому реєстрі організаторів торгівлі (діаграма 1.17, 1.18).

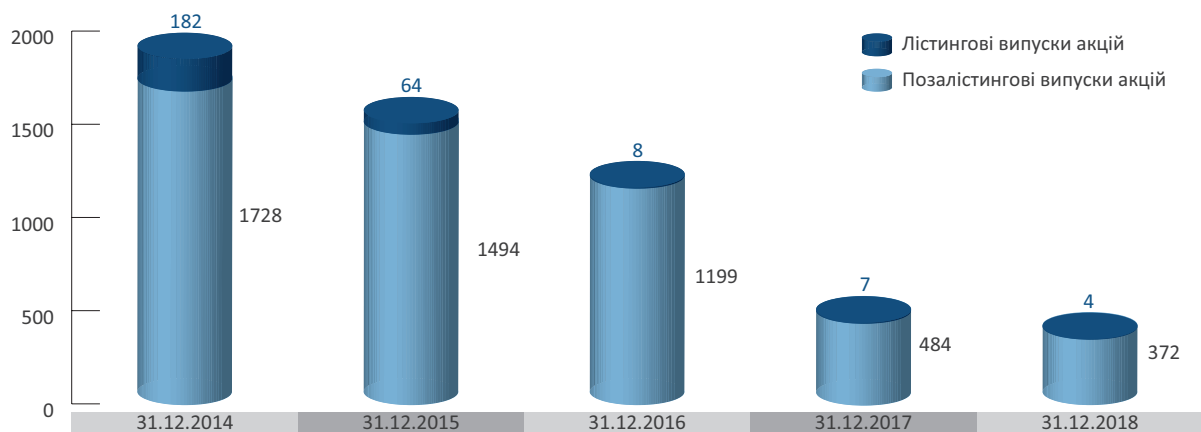
Діаграма 1.16

Частка обсягу торгів акціями на біржовому ринку у загальному обсязі торгів акціями на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

Діаграма 1.17

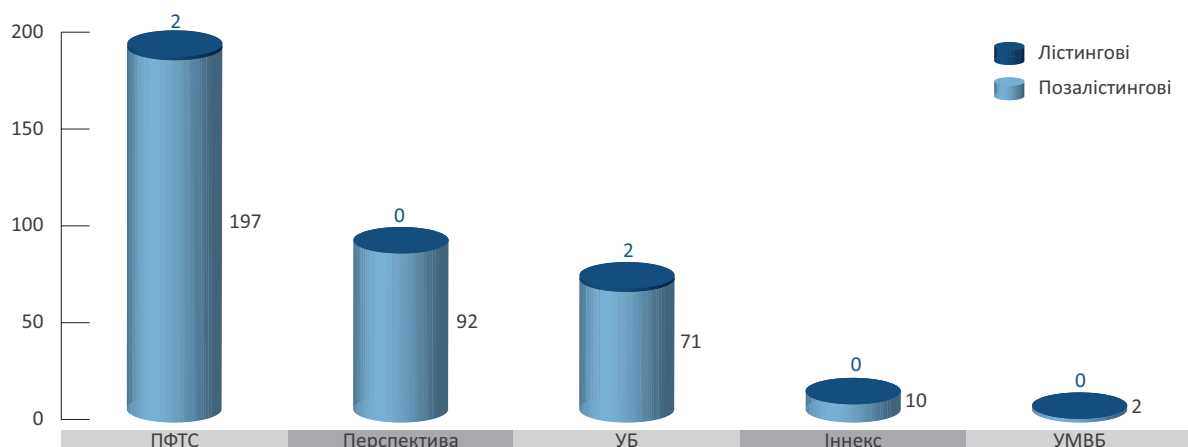
Розподіл випусків акцій, допущених до торгівлі на фондових біржах за категоріями, шт.*

*з урахуванням кількості випусків акцій, які допущені до торгівлі на кількох фондових біржах, без урахування випусків акцій КІФ

Діаграма 1.18

Розподіл випусків акцій, допущених до торгівлі на фондових біржах (у розрізі фондових бірж), станом на 31.12.2018, шт.*

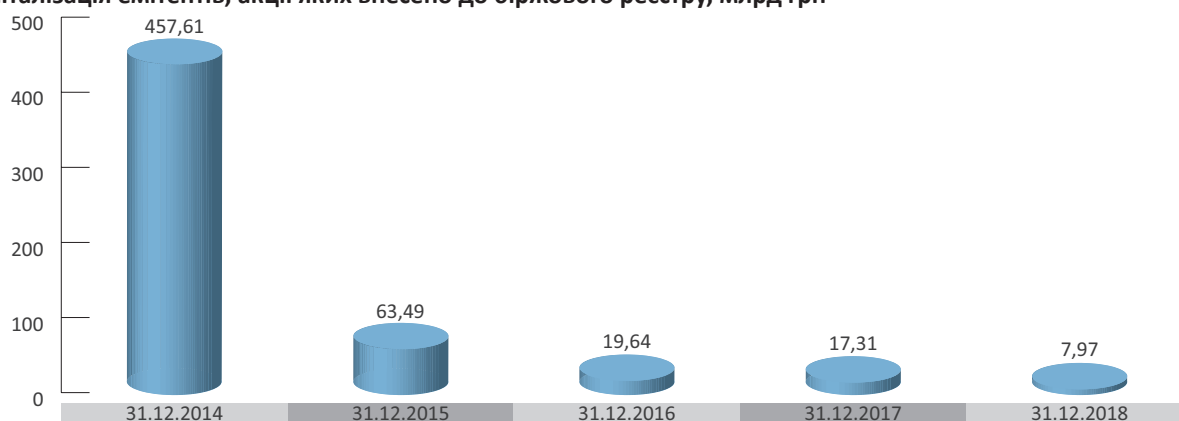
*з урахуванням кількості випусків акцій, які допущені до торгівлі на кількох фондових біржах, без врахування випусків акцій КІФ

Показник капіталізації емітентів, акції яких внесено до біржового реєстру станом на 31.12.2018, становив 7,97 млрд грн. Зменшення обсягів капіталізації, що спостерігається останні п'ять років, значною мірою пов'язане із зменшенням кількості випусків акцій, внесених до біржового реєстру як такі, що відповідають вимогам лістингу (діаграма 1.19).

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів акціями на біржовому ринку у 2018 році наведено в таблиці 1.7.

Діаграма 1.19

Капіталізація емітентів, акції яких внесено до біржового реєстру, млрд грн *

*без врахування випусків акцій КІФ

Таблиця 1.6

ТОП емітентів акцій, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом біржових контрактів) у 2018 році

№ з/п	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	ПАТ «ДЕК «ЦЕНТРЕНЕРГО»	7718	245,33	0,09%
2	АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	6070	245,17	0,09%
3	ПАТ «МОТОР СІЧ»	2405	240,85	0,09%
4	ПАТ «УКРНАФТА»	7104	142,01	0,05%
5	ПАТ «ДОНБАСЕНЕРГО»	2211	52,80	0,02%
6	ПАТ «АВДІВСЬКИЙ КОКСОХІМІЧНИЙ ЗАВОД»	809	25,18	0,01%
7	АТ «ТУРБОАТОМ»	643	22,51	0,01%

Таблиця 1.7

ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів акціями на біржовому ринку у 2018 році

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі (%)
1	СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ТОВ «ДРАГОН КАПІТАЛ»	735,25	0,28%
2	ТОВ «ФРІДОМ ФІНАНС УКРАЇНА»	276,26	0,11%
3	ТОВ «І-ІНВЕСТ»	235,28	0,09%
4	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	183,48	0,07%
5	ПРАТ «ІНВЕСТИЦІЙНА ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «АРТ КАПІТАЛ»	108,70	0,04%
6	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	106,46	0,04%
7	ТОВ «КІНТО, ЛТД»	95,49	0,04%
8	ТОВ «ТАСК-БРОКЕР»	84,79	0,03%
9	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНО-ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ ПРОФІНВЕСТ»	81,50	0,03%
10	ТОВ «НАВІГАТОР-ІНВЕСТ»	75,43	0,03%

Перелік акцій емітентів, які у 2018 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 1.8**.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів акціями на позабіржовому ринку у 2018 році наведено в **таблиці 1.9**.

Таблиця 1.8

ТОП – 10 емітентів акцій, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку у 2018 році (за обсягом)

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу на позабіржовому ринку (%)
1	ПРАТ «НАФТОГАЗВИДОБУВАННЯ»	12 470,44	3,78%
2	ПАТ «ШУ «ПОКРОВСЬКЕ»	7 892,48	2,39%
3	ПРАТ «ПРОМЕТЕЙ-ТЕЛЕКОМ»*	7 193,81	2,18%
4	ПРАТ «ФК «КРЕДИТ СЕРВІС»*	6 405,70	1,94%
5	ПРАТ «МАРШАЛ7»*	3 052,44	0,93%
6	ПРАТ «СК «ЗДОРОВО»*	2 785,33	0,84%
7	ПАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ»	2 101,84	0,64%
8	ПРАТ «НОВЬОЕНЕРГО»*	1 544,15	0,47%
9	ПАТ «ЗАПОРІЖНЕРУДПРОМ»	1 525,95	0,46%
10	ПАТ «КОМІНМЕТ»**	1 432,33	0,43%

*заборона торгівлі цінними паперами станом на 31.12.2018

**зупинення обігу станом на 31.12.2018

Таблиця 1.9

ТОП – 10 ТЦП з найбільшим обсягом торгів акціями на позабіржовому ринку у 2018 році

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів(%)
1	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	12 472,71	3,78%
2	ТОВ «БЕНЕФІТ БРОК»	10 050,92	3,05%
3	ТОВ «ГЛОБАЛ КАСТОДІАН»	7 930,00	2,41%
4	ТОВ «ФОНДОВА КОМПАНІЯ «АВАНГАРД»	5 986,01	1,82%
5	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АЛЬТАНА КАПІТАЛ»	4 216,40	1,28%
6	ТОВ «ОРІС КЕПІТАЛ»	4 207,52	1,28%
7	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА КОМЕРЦІЯ»	3 061,50	0,93%
8	ТОВ «СПАЙК-ІНВЕСТ» (030014)	2 205,98	0,67%
9	ТОВ «ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	2 019,93	0,61%
10	ТОВ «ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ «КОРНЕР»	1 638,14	0,50%

РИНОК ОБЛІГАЦІЙ

Важливим сегментом ринку цінних паперів є ринок облігацій, на якому відбувається обіг боргових зобов'язань — облігацій. До інструментів ринку облігацій належать облігації підприємств, облігації місцевих позик та державні облігації України.

Державні облігації України

На сьогодні ринок державних облігацій відіграє одну з ключових ролей у формуванні бюджетної політики держави. Державні облігації виступають інструментом державних запозичень, дозволяючи залучати необхідні фінансові ресурси на прийнятних умовах.

Обіг державних облігацій України

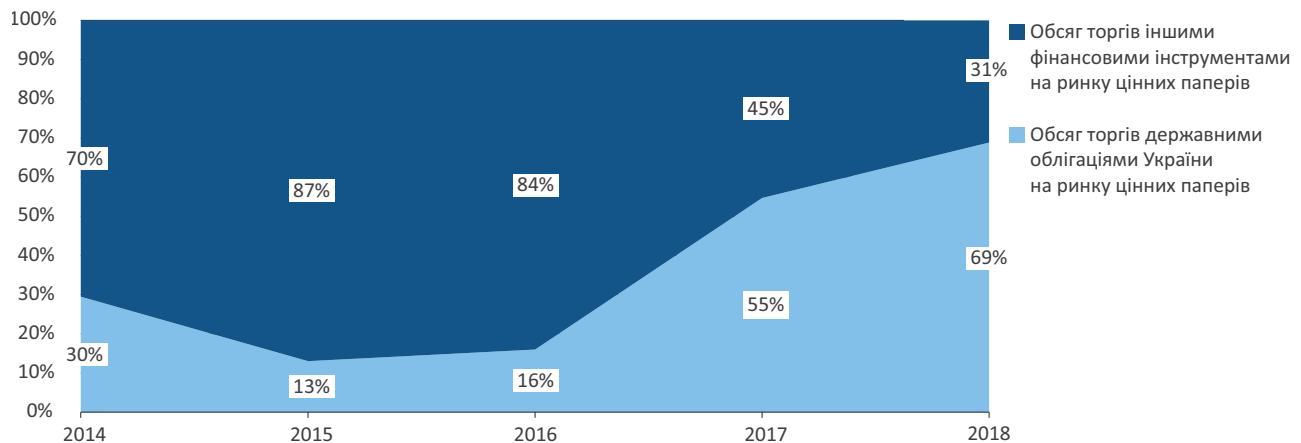
У 2018 році обсяг торгів державними облігаціями України становив 406,42 млрд грн, що більше на 58,7% порівняно з 2017 роком (діаграма 1.20).

Діаграма 1.20

Обсяг торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках, млрд грн

У 2018 році частка торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів продовжувала зростати порівняно з показником 2017 року і становила 69% (діаграма 1.21).

Діаграма 1.21

Частка обсягу торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

Якщо розглядати в абсолютних величинах, то у 2018 році обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому ринку становив 245,73 млрд грн, що на 30% більше ніж у 2017 році (таблиця 1.10).

Таблиця 1.10

Обсяг торгів державними облігаціями України на біржовому та позабіржовому ринках у 2014 – 2018 роках, млрд грн

Вид ринку	2014	2015	2016	2017	2018
Позабіржовий ринок	142,32	33,23	129,40	66,60	160,68
Біржовий ринок	545,77	250,13	210,09	189,52	245,73
Усього	688,09	283,36	339,49	256,13	406,41

Водночас частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів зменшилася з 64,86% у 2017 році до 60,40% у 2018 році (діаграма 1.22).

Слід зазначити, що в обсязі операцій з ОВДП на позабіржовому ринку частка первинного розміщення ОВДП становила 89,4% або 59,6 млрд грн. В той же час на біржовому ринку частка вторинного ринку становила 96%.

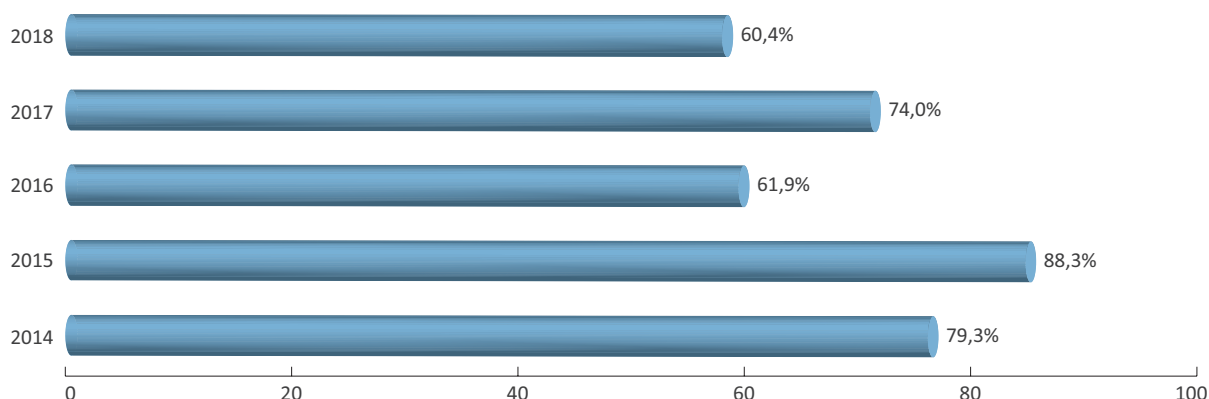
Наприкінці 2018 року кількість випусків державних облігацій України, що включено до лістингу фондових бірж, становила 681 шт. (діаграма 1.23). За останні п'ять років кількість випусків державних облігацій України, які допущено до торгів на фондових біржах, збільшилася.

ОВДП зі строком погашення до 1 року становили 55,6% обсягу торгів ОВДП за 2018 рік (діаграма 1.24).

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України у 2018 році на біржовому ринку наведено в таблиці 1.11.

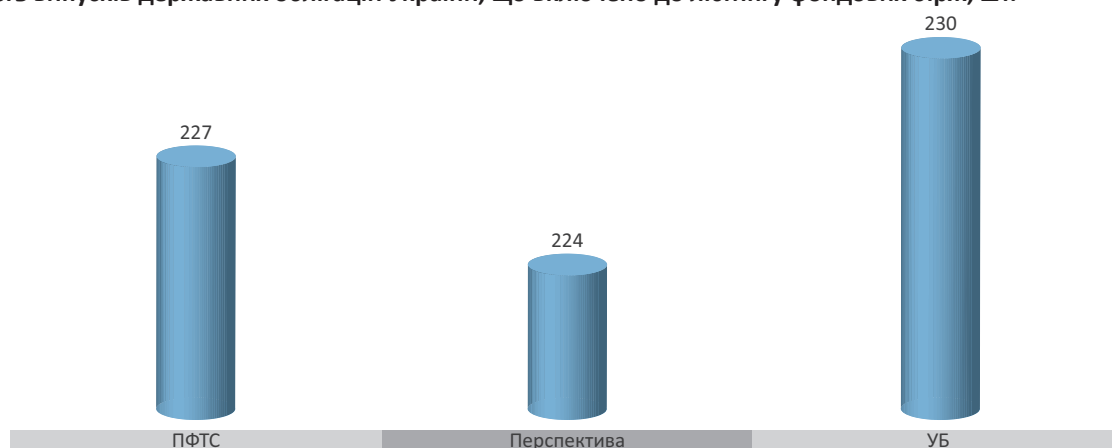
Діаграма 1.22

Частка обсягу торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у загальному обсязі торгів державними облігаціями України на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

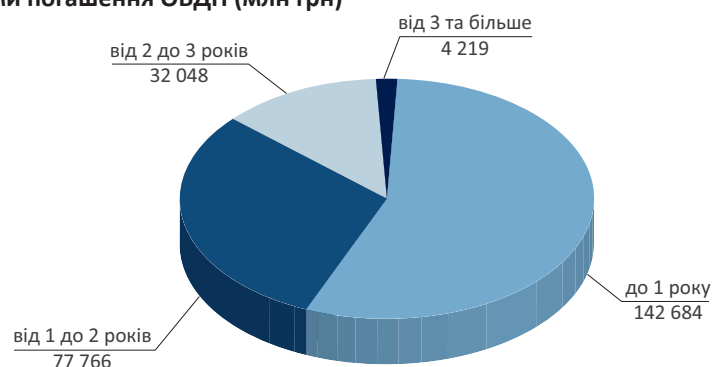
Діаграма 1.23

Кількість випусків державних облігацій України, що включено до лістингу фондових бірж, шт.

Діаграма 1.24

Обсяги торгів за строками погашення ОВДП (млн грн)

Таблиця 1.11

ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України на біржовому ринку у 2018 році

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	60 497,42	23,19%
2	АТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	40 013,24	15,34%
3	ПАТ «АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»	37 585,13	14,41%
4	АТ «СІТІБАНК»	36 237,30	13,89%
5	АТ «АЛЬФА-БАНК»	34 291,22	13,15%
6	АТ «ОТП БАНК»	26 831,79	10,29%
7	ТОВ «ФОНДОВА КОМПАНІЯ «ДАЛІЗ-ФІНАНС»	25 463,86	9,76%
8	ТОВ «І-НВЕСТ»	25 258,40	9,68%
9	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	24 145,31	9,26%
10	ТОВ «КАПІТАЛ ТАЙМС»	23 838,65	9,14%

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України у 2018 році на позабіржовому ринку наведено в таблиці 1.12.

Таблиця 1.12

ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів державними облігаціями України на позабіржовому ринку (без урахування первинного ринку) в 2018 році

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів на позабіржовому ринку, %
1	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ОТП БАНК»	1 997,06	0,61%
2	ПАТ «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	1 808,79	0,55%
3	ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»	1 045,65	0,32%
4	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ПРИВАТБАНК»	870,47	0,26%
5	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АЛЬФА-БАНК»	827,08	0,25%
6	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «УКРСОЦБАНК»	621,99	0,19%
7	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	504,69	0,15%
8	СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО ТОВ «ДРАГОН КАПІТАЛ»	391,16	0,12%
9	ТОВ «ДОМІНАНТА ТРЕЙД»	287,84	0,09%
10	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	270,94	0,08%

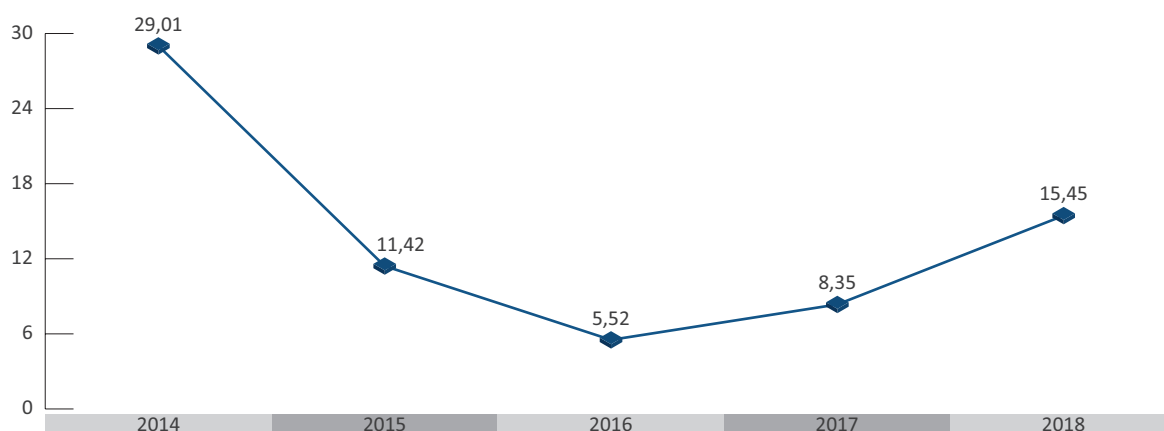
Облігації підприємств

Емісія облігацій підприємств

У 2018 році відбулося зростання емісійної діяльності на ринку облігацій підприємств. Протягом року регулятором зареєстровано 110 випусків облігацій підприємств на суму 15,45 млрд грн (діаграма 1.25). Порівняно з 2017 роком обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 7,1 млрд грн або на 85%.

Діаграма 1.25

Обсяг зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2014 – 2018 роках, млрд грн

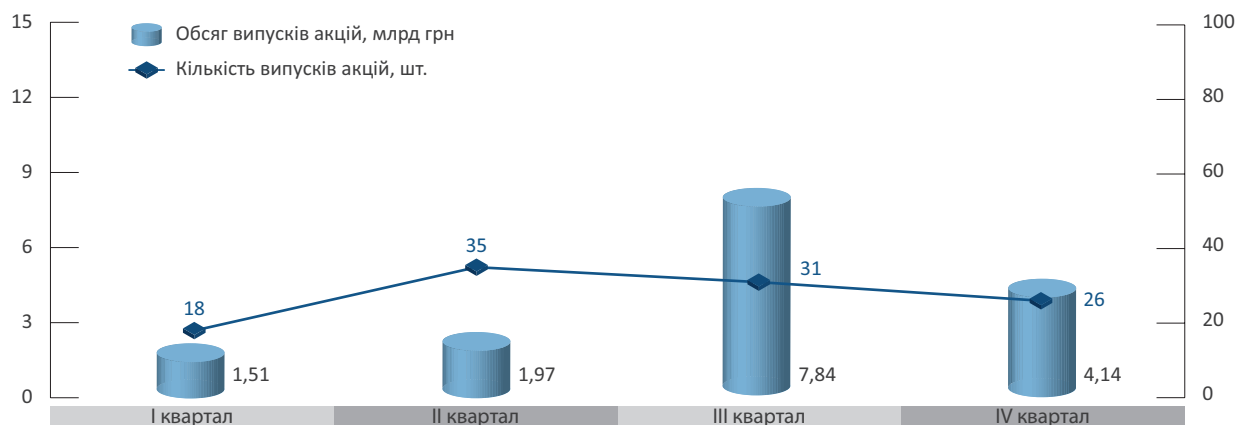
Також зазначимо, що найбільший обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств зафіксовано в III кварталі 2018 року — 7,84 млрд грн (діаграма 1.26).

У структурі обсягу зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств банками не зареєстровано жодного випуску облігацій (таблиця 1.13).

У 2018 році найбільші обсяги випусків облігацій підприємств, зареєстрованих Комісією, було здійснено наступними емітентами (таблиця 1.14).

Діаграма 1.26

Обсяг та кількість зареєстрованих Комісією випусків облігацій підприємств у 2018 році

Таблиця 1.13

Обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств у 2014 – 2018 роках, млн грн

Вид емітента	2014	2015	2016	2017	2018
Усього	29 009,22	11 421,17	5 515,40	8 350,30	15 458,53
у тому числі:					
Підприємства та інші	23 984,22	11 421,17	5 515,40	5 650,29	15 458,53
Банки	4 800,00	-	-	2 700,00	-
Страхові компанії	-	225,00	-	-	-

Таблиця 1.14

Емітенти, які зареєстрували значні випуски облігацій у 2018 році

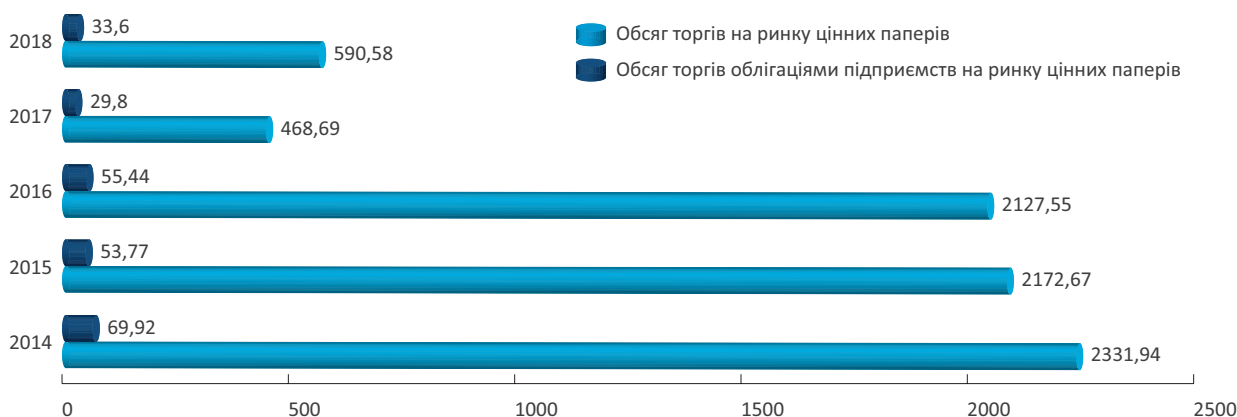
№ з/п	Найменування емітента	Обсяг випуску, млн грн	Частка у загальному обсязі емісій, %
1	ТОВ «СОЛАР-ФАРМ-1»	3000,00	19,41%
2	ТОВ «ПРИМОРСЬКА ВІТРОЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ»	2560,00	16,56%
3	ПРАТ «МАНДАРИН ПЛАЗА»	1650,00	10,67%
4	ТОВ «ТРЦ ЛАВИНА»	961,70	6,22%
5	ПРАТ «НЕО ВІТА»	237,90	1,54%

Обіг облігацій підприємств

Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2018 році становив 33,6 млрд грн, що на 12,7% більше ніж у 2017 році (діаграма 1.27).

Діаграма 1.27

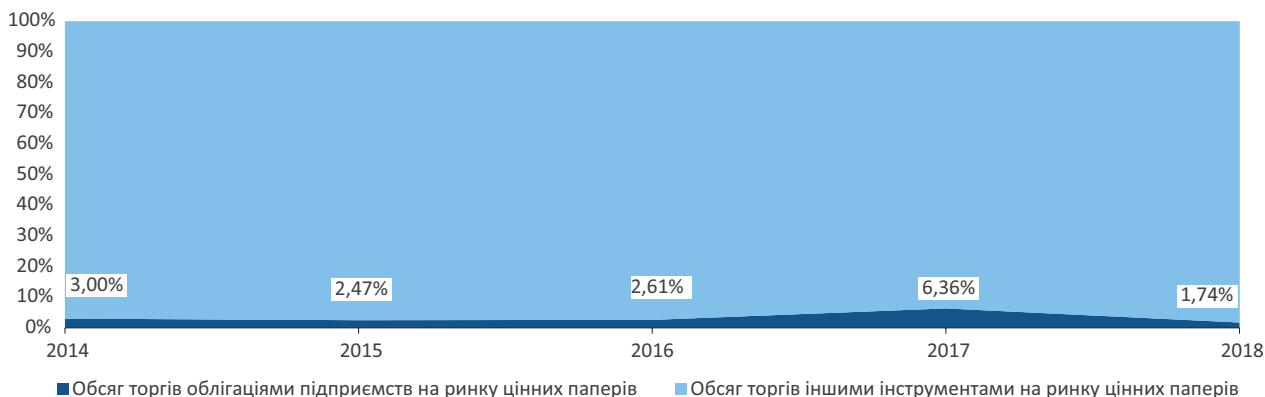
Обсяг торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках, млрд грн

Також спостерігається зменшення частки обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів. Цей показник за підсумками 2018 року становить 1,71% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів (**діаграма 1.28**).

Діаграма 1.28

Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

За підсумками 2018 року обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку становив 10,25 млрд грн, що на 67,5% перевищує показник 2017 року (**таблиця 1.15**).

Таблиця 1.15

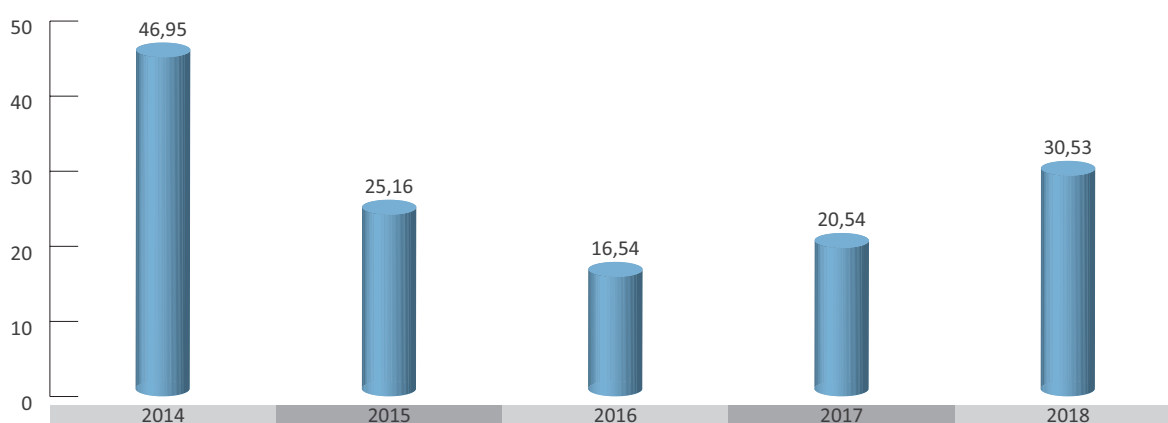
Обсяг торгів облігаціями підприємств на біржовому та позабіржовому ринках у 2014 – 2018 роках, млрд грн

Вид ринку	2014	2015	2016	2017	2018
Позабіржовий ринок	37,09	40,24	46,27	23,70	23,35
Біржовий ринок	32,82	13,53	9,17	6,12	10,27
Усього	69,92	53,77	55,44	29,80	33,62

При цьому частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку в загальному обсязі торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів зросла з 20,54% у 2017 році до 30,53% у 2018 році (**діаграма 1.29**).

Діаграма 1.29

Частка обсягу торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку в загальному обсязі торгів облігаціями підприємств на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

Наприкінці 2018 року кількість облігацій підприємств, що включено до лістингу на фондових біржах становила 10 випусків (**діаграма 1.30**).

Перелік облігацій підприємств емітентів, які у 2018 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в **таблиці 1.14**.

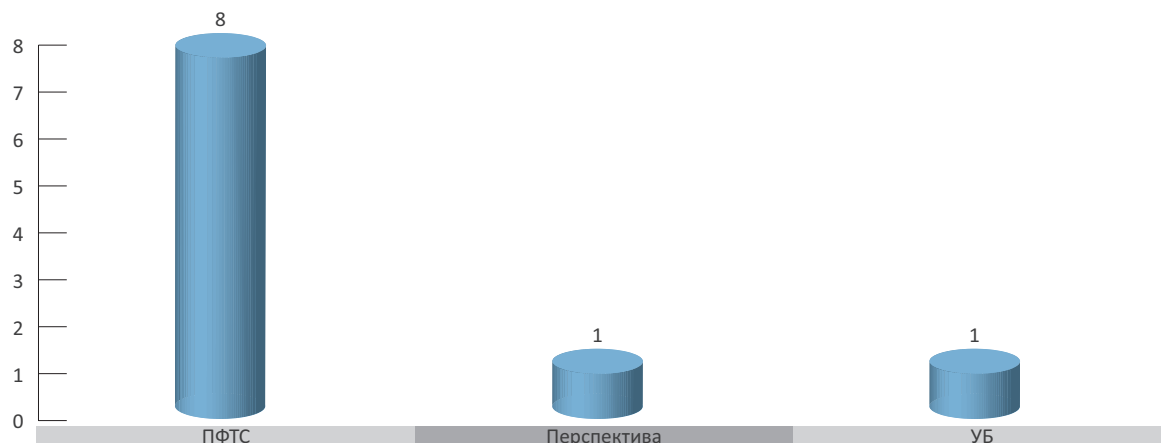
Перелік облігацій підприємств емітентів, які у 2018 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в **таблиці 1.15**.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств у 2018 році на біржовому ринку наведено в **таблиці 1.16**.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств у 2018 році на позабіржовому ринку наведено в **таблиці 1.17**.

Діаграма 1.30

Кількість випусків облігацій підприємств, що включено до лістингу на фондових біржах (у розрізі фондових бірж) станом на 31.12.2018, шт.

Таблиця 1.14

ТОП – 10 емітентів облігацій підприємств, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку (за обсягом виконаних біржових контрактів) у 2018 році

№ з/п	Найменування емітента	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	ПАТ «УКРПОШТА»	113	146,03	0,056%
2	АТ «ТАСКОМБАНК»	104	80,42	0,031%
3	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПОЗНЯКИ-ЖИЛ-БУД»	61	35,97	0,014%
4	АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	28	15,86	0,006%
5	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «КРЕДОБАНК»	25	12,36	0,005%
6	ПАТ «УКРПОШТА»	17	5,63	0,002%
7	ТОВ «АВЕРС-ГРУП»	16	4,19	0,002%
8	ТОВ «РУШ»	16	3,99	0,002%
9	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ТРЦ ЛАВИНА»	14	3,84	0,001%
10	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «БУДСПЕЦСЕРВІС»	11	2,50	0,001%

Таблиця 1.15

ТОП – 10 емітентів облігацій підприємств, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку (за обсягом виконаних договорів) у 2018 році

№ з/п	Найменування емітента	Обсяг виконаного договору на неорганізованому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаного договору на неорганізованому ринку, %
1	ПАТ «УКРПОШТА»	3064,69	0,93%
2	ТОВ «БУДСПЕЦСЕРВІС»	2473,30	0,75%
3	АТ «ТРЕСТ ЖИТЛОБУД-1»	2013,27	0,61%
4	АТ «ТАСКОМБАНК»	1437,28	0,44%
5	ДЕРЖАВНА ІПОТЕЧНА УСТАНОВА(СЕРІЯ СЗ)	999,97	0,30%
6	ПРАТ «НЕО ВІТА»	960,77	0,29%
7	СТОВ «ПРОГРЕС-ПЛЮС»	866,18	0,26%
8	ПАТ «ОДЕСАОБЛЕНЕРГО»	700,99	0,21%
9	ТОВ «ІНВЕСТИКРЕДИТ» (СЕРІЯ С)	672,28	0,20%
10	ТОВ «СЕРВІС-ТЕХНОБУД»	658,48	0,20%

Таблиця 1.16

ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств на біржовому ринку у 2018 році

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «ДОМІНАНТА ТРЕЙД»	3 092,07	1,19%
2	АТ «ТАСКОМБАНК»	2 393,77	0,92%
3	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	2 201,13	0,84%
4	ТОВ «КОНКОРД КЕПІТАЛ»	1 238,70	0,47%
5	ТОВ «ПКТБ - ЦІННІ ПАПЕРИ»	1 151,22	0,44%
6	АТ «АЛЬФА-БАНК»	762,73	0,29%
7	АТ «ОТП БАНК»	717,78	0,28%
8	ТОВ «ТЦП-2015»	711,02	0,27%
9	ТОВ «І-ІНВЕСТ»	596,52	0,23%
10	ПАТ «КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ГЛОБУС»	594,26	0,23%

Таблиця 1.17

ТОП 10 – ТЦП з найбільшим обсягом торгів облігаціями підприємств на позабіржовому ринку у 2018 році

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг виконаних договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу виконаних договорів, %
1	ТОВ «КОМЕКС-ФІНАНС»	2 682,66	0,81%
2	ПАТ АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ІНДУСТРІАЛБАНК»	1 919,84	0,58%
3	ТОВ «ДОМІНАНТА ТРЕЙД»	1 779,15	0,54%
4	ТОВ «АЗОВО-ЧОРНОМОРСЬКА ІНВЕСТИЦІЙНА КОМПАНІЯ»	1 711,12	0,52%
5	ТОВ «ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	1 187,62	0,36%
6	ТОВ «АЛЬДАРИС-ІНВЕСТ»	1 080,96	0,33%
7	ТОВ «ІНФОРМАЦІЙНО-ДЕПОЗИТАРНИЙ ЦЕНТР «ГЛОБАЛ»	1 035,08	0,31%
8	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ПРИВАТБАНК»	999,97	0,30%
9	ТОВ «ТЦП-2015»	837,48	0,25%
10	ТОВ «ЦЕНТРАЛЬНО СХІДНА ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ»	598,84	0,18%

РИНОК ДЕРИВАТИВІВ

Ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку та представлений ф'ючерсними контрактами, опціонами та опціонними сертифікатами.

Емісія деривативів

У 2018 році Комісією зареєстровано 1 випуск опціонних сертифікатів на загальну суму 55,5 млн грн (**діаграма 1.31**).

Обіг деривативів на фондовому ринку

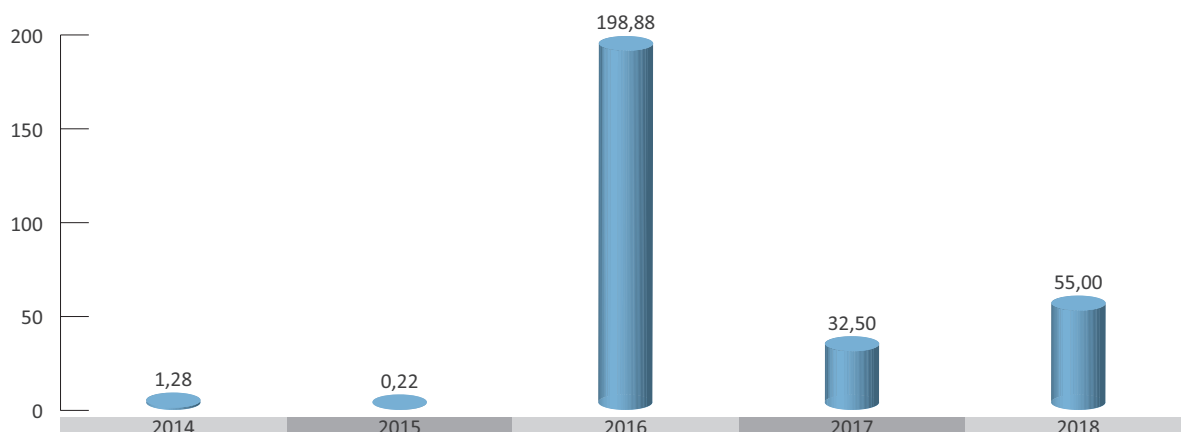
Ринок деривативів упродовж останніх трьох років скорочується. За підсумком 2018 року обсяг торгів деривативами становив 2,71 млрд грн (**діаграма 1.32**).

У загальній структурі обсягів торгів на ринку цінних паперів частка обсягу торгів деривативами становила 0,46% сукупного обсягу торгів на фондовому ринку (**діаграма 1.33**).

Обсяг торгів деривативами на біржовому ринку у 2018 році становив 2,65 млрд грн. Якщо розглядати в розрізі за видами ринків, то всі операції здійснювалися в секції строкового ринку.

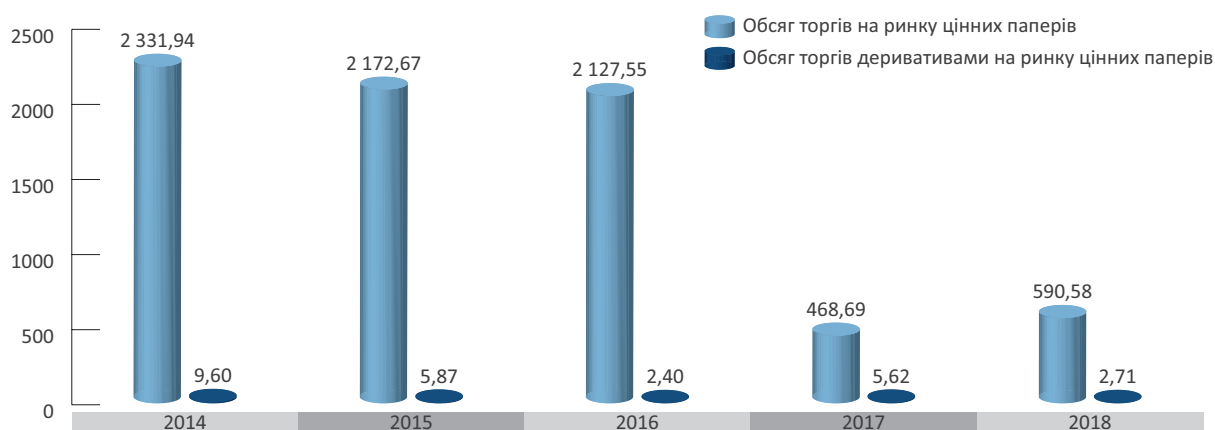
Діаграма 1.31

Обсяг зареєстрованих випусків опціонних сертифікатів у 2014-2018 роках, млн грн

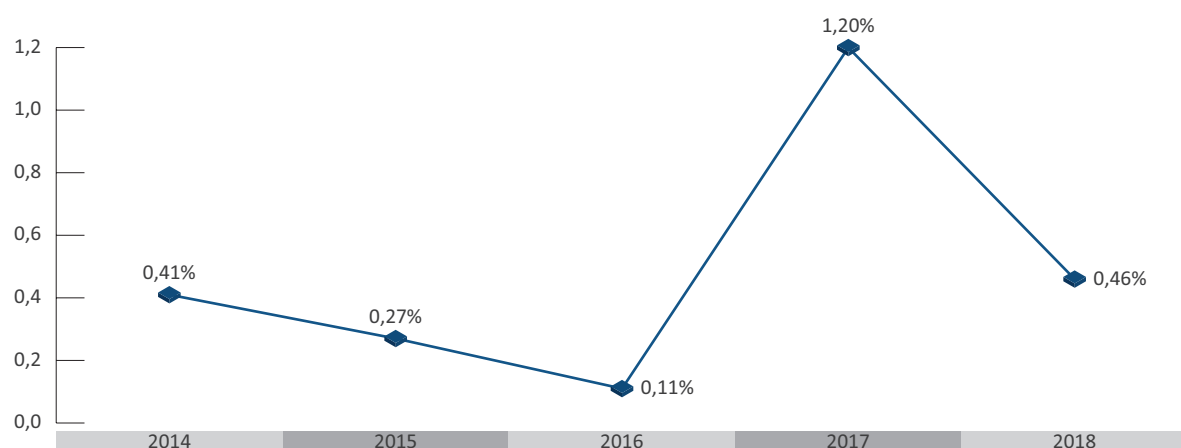
Діаграма 1.32

Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках, млрд грн

Діаграма 1.33

Частка обсягу торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

Таблиця 1.18

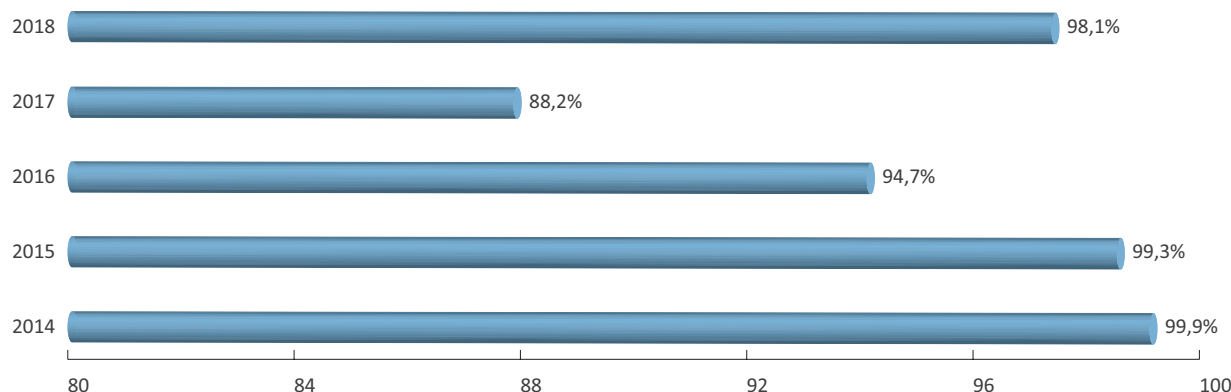
Обсяг торгів деривативами на біржовому та позабіржовому ринках у 2014 – 2018 роках, млрд грн

Вид ринку	2014	2015	2016	2017	2018
Позабіржовий ринок	0,01	0,04	0,12	0,59	0,06
Біржовий ринок	9,59	5,83	2,28	5,03	2,65
Усього	9,60	5,87	2,40	5,62	2,71

У 2018 році 98,08% обсягу договорів з деривативами було укладено на біржовому ринку (діаграма 1.34).

Діаграма 1.34

Частка обсягу торгів деривативами на біржовому ринку у загальному обсязі торгів на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

На біржовому ринку в 2018 році попитом користувалися валютні ф'ючерсні контракти (1,59 млрд грн) та товарні ф'ючерси (223,7 млн грн). Найбільший обсяг біржових контрактів з деривативами уклали торговці цінними паперами ТОВ «Капітал таймс» (1,47 млрд грн) та ТОВ «Драгон капітал» (0,9 млрд грн). На неорганізованому ринку було виконано контрактів на суму 52 млн грн з опціонними сертифікатами емітента ТОВ «Белфорт компанії».

РИНОК КОЛЕКТИВНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

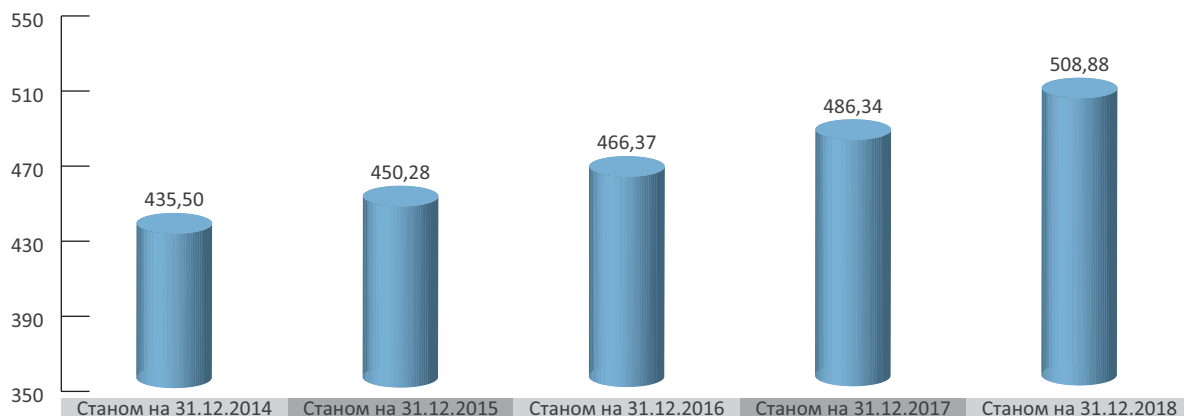
На сьогодні найбільш затребуваною формою фінансового посередництва є система колективного інвестування, до якої входять інвестиційні та пенсійні фонди.

Емісія цінних паперів інститутів спільного інвестування

За даними станом на кінець 2018 року усього Комісією зареєстровано випусків цінних паперів ІСІ на загальну суму 508,88 млрд грн (діаграма 1.35).

Діаграма 1.35

Динаміка обсягу зареєстрованих Комісією випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування станом на 31.12.2018 (наростаючим підсумком), млрд грн

Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу станом на кінець 2018 року, становила 73,74 млрд грн, детальну інформацію про динаміку цього показника наведено в таблиці 1.19.

Загальний обсяг випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, зареєстрованих Комісією у 2018 році, становив 22,54 млрд грн, що порівняно з показником 2017 року більше на 2,57 млрд грн (діаграма 1.36).

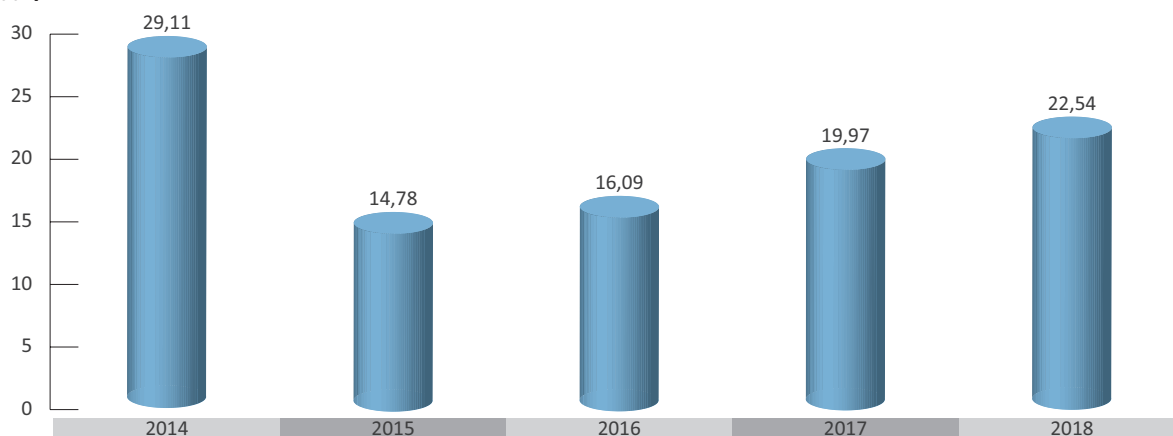
Таблиця 1.19

Номінальна вартість розміщених цінних паперів ІСІ, що перебувають в обігу (наростаючим підсумком), млрд грн

Період	Серед юридичних осіб		Серед фізичних осіб		Усього
	Резидентів	Нерезидентів	Резидентів	Нерезидентів	
Станом на 31.12.2014	63,92	16,07	2,73	0,04	82,75
Станом на 31.12.2015	62,36	16,71	3,34	0,04	82,45
Станом на 31.12.2016	53,20	14,42	4,09	0,04	71,75
Станом на 31.12.2017	51,99	16,34	4,36	0,04	72,73
Станом на 31.12.2018	50,33	18,56	4,78	0,06	73,74

Діаграма 1.36

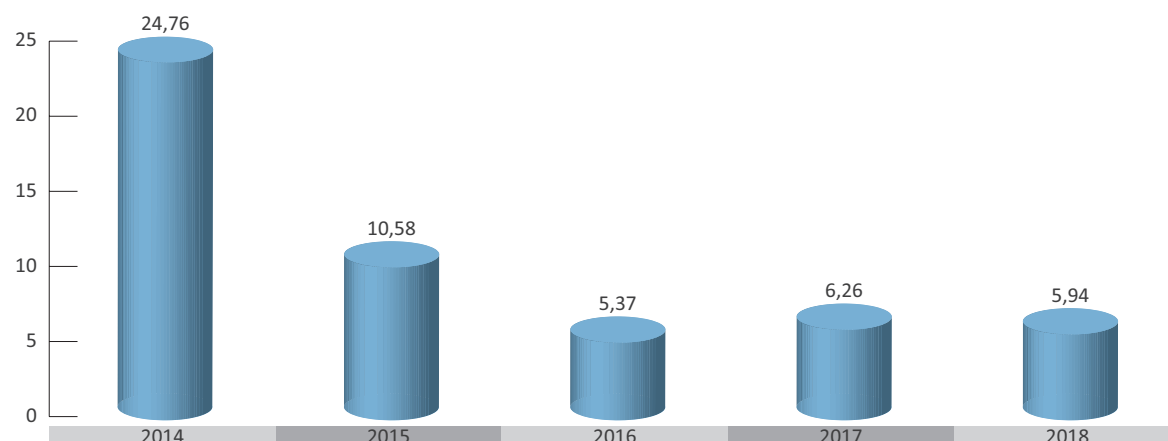
Обсяг зареєстрованих випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування у 2014-2018 роках, млрд грн

У 2018 році Комісією зареєстровано 38 випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів на суму 5,94 млрд грн, що на 0,32 млрд грн менше порівняно ніж у 2017 році (діаграма 1.37).

Діаграма 1.37

Обсяг зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів у 2014 - 2018 роках, млрд грн

Найбільші обсяги емісії інвестиційних сертифікатів зареєстровано Комісією в II кварталі 2018 року (діаграма 1.38).

Протягом 2018 року Комісія зареєструвала 179 випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів на суму 16,6 млрд грн, цей показник збільшився на 2,9 млрд грн порівняно з 2017 роком (діаграма 1.39).

Найбільші обсяги емісії акцій корпоративних інвестиційних фондів зареєстровано Комісією у II кварталі 2018 року (діаграма 1.40).

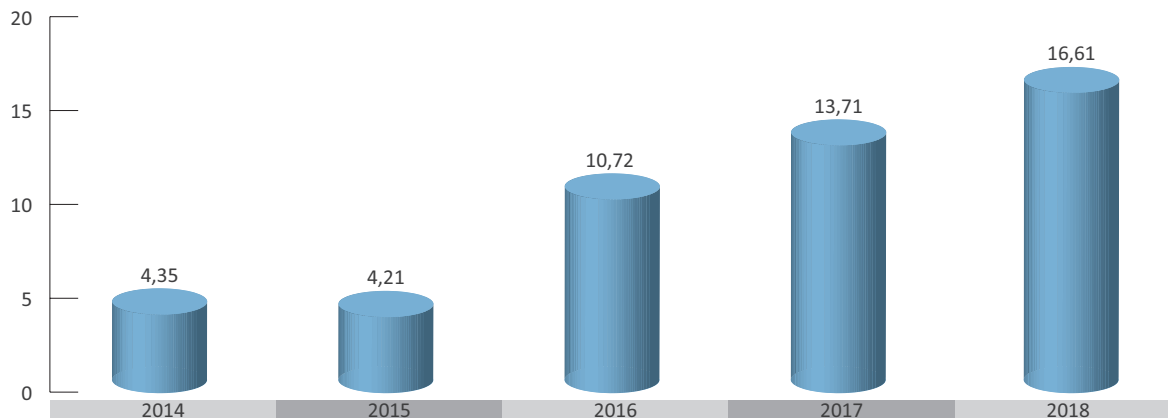
Діаграма 1.38

Обсяг та кількість зареєстрованих випусків інвестиційних сертифікатів пайових інвестиційних фондів протягом 2018 року

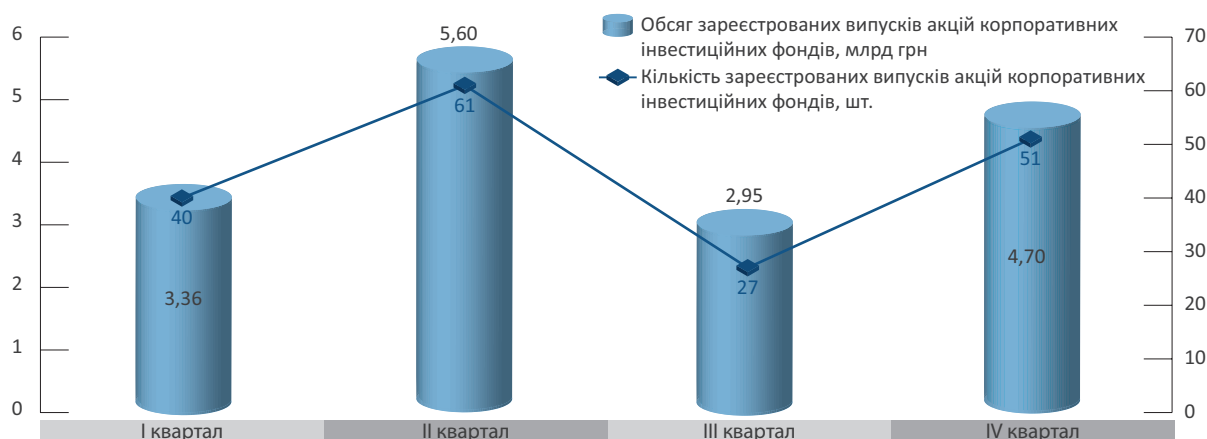
Діаграма 1.39

Обсяг зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів у 2014 - 2018 роках, млрд грн

Діаграма 1.40

Обсяг та кількість зареєстрованих випусків акцій корпоративних інвестиційних фондів протягом 2018 року

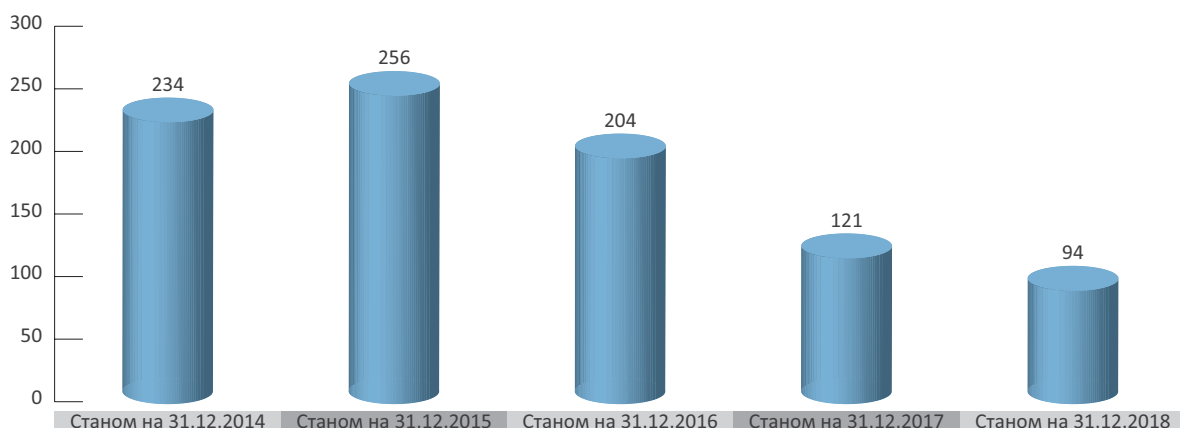

Обіг цінних паперів інститутів спільного інвестування на фондовому ринку

Станом на 31.12.2018 кількість випусків цінних паперів інститутів спільного інвестування, які включено до біржових списків організаторів торгівлі, становила 94 шт. (діаграма 1.41).

Діаграма 1.41

Кількість випусків цінних паперів ІСІ*, які включено до біржових списків організаторів торгівлі станом на 31.12.2018, шт.

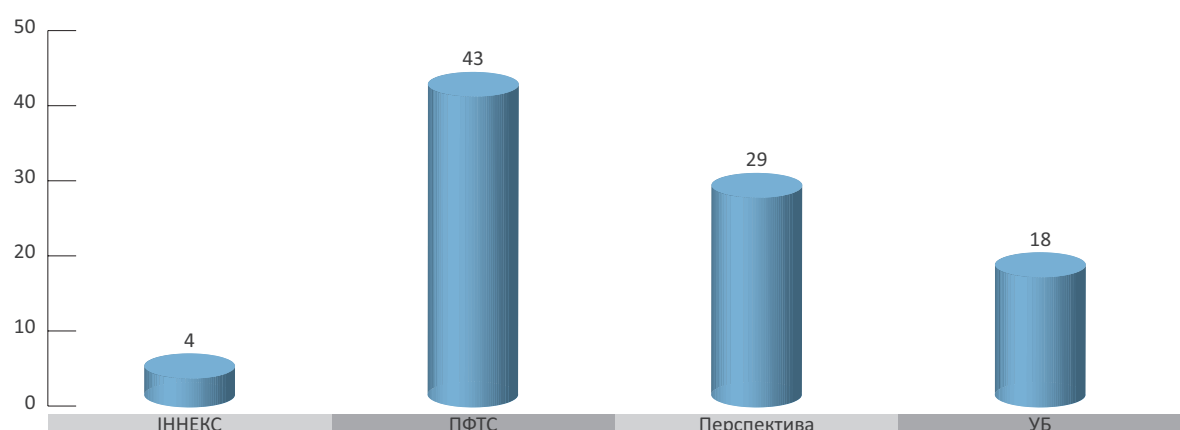

* - з урахуванням кількості цінних паперів, які перебувають в обігу на декількох фондових біржах.

Станом на кінець 2018 року найбільшу кількість випусків цінних паперів ІСІ включено до біржових списків ПФТС (43 випуски інвестиційних сертифікатів) (діаграма 1.42).

Діаграма 1.42

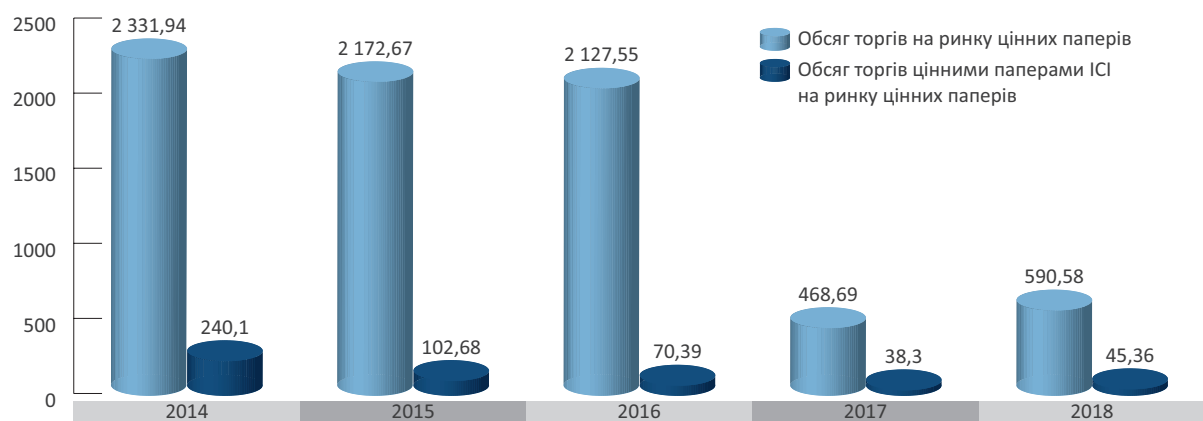
Кількість випусків цінних паперів ІСІ, які включено до біржових списків організаторів торгівлі, шт., станом на 31.12.2018, шт.

На ринку цінних паперів спостерігається зростання обсягу торгів цінними паперами ІСІ, який у 2018 році становив 45,36 млрд грн, що більше на 18,44% порівняно з 2017 роком (діаграма 1.43).

Діаграма 1.43

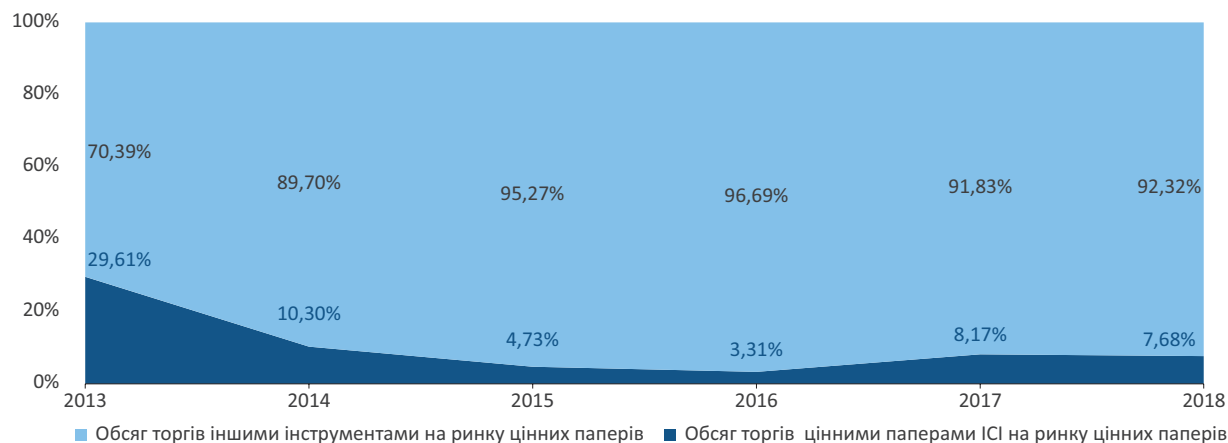
Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках, млрд грн

За підсумками 2018 року в структурі торгів на ринок цінних паперів ІСІ припало 7,68% сумарного обсягу торгів на ринку цінних паперів (діаграма 1.44).

Діаграма 1.44

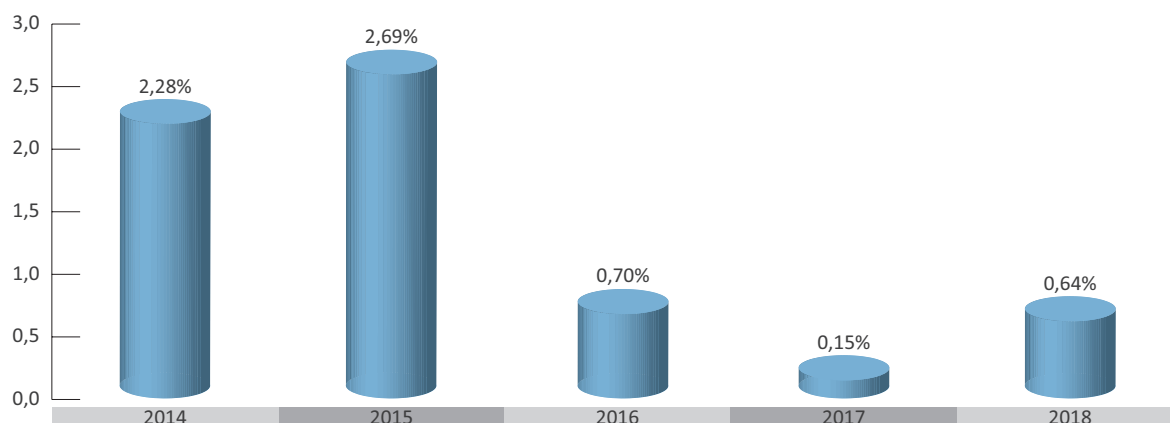
Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2014 – 2018 роках

Водночас частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цими інструментами на ринку цінних паперів збільшилася з 0,15 % у 2017 році до 0,64 % у 2018 році (діаграма 1.45).

Діаграма 1.45

Частка обсягу торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку у загальному обсязі торгів цінними паперами ІСІ на ринку цінних паперів у 2014 - 2018 роках

Біржовий ринок цінних паперів ІСІ характеризувався нижчим рівнем концентрації, ніж позабіржовий ринок. За підсумками 2018 року обсяг торгів цінними паперами ІСІ на біржовому ринку становив 291 млн грн (таблиця 1.20).

Таблиця 1.20

Обсяг торгів цінними паперами ІСІ на біржовому та позабіржовому ринках у 2014 - 2018 роках, млрд грн

Вид ринку	2014	2015	2016	2017	2018
Позабіржовий ринок	234,63	99,92	69,89	38,24	45,07
Біржовий ринок	7,39	2,76	0,50	0,06	0,29
Усього	240,10	102,68	70,39	38,30	45,36

Перелік випусків цінних паперів ІСІ, які у 2018 році користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку, наведено в таблиці 1.21.

Перелік цінних паперів ІСІ, які в 2018 році користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку, наведено в таблиці 1.22.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ у 2018 році на біржовому ринку наведено в таблиці 1.23.

Перелік торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ у 2018 році на позабіржовому ринку наведено в таблиці 1.24.

Таблиця 1.21

ТОП випусків цінних паперів ІСІ, які користувалися найбільшим попитом на біржовому ринку у 2018 році (за обсягом біржових контрактів)

№ з/п	Організатори торгівлі	Найменування емітента	Найменування фонду	Кількість біржових контрактів, шт.	Обсяг біржових контрактів на організаторах торгівлі, млн грн	Відсоток від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі, %
1	ПФТС	ТОВ «КУА «ПАСКАЛЬ» 233161	ВПФ «ШЕФЛЕР»	72	199,0924	77,77%
2	ПЕРСПЕКТИВА	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКР.» 2321594	ЗНПФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ - ФОНД ОБЛІГАЦІЙ»	10	49,3	19,26%
3	УБ	ПАТ «КІНТО» 2321553	ЗНПФ «ІНДЕКС УКРАЇНСЬКОЇ БІРЖИ»	414	2,5	0,98%
4	ПФТС	ПРАТ «КІНТО» 2321553	ЗНПФ «ІНДЕКС УКРАЇНСЬКОЇ БІРЖИ»	40	1,72	0,67%
5	УБ	ПАТ «КІНТО» 23400287	ЗСПФ «КІНТО-ГОЛД»	160	0,47	0,18%
6	УБ	ТОВ «КУА «УНІВЕР МЕНЕДЖМЕНТ» (2111489)	ВСПФ «УНІВЕР.УА/МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ» ФОНД ДЕРЖАВНИХ ПАПЕРІВ»	30	0,44	0,17%
7	УБ	ТОВ «КУА «УНІВЕР МЕНЕДЖМЕНТ»(211420)	ВДПФ «УНІВЕР.УА/ ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ» ФОНД ЗБАЛАНСОВАНИЙ»	8	0,4	0,16%
8	УБ	ТОВ «КУА «УНІВЕР МЕНЕДЖМЕНТ»(211421)	ВСПФ «УНІВЕР.УА/ЯРОСЛАВ МУДРИЙ» ФОНД АКЦІЙ»	10	0,37	0,15%
9	УБ	ПАТ «ЗНКІФ «СИНЕРГІЯ-5» 132808	ЗНКІФ «СИНЕРГІЯ-5»	7	0,17	0,07%

Таблиця 1.22

ТОП випусків цінних паперів ІСІ, які користувалися найбільшим попитом на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування емітента	Найменування фонду	Обсяг договорів на позабіржовому ринку, млн грн	Відсоток від загального обсягу договорів на позабіржовому ринку, %
1	ТОВ «ФІНТЕХНОЛОГІЇ»	ПВНЗІФ «КОНЦЕПТ»	2870,389	6,37%
2	ТОВ КУА «ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ»	ПВНЗІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ДОХІД»	2423,278	5,38%
3	ТОВ КУА «ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ»	ПВНЗІФ «ГАРАНТОВАНИЙ ДОХІД»	2030,134	4,50%
4	ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	ПВІФ «ІНТЕРГАЛБУДІНВЕСТ» НЗ	1901,17	4,22%
5	ТОВ «ВІП»	ПЗНВІФ «УКРАЇНСЬКІ ТЕХНОЛОГІЇ»	1888,049	4,19%
6	ТОВ «КУА «ПФМ»	ЗНВПФ «ПФМ – КАПІТАЛ»	1522,518	3,38%
7	ТОВ «КУА «ФІНГРІН»	ЗНВПФ «ФІНГРІН ФІНАНС»	1250,256	2,77%
8	ПАТ «ЗНВКІФ «ОЛЕРОН СТАНДАРТ»	ЗНВКІФ «ОЛЕРОН СТАНДАРТ»	1204,642	2,67%
9	ПАТ «ЗНВКІФ «ІННОВАЦІЯ»	ЗНВКІФ «ІННОВАЦІЯ»	1140,561	2,53%
10	ПАТ «ЗНВКІФ ЛІНТЕР»	ЗНВКІФ «ЛІНТЕР»	1125,562	2,50%

Таблиця 1.23

ТОП торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ (за обсягом біржових контрактів)

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу договорів, %
1	ТОВ «СІГНІФЕР»	188,75	64,83%
2	ТОВ «І-НВЕСТ»	142,49	48,94%
3	ТОВ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	66,76	22,93%
4	ТОВ «БТС БРОКЕР»	61,49	21,12%
5	ТОВ ФОНДОВА КОМПАНІЯ «ФІНЕКС-УКРАЇНА»	31,84	10,94%
6	ТОВ «КІНТО, ЛТД»	7,55	2,59%
7	ТОВ «НАВІГАТОР-ІНВЕСТ»	7,24	2,49%
8	ТОВ «УНІВЕР КАПІТАЛ»	2,92	1,00%
9	ТОВ «ФРІДОМ ФІНАНС УКРАЇНА»	1,32	0,45%
10	ТОВ «КІНТО, ЛТД»	0,44	0,15%

Таблиця 1.24

ТОП торговців цінними паперами з найбільшим обсягом торгів цінними паперами ІСІ у 2018 році на позабіржовому ринку

№ з/п	Найменування ТЦП	Обсяг договорів, млн грн	Відсоток від загального обсягу договорів, %
1	ТОВ «ЕНЕРГЕТИЧНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	4 031,12	8,94%
2	ТОВ «ДЖИНВЕСТ»	3 132,95	6,95%
3	ТОВ «ПЕРШЕ РЕЄСТРАЦІЙНЕ БЮРО»	3 008,87	6,68%
4	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ФГІ»	2 512,49	5,57%
5	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПРОФЕСІЙНА КОМЕРЦІЯ»	2 366,76	5,25%
6	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ХХІ СТОЛІТТЯ БРОКЕРІДЖ»	1 901,17	4,22%
7	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АЛЬТАНА КАПІТАЛ»	1 655,88	3,67%
8	ТОВ «ФОНДОВА КОМПАНІЯ «АВАНГАРД»	1 519,90	3,37%
9	ТОВ «ДІ 'ЕН' KEY КАПІТАЛ»	1 411,30	3,13%
10	ТОВ «БЕНЕФІТ БРОК»	1 149,35	2,55%

Діяльність інститутів спільного інвестування

Загальна сума активів інститутів спільного інвестування на кінець 2018 року становила 312,935 млрд грн, із яких 296,243 млрд грн – активи венчурних ІСІ та 16,692 млрд грн – активи невенчурних ІСІ (таблиця 1.25).

Таблиця 1.25

Інформація про результати діяльності ІСІ станом на 31.12.2018, млн грн

Вид ІСІ	Вартість активів інститутів спільного інвестування, млн грн				
	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
Пайові інвестиційні фонди	148 123,59	170 855,30	160 079,41	170 100,71	179 378,03
Корпоративні інвестиційні фонди	65 627,50	72 485,84	75 079,45	96 110,91	133 556,53
Усього	213 751,09	243 341,15	235 158,86	266 211,61	312 934,55
Диверсифіковані	1 196,74	788,40	140,19	95,35	92,57
Спеціалізовані	33,63	21,58	46,15	65,58	80,13
Недиверсифіковані	212 520,72	242 531,17	234 972,52	266 048,77	312 754,95
Кваліфікаційні				1,92	6,91
Усього	213 751,09	243 341,15	235 158,86	266 211,61	312 934,55
Закриті (невенчурні)	10 708,90	11 042,39	9 444,79	8 873,52	16 521,25
Інтервальні	110,71	90,39	69,07	82,23	82,66
Відкриті	61,05	55,96	58,59	75,49707	87,92931
Венчурні	202 870,43	232 152,41	225 586,41	257 180,37	296 242,72
Усього	213 751,09	243 341,15	235 158,86	266 211,61	312 934,55

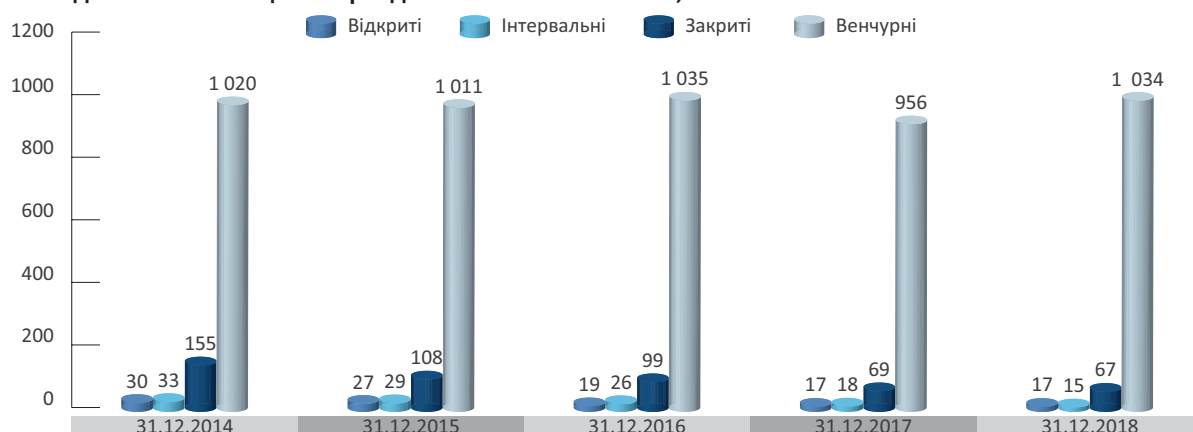
Разом із характеристикою активів інститутів спільного інвестування наводимо дані щодо їх кількості за видами та типами. Так, станом на 31.12.2018 спостерігається збільшення кількості інвестиційних фондів (діаграма 1.46).

Згідно з наданою інформацією щодо результатів діяльності діючих ІСІ, станом на 31.12.2018 ІСІ провадили свою діяльність у 17 областях України, найбільша кількість цих учасників зосереджена в м. Києві та Київській області — 830 компаній (мал. 1.1).

Так, загальна сума активів діючих ІСІ станом на 31.12.2018 становила 306,086 млрд грн, тоді як сума чистих активів діючих ІСІ – 243,777 млрд грн (діаграма 1.47).

Діаграма 1.46

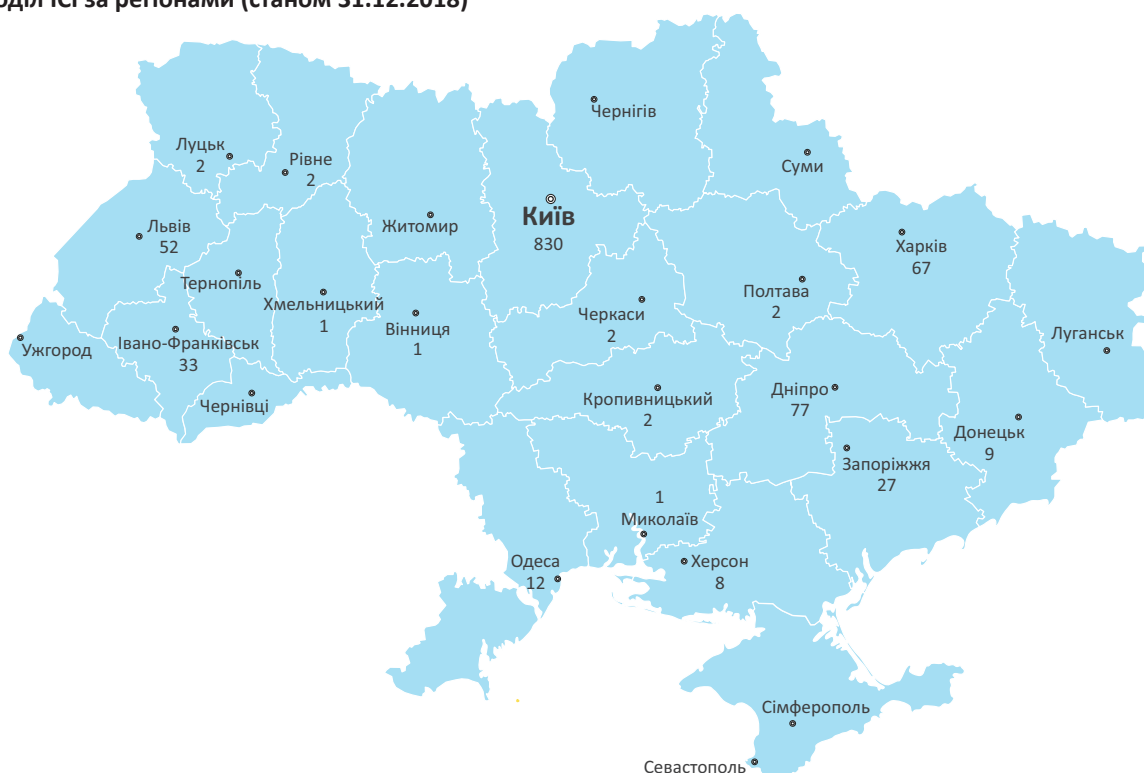
Кількість діючих* інвестиційних фондів станом на 31.12.2018, шт.

* Діючі ІСІ – це ПІФ, що згідно з розпорядженням уповноваженої особи Комісії визнані такими, що відповідають вимогам щодо мінімального обсягу активів, та/або КІФ, що внесені до ЄДРІСІ та не перебувають в процесі припинення діяльності

Мал. 1.1

Розподіл ІСІ за регіонами (станом 31.12.2018)

Діаграма 1.47

Вартість активів діючих ІСІ станом на 31.12.2018

У структурі активів діючих ІСІ станом на 31.12.2018 переважала дебіторська заборгованість, інші інвестиції, акції та об'єкти нерухомості (92,08%) (**таблиця 1.25**). Така структура пояснюється тим, що частка венчурних фондів у загальних активах ІСІ становила 95%, а структура їх портфеля суттєво впливає на структуру активів зведеного портфеля.

Таблиця 1.25

Структура активів діючих ІСІ станом на 31.12.2018*, млн грн

Назва активу	31.12.2017					31.12.2018				
	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього, млн грн	Невенчурні ІСІ		Венчурні ІСІ		Усього, млн грн
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Дебіторська заборгованість	2 742,023	32,20	148 037,577	57,80	150 779,60	10 600,648	63,63	165 709,741	57,25	176 310,39
Інші інвестиції	2 268,560	26,64	57 133,184	22,31	59 401,74	2 603,963	15,63	75 621,367	26,13	78 225,33
Акції	1 499,217	17,61	20 122,629	7,86	21 621,85	1 345,275	8,07	16 606,866	5,74	17 952,14
Векселі	106,767	1,25	11 620,109	4,54	11 726,88	56,566	0,34	9 202,263	3,18	9 258,83
Облігації підприємств	315,886	3,71	7 756,973	3,03	8 072,86	320,042	1,92	7 729,878	2,67	8 049,92
Грошові кошти	1 124,566	13,21	3 419,112	1,33	4 543,68	1 219,394	7,32	3 474,55	1,20	4 693,94
Об'єкти нерухомості	17,431	0,20	7 045,572	2,75	7 063,00	27,187	0,16	9 330,494	3,22	9 357,68
Державні цінні папери	438,943	5,15	113,100	0,04	552,04	483,024	2,90	280,215	0,10	763,24
Заставні		0,00	6,844	0,00	6,84		0,00	0,489	0,00	0,49
Деривативи		0,00	858,758	0,34	858,76		0,00	1 469,308	0,51	1 469,31
Банківські метали	2,099	0,02	2,985	0,00	5,08	4,549	0,03		0,00	4,55
Усього:	8 515,49	100,00	256 116,84	100,00	264 632,33	16 660,65	100,00	289 425,17	100,00	306 085,82

В структурі дебіторської заборгованості венчурних ІСІ переважає позика (**таблиця 1.26**).

Таблиця 1.26

Структура дебіторської заборгованості венчурних ІСІ станом на 31.12.2018, млн грн

Предмет дебіторської заборгованості	Загальна вартість дебіторської заборгованості, млн грн	% від загальної вартості дебіторської заборгованості
Позика	84 528,875	51,01
Грошові кошти	33 768,923	20,38
Інше	26 629,290	16,07
Нараховані, але не сплачені відсотки	8 949,051	5,40
Права вимоги	6 266,677	3,78
Цінні папери	4 492,942	2,71
Корпоративні права (крім цінних паперів)	1 073,982	0,65
Усього:	165 709,741	100,00

Найбільша частка активів відкритих ІСІ зосереджена в акціях, грошових коштах та державних цінних паперах (відповідно 44,83%, 24,95% та 24,53%). Найбільша частка активів інтервальних ІСІ зосереджена в акціях та державних цінних паперах (відповідно 44,10% та 42,11%). Найбільша частка активів закритих ІСІ зосереджена в дебіторській заборгованості, інших інвестиціях та акціях (відповідно 64,24%, 15,79% та 7,70%) (**таблиця 1.27**).

Перелік інститутів спільного інвестування з найбільшою вартістю активів наведено в **таблицях 1.28 – 1.32**.

Таблиця 1.27

Структура активів невенчурних ІСІ станом на 31.12.2018

Назва активу	31.12.2017							31.12.2018						
	Відкриті ІСІ		Інтервальні ІСІ		Закриті ІСІ		Усього, млн грн	Відкриті ІСІ		Інтервальні ІСІ		Закриті ІСІ		Усього, млн грн
	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів		Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	Загальна вартість, млн грн	% від загальної вартості активів	
Дебіторська заборгованість	4,53	6,03	6,50	7,91	2 731,00	32,67	2 742,02	3,50	4,00	3,57	4,35	10 593,57	64,24	10 600,65
Інші інвестиції			0,14	0,17	2 268,42	27,14	2 268,56		0,00		0,00	2 603,96	15,79	2 603,96
Акції	33,64	44,78	31,90	38,84	1 433,68	17,15	1 499,22	39,26	44,83	36,22	44,10	1 269,79	7,70	1 345,27
Векселі			0,00	0,00	106,77	1,28	106,77		0,00		0,00	56,57	0,34	56,57
Облігації підприємств	0,30	0,40	0,48	0,58	315,11	3,77	315,89	0,47	0,54	0,34	0,41	319,24	1,94	320,04
Грошові кошти	19,51	25,97	10,42	12,69	1 094,64	13,10	1 124,57	21,85	24,95	7,42	9,03	1 190,13	7,22	1 219,39
Об'єкти нерухомості					17,43	0,21	17,43		0,00		0,00	27,19	0,16	27,19
Державні цінні папери	16,37	21,79	32,69	39,81	389,88	4,66	438,94	21,48	24,53	34,59	42,11	426,95	2,59	483,02
Банківські метали	0,78	1,04			1,32	0,02	2,10	1,01	1,15		0,00	3,54	0,02	4,55
Усього	75,12	100,00	82,12	100,00	8 358,25	100,00	8 515,49	87,58	100,00	82,14	100,00	16 490,93	100,00	16 660,65

Таблиця 1.28

ТОП – 10 ІСІ відкритого типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПРАТ «КІНТО»	ВДПФ «КІНТО-КЛАСИЧНИЙ»	30,872
2	ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»	ВСПФ «ОТП ФОНД АКЦІЙ»	13,530
3	ТОВ «КУА «УНІВЕР МЕНЕДЖМЕНТ»	ВСПФ «УНІВЕР.УА/МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ» ФОНД ДЕРЖАВНИХ ПАПЕРІВ»	6,885
4	ПРАТ «КІНТО»	ВДПФ «КІНТО-ЕКВІТІ»	5,745
5	ТОВ «КУА «ІВЕКС ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	ПІФ «СОФІІВСЬКИЙ»	5,167
6	ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»	ВСПФ «ОТП КЛАСИЧНИЙ»	4,770
7	ТОВ «КУА «АЛЬТУС АССЕТС АКТИВІТІС»	ВДПФ «АЛЬТУС-ДЕПОЗИТ»	4,109
8	ТОВ «КУА «АЛЬТУС АССЕТС АКТИВІТІС»	ВДПФ «АЛЬТУС-ЗБАЛАНСОВАНИЙ»	3,104
9	ПРАТ «КІНТО»	ВДПФ «КІНТО-КАЗНАЧЕЙСЬКИЙ»	2,780
10	ТОВ «КУА ОЗОН»	ВСПФ «АРГЕНТУМ»	2,626

Таблиця 1.29

ТОП – 10 ІСІ інтервального типу з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»	ІСПФ «ОТП ВАЛЮТНИЙ»	31,267
2	ТОВ «КУА ОЗОН»	ІДПФ «ПЛАТИНУМ»	14,603
3	ПРАТ «КІНТО»	ІДПФ «ДОСТАТОК»	14,175
4	ПРАТ «КІНТО»	ІДПФ «КІНТО-НАРОДНИЙ»	5,872
5	ПРАТ «КУА «НАЦІОНАЛЬНИЙ РЕЗЕРВ»	ПІФ «УЛІСС» ДИВЕРСИФІКОВАНОГО ВИДУ ІНТЕРВАЛЬНОГО ТИПУ	3,595
6	ТОВ «КУА ОЗОН»	ІС ПІФ «АУРУМ»	3,450
7	ТОВ «КУА «ІНЕКО-ІНВЕСТ»	ІДПФ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ФОНД»	2,813
8	ТОВ «КУА «АРТ-КАПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	ПІФ «ПАРИТЕТ»	1,495
9	ТОВ «КУА «ІНЕКО-ІНВЕСТ»	ІДПФ «ПРОМІНВЕСТ-КЕРАМЕТ»	1,053
10	ТОВ «КУА «ТАСК-ІНВЕСТ»	ІСПФ «ТАСК УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	1,010

Таблиця 1.30

ТОП – ІСІ закритого типу диверсифікованого та спеціалізованого виду з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ПрАТ «КІНТО»	ЗСПІФ БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛІВ «КНТО-ГОЛД»	1,583

Таблиця 1.31

ТОП – 10 ІСІ закритого типу недиверсифікованого виду (невенчурних) з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ТОВ «КУА «Ф'ЮЖН КАПІТАЛ ПАРТНЕРЗ»	ПАТ «ЗНКІФ «ПРАЙМ ЕССЕТС КЕПІТАЛ»	8 092,776
2	ТОВ «КУА «Ф'ЮЖН КАПІТАЛ ПАРТНЕРЗ»	ПАТ «ЗНКІФ «ВІК»	2 150,238
3	ТОВ «КУА «ФІНГРІН»	ПАТ «ЗНКІФ «РАТИБОР»	1 383,380
4	ПРАТ «КУА АДМІНІСТРАТОР ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «БРОКБІЗНЕСІНВЕСТ»	ПАТ ЗН КІФ «КАСКАД-ІНВЕСТ»	1 271,819
5	ПРАТ «КУА «ДОВІРА-КАПІТАЛ»	ПАТ «ЗНКІФ «БІЗНЕС АКТИВ»	654,667
6	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	ПАТ «ЗНКІФ «РІТЕЙЛ ЕКВІТІ ФОНД»	396,071
7	ТОВ «КУА «ПРОФІ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	ПАТ «ЗНКІФ «САТУРН»	324,811
8	ПРАТ «КУА «АЛЬТЕРА ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	ЗНКІФ «ГОЛДЕН ВЕРТЕКС ФОНД»	212,344
9	ТОВ «КУА «ФІНГРІН»	ПАТ «ЗНКІФ «ФІНГРІН КАПІТАЛ»	169,585
10	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	ЗНПІФ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ-ФОНДОБЛІГАЦІЙ»	169,243

Таблиця 1.32

ТОП – 10 ІСІ венчурних фондів з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Найменування фонду	Вартість активів, млн грн
1	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	ПАТ «ЗНВКІФ «РІТЕЙЛ КАПІТАЛ»	20 509,636
2	ТОВ «КУА ТА АПФ «УКРАЇНСЬКІ ФОНДИ»	ЗНВПІФ «УКРАЇНСЬКИЙ ОПТИМУМ»	12 936,733
3	ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	ВПІФ «ІНТЕРГАЛБУДІНВЕСТ» НЗ	10 335,112
4	ПРАТ «КУА «ФОРУМ»	ПАТ «ЗНВКІФ «УНІБУДІНВЕСТ»	9 566,892
5	ТОВ «КУА «ЮДП ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	ЗНВПІФ «МІСЬКИЙ КВАРТАЛ»	7 846,509
6	ТОВ «КУА «БУДКЕПІТАЛ»	ПАТ «ЗНВКІФ «ЛІНТЕР»	4 718,048
7	ТОВ «КУА «ПРОГРЕСИВНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ»	ПЗНВІФ «ДЕВЕЛОПМЕНТ АГРО»	4 289,071
8	ТОВ КУА «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	ЗНВПІФ «ПРЕМ'ЄР КАПІТАЛ»	4 021,753
9	ТОВ «КУА « ПАЛЛАДІУМ КАПІТАЛ»	ЗНВПІФ «ІНВЕСТИЦІЙНЕ ПАРТНЕРСТВО»	3 381,293
10	ТОВ «КУА «АТЕНА ГРУП»	ПАТ «ОФЕРЕНТ»	3 070,339

Перелік компаній з управління активами з найбільшою вартістю активів в управлінні наведено в **таблицях 1.33-1.35.**

Таблиця 1.33

ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів в управлінні станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Вартість активів в управлінні, млн грн
1	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	29 352,937
2	ТОВ «КУА ТА АПФ «УКРАЇНСЬКІ ФОНДИ»	13 320,172
3	ТОВ «КУА «Ф'ЮЖН КАПІТАЛ ПАРТНЕРЗ»	11 321,147
4	ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	10 745,957
5	ТОВ «КУА «БУДКЕПІТАЛ»	10 374,127
6	ТОВ «КУА «ЮДП ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	10 289,885
7	ПРАТ «КУА «ФОРУМ»	9 566,892
8	ТОВ «КУА «СВАРОГ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	6 052,352
9	ТОВ КУА «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	5 418,967
10	ТОВ «КУА « ПАЛЛАДІУМ КАПІТАЛ»	4 687,308

Таблиця 1.34

ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів венчурних ІСІ в управлінні станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Вартість активів в управлінні, млн грн
1	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	28 955,227
2	ТОВ «КУА ТА АПФ «УКРАЇНСЬКІ ФОНДИ»	13 278,580
3	ТОВ «КУА «КРИСТАЛ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	10 745,957
4	ТОВ «КУА «БУДКЕПІТАЛ»	10 374,127
5	ТОВ «КУА «ЮДП ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	10 289,885
6	ПРАТ «КУА «ФОРУМ»	9 566,892
7	ТОВ «КУА «СВАРОГ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	6 052,352
8	ТОВ КУА «УКРАЇНСЬКИЙ КАПІТАЛ»	5 412,107
9	ТОВ «КУА « ПАЛЛАДІУМ КАПІТАЛ»	4 687,308
10	ТОВ «КУА «АЛЬТУС АССЕТС АКТИВІТІС»	4 636,488

Таблиця 1.35

ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів невенчурних ІСІ в управлінні станом на 31.12.2018

№ з/п	НАЗВА КУА	Вартість активів в управлінні, млн грн
1	ТОВ«КУА «Ф'ЮЖН КАПІТАЛ ПАРТНЕРЗ»	10 270,401
2	ТОВ «КУА «ФІНГРІН»	1 552,965
3	ПРАТ «КУА АДМІНІСТРАТОР ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ «БРОКБІЗНЕСІНВЕСТ»	1 279,904
4	ПРАТ «КУА «ДОВІРА-КАПІТАЛ»	654,667
5	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	469,576
6	ТОВ «КУА»ІНВЕСТИЦІЙНІ ПАРТНЕРИ»	397,710
7	ТОВ «КУА «ПРОФІ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	324,811
8	ПРАТ «КУА «АЛЬТЕРА ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ»	285,896
9	ПРАТ «КІНТО»	266,032
10	ТОВ «КУА «ДІВОДОР»	222,418

Діяльність з управління активами недержавних пенсійних фондів

Згідно з даними звітності НПФ на кінець 2018 року ці фонди провадили свою діяльність у семи регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена в м. Києві – 42 (мал. 1.2).

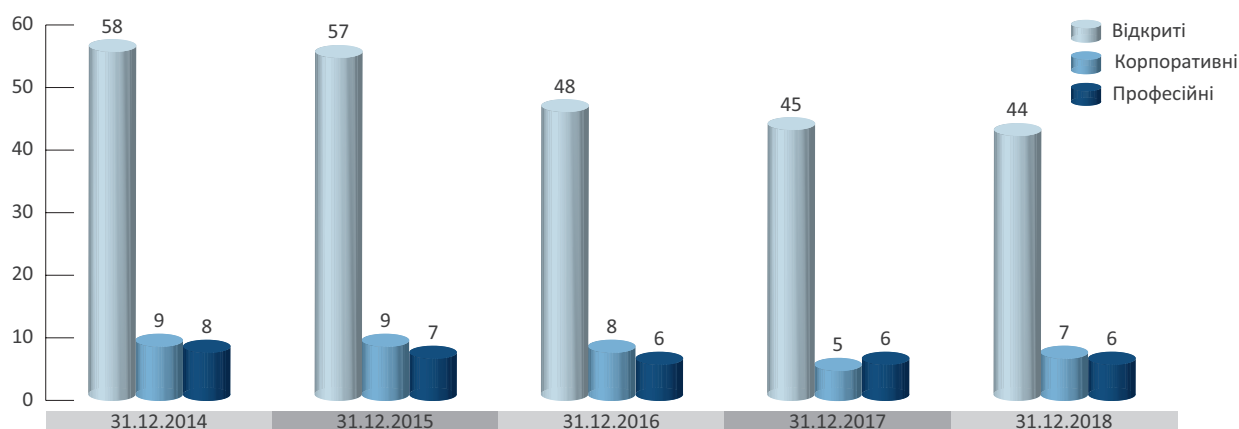
Мал. 1.2

Розподіл НПФ за регіонами (станом на 31.12.2018)

Дані щодо кількості НПФ за видами наведено у **діаграмі 1.48**.

Діаграма 1.48

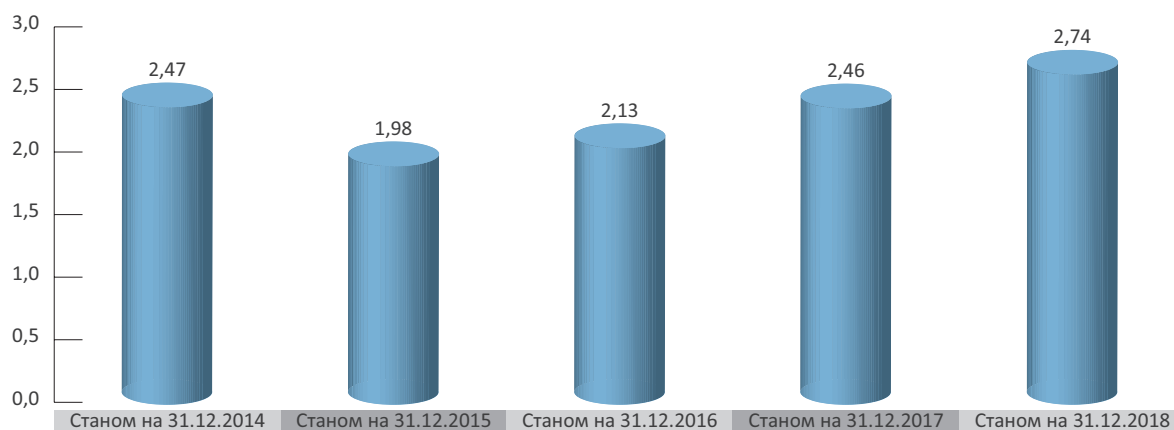
Кількість недержавних пенсійних фондів станом на 31.12.2018, шт.

На кінець 2018 року загальна вартість активів недержавних пенсійних фондів (НПФ) становила 2,74 млрд грн. Порівняно з попереднім роком цей показник збільшився на 11% (**діаграма 1.49**).

Діаграма 1.49

Загальна вартість активів НПФ станом на 31.12.2018, млрд грн

Перелік КУА з найбільшою вартістю активів НПФ в управлінні наведено в **таблиці 1.36**.

Таблиця 1.36

ТОП – 10 КУА з найбільшою вартістю активів НПФ в управлінні станом на 31.12.2018.

№ з/п	Найменування КУА	Вартість активів, млн грн
1	КНПФ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	1 327,547
2	ТОВ «КУА-АПФ «АПІНВЕСТ»	402,763
3	ТОВ «КУА «ОТП КАПІТАЛ»	171,902
4	ТОВ «КЕРУЮЧИЙ АДМІНІСТРАТОР ПФ «ПАРИТЕТ»	143,712
5	ТОВ «КУА «ГАРАНТІЯ–ІНВЕСТ»	109,147
6	ТОВ «ВЕНЧУРНІ ІНВЕСТИЦІЙНІ ПРОЕКТИ»	91,237
7	ТОВ «КУА «ВСЕСВІТ»	73,713
8	ТОВ «КУА «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	64,790
9	ТОВ «КУА АПФ «СИНТАКС-ІНВЕСТ»	55,238
10	ТОВ «КУА ТА АПФ «УКРАЇНСЬКІ ФОНДИ»	41,592

Що стосується структури активів НПФ, варто зазначити, що найбільша їх частка зосереджена в цінних паперах та грошових коштах (відповідно 58,7% та 36,6%) (**таблиця 1.37**).

Перелік недержавних пенсійних фондів з найбільшою вартістю активів наведено в **таблиці 1.38**.

Таблиця 1.37

Структура активів НПФ станом на 31.12.2018

Назва активу	31.12.2017		31.12.2018		Зміна показника	Зміна структури активів у процентних пунктах
	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %	Загальна вартість, млн грн	Відсоток від загальної суми активів, %		
Грошові кошти	1 103,32	44,80%	1 001,99	36,63%	-9,18%	-8,17%
Державні цінні папери	1 003,54	40,75%	1 259,99	46,06%	25,55%	5,31%
Облігації підприємств	203,40	8,26%	298,10	10,90%	46,56%	2,64%
Об'єкти нерухомості	62,55	2,54%	47,30	1,73%	-24,38%	-0,81%
Акції	14,41	0,59%	47,68	1,74%	230,88%	1,15%
Дебіторська заборгованість	41,24	1,67%	44,55	1,63%	8,03%	-0,04%
Інші інвестиції	24,04	0,98%	26,25	0,96%	9,19%	-0,02%
Банківські метали	10,05	0,41%	9,81	0,36%	-2,39%	-0,05%
Усього	2 462,55	2 462,55	2 735,66	100,00		

Таблиця 1.38

ТОП – 10 НПФ з найбільшою вартістю активів станом на 31.12.2018

ЄДРПОУ НПФ	Найменування НПФ	Вартість активів, станом на 31.12.2017, млн грн	Вартість активів, станом на 31.12.2018, млн грн
34880663	КНПФ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ	1 210,45	1 327,55
33629394	НТ «НКПФ ВАТ «УКРЕКСІМБАНК»	201,24	237,89
34729800	ВНПФ «ЕМЕРИТ-УКРАЇНА»	148,77	162,30
33114991	ВПФ «ПРИВАТФОНД»	114,51	143,71
36274196	ВПФ «ОТП ПЕНСІЯ»	108,70	132,64
33262460	ВПФ «ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ»	95,82	109,15
33107539	ППФ НГП ЕНЕРГЕТИКІВ УКРАЇНИ	83,52	91,24
33105725	НТ «ВНПФ «ВСІ»	63,63	66,88
34167520	НТ «ВПФ «ДИНАСТІЯ»	56,45	64,79
33105154	ВНПФ «УКРАЇНА»	54,42	54,35

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДЕПОЗИТАРНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

З метою забезпечення ефективності процесів функціонування депозитарної системи, проведення клірингу та розрахунків Комісією у 2018 році проведено низку заходів щодо забезпечення функціонування Центрального депозитарію цінних паперів, Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках, депозитарних установ, які здійснюватимуть, відповідно, зберігання та облік емісійних цінних паперів, операційні розрахунки з ними, а також облік прав власності на цінні папери. Особливо серед цих заходів слід відзначити контроль впровадження комплексної системи захисту інформації (КСЗІ), що має на меті підвищення надійності діяльності депозитарних установ у контексті кібербезпеки.

Станом на 31.12.2018 загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів, зменшилася на 1,9% порівняно з цим показником за 2017 рік. Загальна кількість цінних паперів на рахунках у цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів, станом на 31.12.2018 зменшилася на 5,2% порівняно з показником у 2017 році (таблиця 1.39).

Таблиця 1.39

Основні показники діяльності Центрального депозитарію цінних паперів станом на 31.12.2018, за даними Центрального депозитарію цінних паперів, шт.

Період	Загальна кількість випусків цінних паперів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів	Загальна кількість цінних паперів на рахунках в цінних паперах депозитарних установ, депозитаріїв-кореспондентів та емітентів, які обслуговував Центральний депозитарій цінних паперів
Станом на 31.12.2014	11 846	2 836 885 534 809
Станом на 31.12.2015	11 615	3 689 647 517 576
Станом на 31.12.2016	11 376	3 910 361 615 138
Станом на 31.12.2017	11 670	4 177 900 307 581
Станом на 31.12.2018	11 452	3 959 351 428 297

Загальну кількість клієнтів Центрального депозитарію станом на 31.12.2018 цінних паперів наведено в таблиці 1.40.

Таблиця 1.40

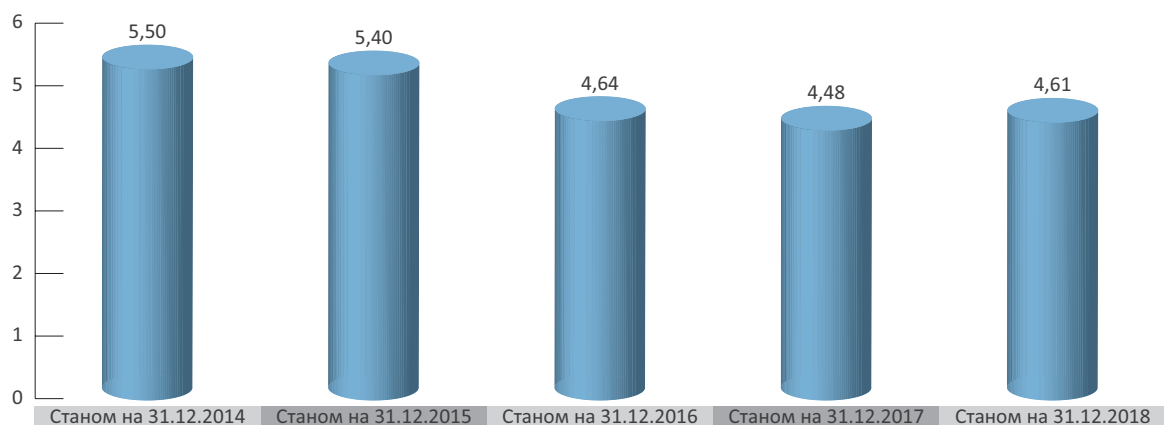
Кількість клієнтів Центрального депозитарію цінних паперів станом на 31.12.2018 за даними Центрального депозитарію цінних паперів, шт.

Період	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду клієнтам Центрального депозитарію депозитарним установам/зберігачам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду клієнтам Центрального депозитарію емітентам цінних паперів	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду клієнтам Центрального депозитарію депозитаріям-кореспондентам
Станом на 31.12.2014	432	10 705	1
Станом на 31.12.2015	433	10 610	1
Станом на 31.12.2016	437	10 635	1
Станом на 31.12.2017	434	10504	1
Станом на 31.12.2018	433	10513	1

Кількість рахунків власників цінних паперів, за даними депозитарних установ, станом на 31.12.2018 становить 4,6 млн шт. (діаграма 1.50).

Діаграма 1.50

Кількість рахунків власників цінних паперів станом на 31.12.2018, млн шт.

Протягом останніх трьох років простежується тенденція до збільшення сумарної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів. Загальний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, за даними депозитарних установ, станом на 31.12.2018 становить 1 956,68 млрд грн, що на 7,3% перевищує показник 2017 року (діаграма 1.51).

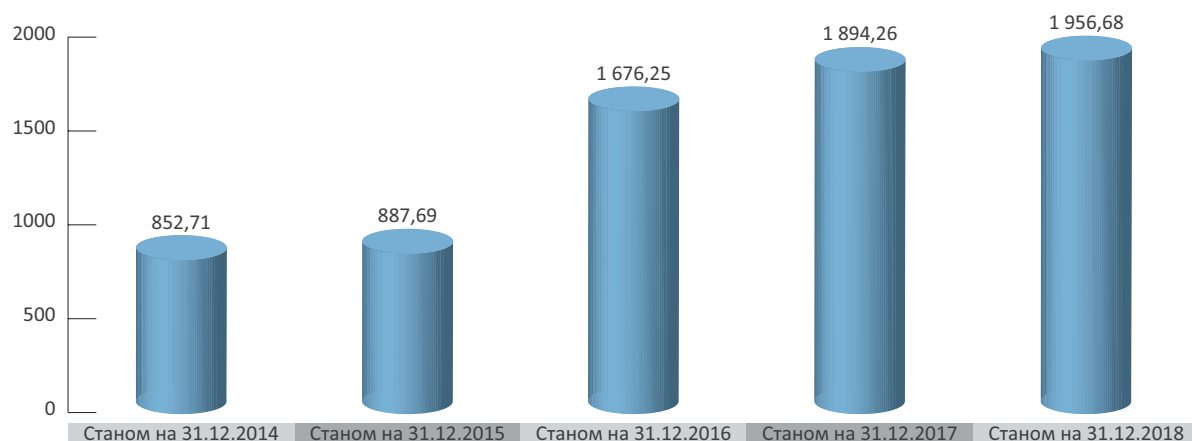
Розподіл номінальної вартості цінних паперів за видами депонентів станом на 31.12.2018 представлено у таблиці 1.41.

Інформація про власників пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств наведено в таблиці 1.42.

За даними депозитарних установ, станом на 31.12.2018 серед розподілу цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників цінних паперів у депозитарних установах 33% належало юридичним особам (діаграма 1.52).

Діаграма 1.51

Номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам цінних паперів станом на 31.12.2018, млрд грн

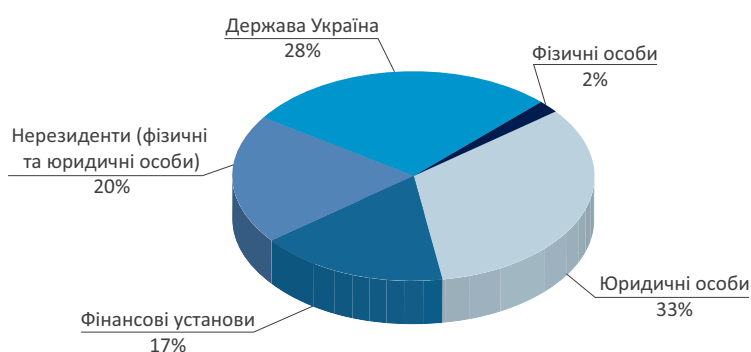
Таблиця 1.41

Загальна номінальна вартість цінних паперів з розподілом за видами депонентів станом на 31.12.2018, за даними депозитарних установ, млрд грн

Вид депонента	2014	2015	2016	2017	2018
Депоненти – фізичні особи – резиденти	58,43	57,69	31,80	40,66	47,38
Депоненти – фізичні особи – нерезиденти	0,80	0,79	1,49	1,74	1,76
Депоненти – юридичні особи – резиденти	258,30	246,41	667,55	651,29	640,94
Депоненти – юридичні особи – нерезиденти	174,41	242,14	307,00	158,98	384,10
Депоненти – банки	8,70	6,75	11,86	17,94	187,38
Депоненти – інститути спільного інвестування	19,42	19,49	20,00	10,79	19,61
Депоненти – страхові компанії	9,61	7,09	10,18	1,72	13,12
Депоненти – пенсійні фонди	1,61	1,62	1,69	118,31	4,10
Депоненти – торговці цінними паперами	90,04	66,05	188,93	348,39	107,30
Депоненти – держава Україна	231,35	239,54	435,62	544,31	550,78
Депоненти – територіальні громади	0,04	0,12	0,11	0,13	0,21
Депоненти – нотаріус (депозит)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Усього	852,71	887,69	1 676,25	1894,26	1956,681

Діаграма 1.52

Розподіл цінних паперів за загальною номінальною вартістю на рахунках власників у депозитарних установах станом на 31.12.2018, %

У структурі загальної номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам цінних паперів, станом на 31.12.2018 значний обсяг номінальної вартості зосереджено в акціях — 54,2% (діаграма 1.53).

Аналіз діяльності депозитарних установ за окремими показниками наведено в таблицях 1.43, 1.44.

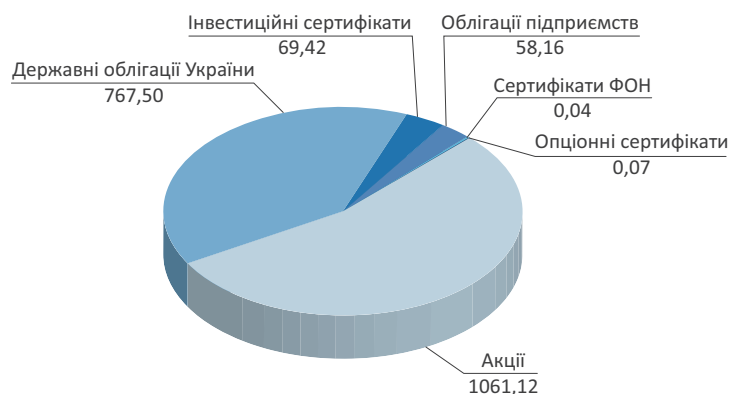
Таблиця 1.42

ТОП власників пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств за розміром номінальної вартості цінних паперів станом на 31.12.2018

№ з/п	Найменування власника	Загальна номінальна вартість цінних паперів, млрд грн
1	БАНК ВТБ (ПУБЛИЧНОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО)	38,98
2	ПУБЛИЧНОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «СБЕРБАНК РОССИИ»	20,77
3	ABN HOLDINGS S.A.	16,55
4	НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	11,67
5	ABN UKRAINE LIMITED	11,07
6	PRECIS (1814) LIMITED / ПРЕЙСІ (1814) ЛІМІТЕД	8,68
7	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ІНДАСТРІАЛ КОНСТРАКШН»	6,81
8	ОТР BANK NYRT. (ОТР BANK PLC.) / ВАТ ОТП БАНК	6,19
9	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АСКАНІЯ»	5,68
10	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО F&C REALTY	5,42
11	КОРПОРАЦІЯ «ІНДУСТРІАЛЬНА СПІЛКА ДОНБАСУ»	5,19
12	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ЕСУ»	4,34
13	RAIFFEISEN BANK INTERNATIONAL AG / РАЙФФАЙЗЕН БАНК ІНТЕРНАЦІОНАЛЬ АГ	4,20
14	EUROPEAN BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT	4,05
15	МЕТІНВЕСТ МЕНЕДЖМЕНТ Б.В. / METINVEST MANAGEMENT B.V.	3,93
16	АРСЕЛОРМИТТАЛ ДУІЗБУРГ БЕТАЙЛІГУНГСГЕЗЕЛЬШАФТ МБХ / ARCELOMITTAL DUISBURG BETEILIGUNGSGESELLSCHAFT MBH	3,67
17	БАЙЛІКАН ЛІМІТЕД	3,52
18	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «СИСТЕМ КЕПІТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ»	3,41
19	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «БМ-БАНК» (АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «БМ-БАНК»)	3,28
20	BNP PARIBAS	3,04

Діаграма 1.53

Структура загальної номінальної вартості іменних цінних паперів, які належать власникам цінних паперів з розподілом за фінансовими інструментами станом на 31.12.2018, млрд грн, за даними депозитарних установ

МОНІТОРИНГ ОПЕРАЦІЙ ЗА УЧАСТЮ НЕРЕЗИДЕНТІВ

Фондовий ринок забезпечує рух капіталу шляхом обігу різноманітних видів цінних паперів та їх похідних. Саме через механізми фондового ринку формуються пропозиція і попит на інвестиційні ресурси, відбувається їх акумуляція та перерозподіл з метою економічного зростання.

У 2018 році обсяг операцій на ринку цінних паперів (купівля та продаж) за участю нерезидентів становив 90,22 млрд грн (**діаграма 1.54**). Обсяг таких операцій у 2018 році зріс на 62% порівняно з показником 2017 року.

Таблиця 1.43

ТОП – 10 депозитарних установ за найбільшим розміром номінальної вартості цінних паперів власників, що обліковуються цими депозитарними установами, станом на 31.12.2018, млрд грн, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування депозитарної установи	Номінальна вартість цінних паперів власників, що обліковуються депозитарними установами, млрд грн
1	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»	246,31
2	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ПРИВАТБАНК»	174,88
3	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	130,48
4	АТ «СІТІБАНК»	101,95
5	ТОВ «ІНВІТУМ»	54,00
6	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	51,53
7	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ БАНК»	44,85
8	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА»	41,54
9	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «АЛЬФА-БАНК»	39,68
10	ПАТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	24,01

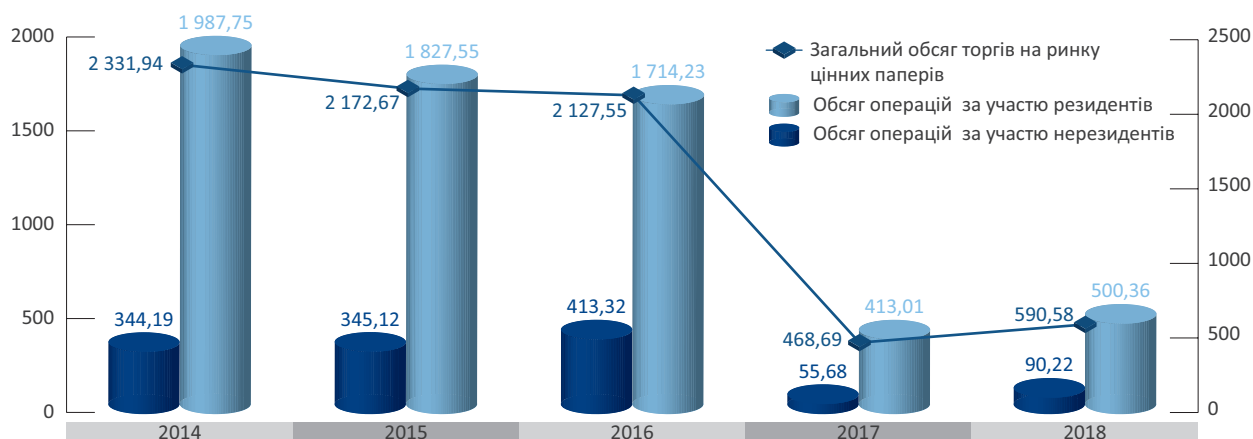
Таблиця 1.44

ТОП – 10 депозитарних установ за найбільшою кількістю відкритих депозитарними установами рахунків у цінних паперах власникам цінних паперів станом на 31.12.2018, за даними депозитарних установ

№ з/п	Найменування депозитарної установи	Кількість відкритих рахунків наприкінці періоду за договорами з депонентами
1	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «АЛЬЯНС ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ»	8843
2	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПЕРШЕ РЕЄСТРАЦІЙНЕ БЮРО»	8316
3	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО КОМЕРЦІЙНИЙ БАНК «ПРИВАТБАНК»	8236
4	АТ «УКРСОЦБАНК»	7086
5	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ІНФОРМАЦІЙНО-ДЕПОЗИТАРНИЙ ЦЕНТР «ГЛОБАЛ»	6576
6	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ОБ'ЄДНАНА РЕЄСТРАЦІЙНА КОМПАНІЯ»	5577
7	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	4943
8	ТОВ «ФК ДЕКА»	4846
9	ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК «УКРГАЗБАНК»	4828
10	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПІВДЕННИЙ РЕГІОНАЛЬНО-ТОРГОВИЙ ФОНДОВИЙ ЦЕНТР»	4372

Діаграма 1.54

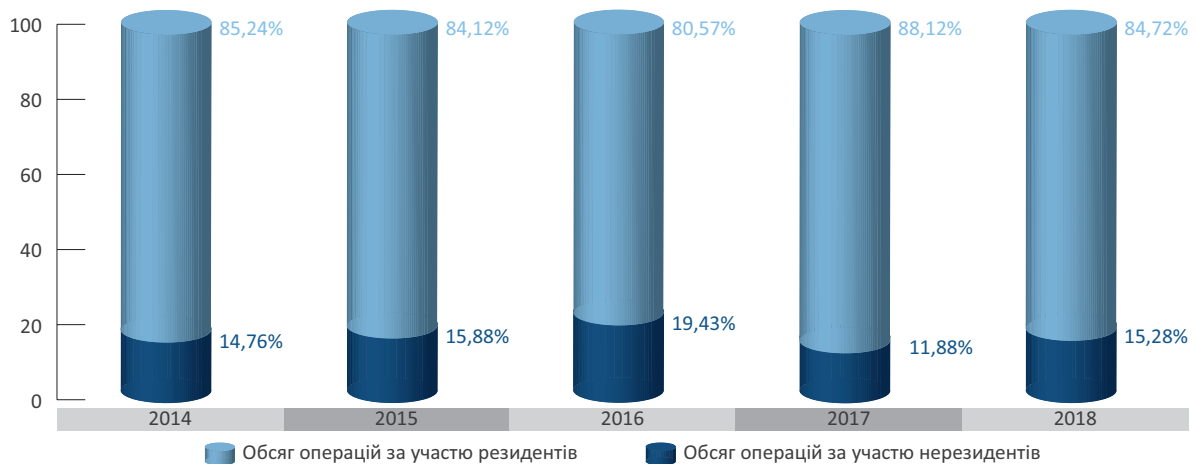
Обсяг операцій купівлі та продажу цінних паперів нерезидентами на ринку цінних паперів порівняно з обсягом операцій за участю резидентів у 2014 - 2018 роках, млрд грн

Частка операцій за участю нерезидентів зросла з 11,88% у 2017 році до 15,28% у 2018 році (діаграма 1.55).

Діаграма 1.55

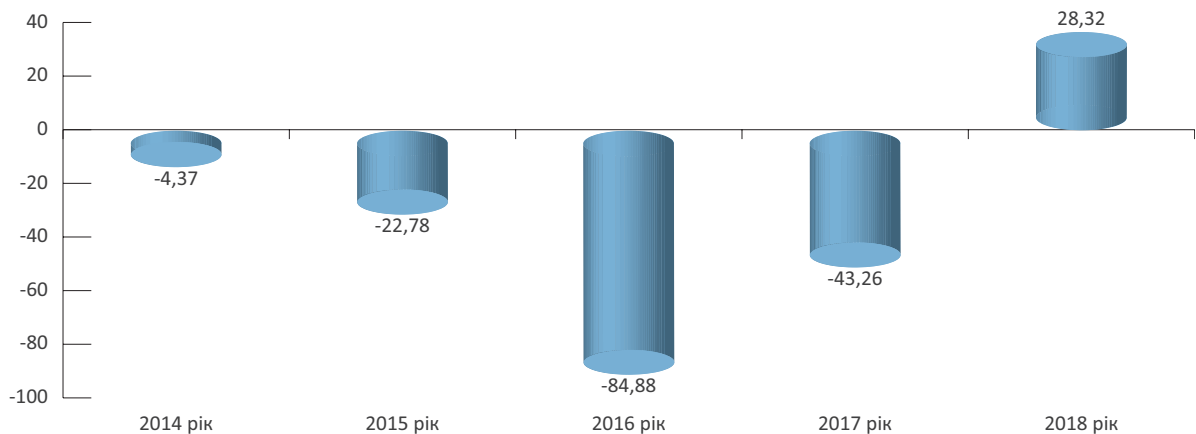
Частка операцій на ринку цінних паперів за участю резидентів та нерезидентів у 2014 - 2018 роках

У 2018 році спостерігається приплив капіталу іноземних інвесторів на фондовий ринок України: позитивне сальдо торговельних операцій за участю нерезидентів у річному підсумку становило 28,32 млрд грн (діаграма 1.56, 1.57).

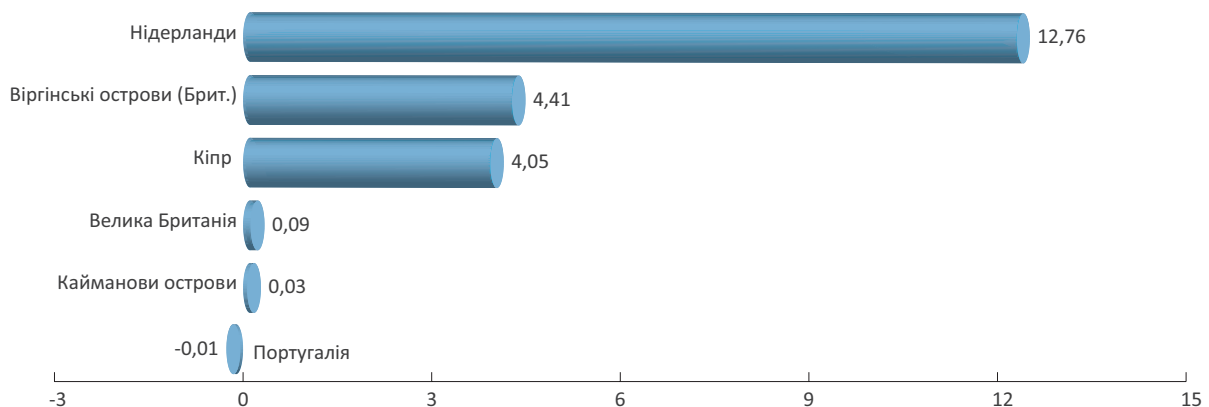
Діаграма 1.57

Сальдо обсягу інвестицій нерезидентів в економіку України через інструменти фондового ринку протягом 2014 – 2018 років, млрд грн

Діаграма 1.57

Топ-10 показника сальдо за обсягом інвестицій від нерезидентів в економіку України через інструменти ринку капіталів протягом 2018 року у розрізі країн світу, млрд грн

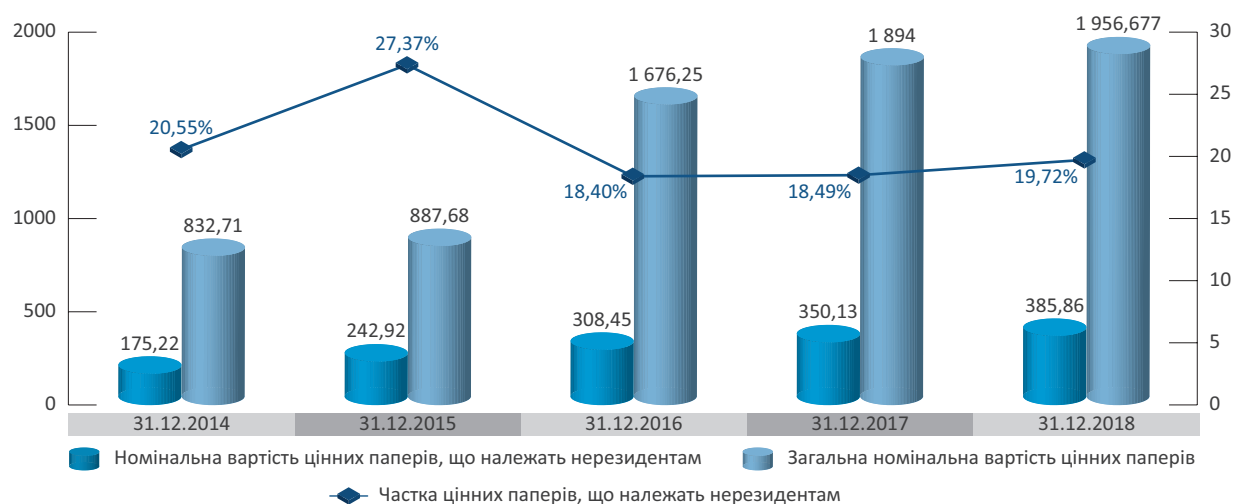

Протягом останніх років простежується тенденція щодо збільшення загальної номінальної вартості цінних паперів, які належать власникам-нерезидентам.

За даними депозитарних установ, станом на 31.12.2018 сумарний обсяг номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств, становить 1 956,68 млрд грн, зокрема номінальна вартість цінних паперів, які належать власникам-нерезидентам, становила 385,86 млрд грн (діаграма 1.58).

Діаграма 1.58

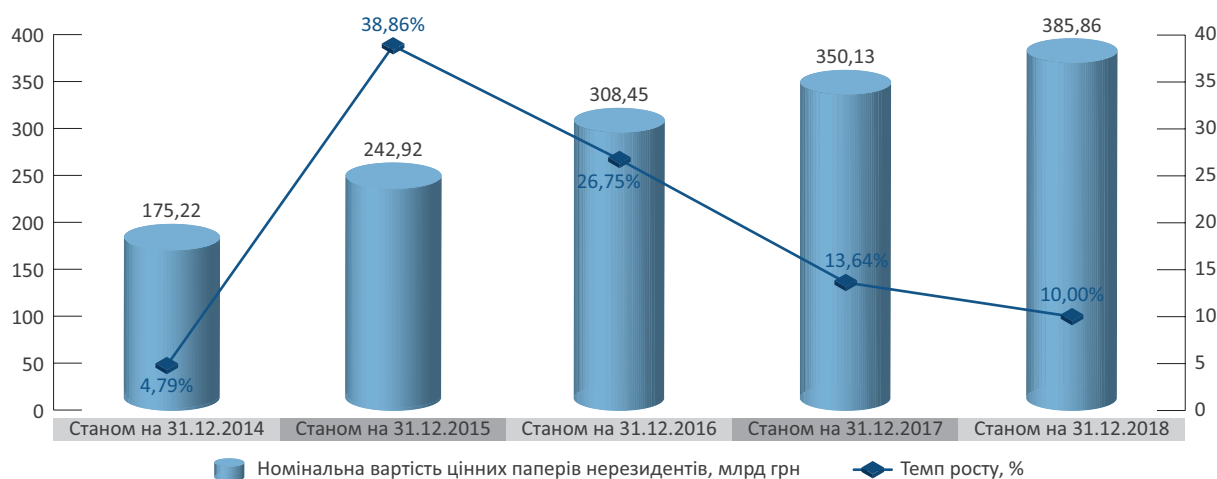
Номінальна вартість цінних паперів, що належать власникам пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств (зокрема власникам-нерезидентам) станом на 31.12.2018

Темп росту номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам – нерезидентам, станом на 31.12.2018 склав 10% (діаграма 1.59).

Діаграма 1.59

Динаміка номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств станом на 31.12.2018, за даними депозитарних установ

Найбільший обсяг номінальної вартості цінних паперів власників-нерезидентів пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств, станом на 31.12.2018, зафіксовано серед представників таких країн, як Росія (30,11 %), Кіпр (17,34%) та Люксембург (4,3%) (таблиця 1.45). Слід зазначити, що зростання обсягу номінальної вартості значних пакетів акцій, які належать власникам-нерезидентам із Росії, зумовлено докапіталізацією банківського сектору (Сбербанк, банк «ВТБ» тощо).

Таблиця 1.45

ТОП-15 країн світу, фізичні та юридичні особи яких є власниками пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств, станом на 31.12.2018, за обсягом номінальної вартості цінних паперів, за даними депозитарних установ

Країна	Станом на 31.12.2014		Станом на 31.12.2015		Станом на 31.12.2016		Станом на 31.12.2017		Станом на 31.12.2018	
	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів	Номінальна вартість цінних паперів, млн грн	% від загальної номінальної вартості цінних паперів
РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ	19 738,41	11,27%	23 467,42	9,66%	92 037,09	29,83%	102 270,35	29,21%	116 190,67	30,11%
КІПР	45 480,94	25,96%	45 377,34	18,68%	49 024,70	15,89%	51 659,46	14,75%	68 440,06	17,74%
ЛЮКСЕМБУРГ	43,40	0,02%	110,82	0,05%	16 645,70	5,40%	16 566,18	4,73%	16 581,00	4,30%
НІДЕРЛАНДИ	14 735,35	8,41%	14 435,72	5,94%	13 936,75	4,52%	13 062,88	3,73%	11 887,78	3,08%
НІМЕЧЧИНА	6 908,32	3,94%	6 947,59	2,86%	6 727,04	2,18%	6 899,78	1,97%	7 960,24	2,06%
УГОРЩИНА	2 925,70	1,67%	3 725,69	1,53%	6 253,40	2,03%	6 278,77	1,79%	6 305,10	1,63%
ФРАНЦІЯ	3 858,93	2,20%	3 862,08	1,59%	5 515,14	1,79%	5 565,00	1,59%	5 651,92	1,46%
ВЕЛИКА БРИТАНІЯ	2 559,18	1,46%	3 211,44	1,32%	5 345,73	1,73%	9 507,52	2,72%	14 404,57	3,73%
ШВЕЦІЯ	1 926,67	1,10%	2 716,98	1,12%	3 725,35	1,21%	2 709,60	0,77%	2 765,60	0,72%
ПОЛЬЩА	2 302,57	1,31%	2 369,69	0,98%	2 746,40	0,89%	2 715,27	0,78%	2 724,54	0,71%
ШВЕЙЦАРІЯ	3 694,92	2,11%	1 912,21	0,79%	2 659,50	0,86%	2 714,10	0,78%	2 798,16	0,73%
ГРЕЦІЯ	1 629,52	0,93%	2 533,07	1,04%	2 533,07	0,82%	2 533,07	0,72%	2 533,07	0,66%
КАЗАХСТАН	1 128,94	0,64%	1 128,94	0,46%	1 717,64	0,56%	1 861,39	0,53%	1 861,39	0,48%
США	1 739,37	0,99%	1 478,54	0,61%	1 569,99	0,51%	2 756,09	0,79%	1 821,16	0,47%
ІТАЛІЯ	3 508,58	2,00%	1 044,27	0,43%	1 045,81	0,34%	1 057,67	0,30%	1 070,47	0,28%
ПАНАМА	1 082,06	0,62%	1 051,22	0,43%	1 036,18	0,34%	1 063,18	0,30%	1 066,43	0,28%

ДІЯЛЬНІСТЬ ЕМІТЕНТІВ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Фінансово-господарська діяльність емітентів цінних паперів

За результатами наданої до Комісії регулярної річної інформації емітентів цінних паперів за 2018 рік здійснено аналіз показників фінансової діяльності емітентів цінних паперів (крім банків, малих та мікропідприємств).

За видами економічної діяльності найбільшу частку від кількості емітентів цінних паперів становили:

переробна промисловість – 33,9%, операції з нерухомим майном – 11,5%, фінансова та страхова діяльність – 9,8% (діаграма 1.60).

Діаграма 1.60

Розподіл кількості емітентів цінних паперів, які надали фінансову звітність, за видами економічної діяльності

Понад 72% сукупного чистого прибутку в 2018 році згенерували 30 емітентів цінних паперів (діаграма 1.61).

Діаграма 1.61

Кількість емітентів цінних паперів, чистий прибуток яких становив 72% сукупного чистого прибутку (з розподілом за видами економічної діяльності)

В структурі балансу 30 вищезазначених емітентів цінних паперів найбільшу частку займають основні засоби; дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги; запаси; капітал у дооцінках.

Таблиця 1.46

Аналіз балансу емітентів цінних паперів, чистий прибуток яких за 2018 рік становив 72% сукупного чистого прибутку, %

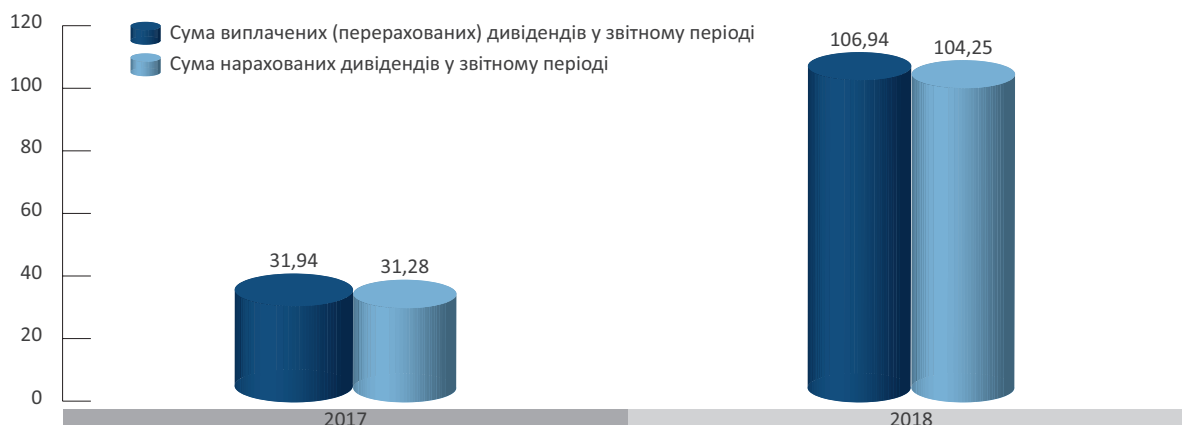
	Незавершені капітальні інвестиції	Основні засоби	Запаси	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	Гроші та їх еквіваленти	Зареєстрований (пайовий) капітал	Капітал у дооцінках	Додатковий капітал	Інші довгострокові зобов'язання	Короткострокові кредити банків	Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	Розмір балансу
ПАТ «УКРНАФТА»	2,99%	31,03%	17,82%	16,76%	0,43%	2,50%	41,51%	0,00%	0,00%	0,00%	1,40%	100,00%
ПАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ»	1,83%	29,16%	7,26%	24,15%	0,60%	0,94%	14,39%	0,00%	0,03%	4,28%	40,82%	100,00%
ПАТ «КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»	0,00%	34,43%	9,28%	3,60%	1,51%	21,61%	-2,35%	0,00%	0,00%	0,00%	0,91%	100,00%
ПРАТ «СУХА БАЛКА»	6,95%	24,45%	4,02%	11,19%	1,61%	1,17%	0,00%	0,00%	21,30%	6,16%	1,87%	100,00%
ПРАТ «УКРАЇНСЬКИЙ ГРАФІТ»	5,22%	19,75%	47,24%	15,36%	7,75%	5,38%	1,32%	1,39%	3,11%	0,00%	1,90%	100,00%
ПРАТ «КАРЛСБЕРГ УКРАЇНА»	2,02%	40,90%	11,22%	13,89%	26,92%	22,93%	0,00%	1,23%	0,00%	0,00%	25,56%	100,00%
ПАТ «ФАРМАК»	6,04%	34,68%	19,01%	22,70%	1,71%	0,60%	0,00%	0,47%	2,70%	5,54%	7,16%	100,00%
ПРАТ «РУБІЖАНСЬКИЙ КАРТОННО-ТАРНИЙ КОМБІНАТ»	5,38%	41,42%	12,67%	12,11%	5,87%	0,57%	23,17%	0,00%	0,00%	0,00%	8,87%	100,00%
ПРАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД»	11,98%	31,01%	29,90%	4,16%	2,57%	12,41%	0,00%	0,00%	12,79%	42,20%	33,06%	100,00%
ПАТ «ІНТЕРПАЙП НИЖНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ТРУБОПРОКАТНИЙ ЗАВОД»	0,72%	16,13%	7,04%	66,35%	3,17%	0,52%	3,30%	0,85%	0,00%	2,18%	9,52%	100,00%
АТ «ТУРБОАТОМ»	0,23%	29,72%	21,35%	8,92%	6,39%	1,40%	23,71%	0,00%	0,00%	0,00%	1,69%	100,00%
ПРАТ «НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД»	3,48%	31,76%	29,49%	14,44%	3,86%	1,39%	7,05%	40,02%	0,00%	0,00%	4,53%	100,00%
ПРАТ «ВФ УКРАЇНА»	2,79%	41,05%	0,25%	2,19%	11,97%	0,04%	0,00%	0,00%	13,34%	0,00%	6,27%	100,00%
ПАТ «ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕТНЛ УКРАЇНА»	1,35%	21,65%	18,55%	51,00%	0,74%	0,59%	0,00%	0,00%	0,00%	8,40%	11,78%	100,00%
ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»	18,37%	68,65%	0,35%	1,46%	3,55%	3,72%	-0,04%	21,95%	2,35%	0,00%	2,05%	100,00%
ПАТ «УКРТЕЛЕКОМ»	1,94%	64,50%	0,89%	2,67%	2,47%	34,08%	59,52%	2,99%	1,34%	5,98%	2,96%	100,00%
ПРАТ «КІЇВСТАР»	2,23%	32,70%	0,25%	3,58%	20,97%	3,58%	0,00%	1,04%	0,85%	0,00%	5,93%	100,00%
ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО»	8,43%	61,77%	12,86%	8,33%	5,52%	5,70%	30,30%	11,69%	0,00%	0,00%	7,21%	100,00%
ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»	11,35%	48,15%	12,71%	19,88%	2,06%	3,95%	0,00%	28,22%	0,41%	0,00%	10,27%	100,00%
ДП «НАЦІОНАЛЬНА АТОМНА ЕНЕРГОГЕНЕРУЮЧА КОМПАНІЯ «ЕНЕРГОАТОМ»	5,23%	75,49%	12,84%	1,45%	0,87%	76,49%	1,90%	0,01%	2,84%	5,57%	1,47%	100,00%
ПРАТ «МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ»	5,52%	37,87%	5,99%	9,02%	3,51%	2,58%	17,71%	0,00%	59,11%	4,62%	22,62%	100,00%
ПРАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ АВТОМОБІЛЕБУДІВНИЙ ЗАВОД»	0,64%	74,78%	13,35%	1,85%	0,19%	62,27%	0,00%	39,74%	0,00%	64,40%	1,65%	100,00%
АТ «УКРТРАНСНАФТА»	5,93%	62,76%	13,95%	0,00%	5,48%	3,24%	53,57%	16,49%	0,15%	0,00%	0,19%	100,00%
ПАТ «КОНЦЕРН ГАЛНАФТОГАЗ»	4,37%	10,21%	0,68%	0,81%	0,17%	1,78%	6,06%	0,00%	0,00%	0,00%	0,86%	100,00%
ПРАТ «НАФТО-ГАЗВИДОБУВАННЯ»	4,59%	18,23%	0,48%	74,21%	0,04%	0,06%	4,65%	0,00%	0,00%	0,00%	0,61%	100,00%
ПРАТ «ЗЕРНОПРОДУКТ МХП»	2,91%	18,14%	23,34%	27,06%	0,02%	0,40%	0,00%	10,47%	0,02%	0,00%	3,61%	100,00%
ПРАТ «ПРИРОДНІ РЕСУРСИ»	3,94%	48,90%	1,27%	0,01%	2,49%	0,01%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,56%	100,00%
ПРАТ «ВИДОБУВНА КОМПАНІЯ «УКРНАФТОБУРІННЯ»	6,28%	16,64%	1,19%	19,93%	2,87%	0,00%	0,00%	5,58%	0,00%	0,00%	10,09%	100,00%
ПРАТ «АПК-ІНВЕСТ»	1,51%	57,27%	12,02%	3,77%	0,19%	1,94%	29,85%	0,00%	22,89%	0,22%	2,73%	100,00%
ТОВ «ВІНД ПАУЕР»	0,00%	73,24%	0,03%	3,79%	0,15%	0,26%	35,45%	0,00%	5,82%	0,00%	0,38%	100,00%

Дивідендна політика акціонерних товариств

Останніми роками більшість вітчизняних акціонерних товариств майже весь прибуток реінвестували у розвиток бізнесу, проте, за отриманою інформацією від акціонерних товариств, у 2018 році нараховано дивідендів на загальну суму 106,9 млрд грн, у той же час виплачено/перераховано дивідендів на загальну суму 104,2 млрд грн, що перевищує більше ніж у 3 рази обсяги нарахованих та виплачених/перерахованих дивідендів у 2017 році, відповідно (діаграма 1.62).

Діаграма 1.62

Обсяги нарахованих та виплачених (перерахованих) дивідендів акціонерними товариствами 2017 - 2018 роках, млрд грн

Обсяг нарахованих дивідендів у 2018 році 20 акціонерних товариств становив 56,4% від загального обсягу нарахованих дивідендів (таблиця 1.47).

Таблиця 1. 47

ТОП-20 акціонерних товариств із найбільшим обсягом нарахованих дивідендів у 2018 році, млн грн

№ п/п	Найменування акціонерного товариства	Обсяг нарахованих дивідендів у 2018 році, млн. грн.
1	АТ «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	29497,61
2	ПРАТ «АПК-ІНВЕСТ»	14585,46
3	АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	4245,10
4	ПРАТ «КИЇВСТАР»	2211,79
5	ПРАТ «ПРИРОДНІ РЕСУРСИ»	1677,00
6	АТ «ЦЕНТРЕНЕРГО»	1418,30
7	АТ «УКРСИББАНК»	1200,00
8	АТ «СІТІБАНК»	972,58
9	ПРАТ «ВФ УКРАЇНА»	805,00
10	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПОРТНО – ІМПОРТНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	588,03
11	АТ «УКРТРАНСНАФТА»	534,92
12	АТ «ТУРБОАТОМ»	532,82
13	ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»	439,66
14	АТ «ОБ'ЄДНАНА ГІРНИЧО-ХІМІЧНА КОМПАНІЯ»	332,60
15	АТ «КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК»	317,96
16	ПРАТ «ЕСМА»	254,38
17	АТ «АКЦЕНТ-БАНК»	214,46
18	АТ «ІНГ БАНК УКРАЇНА»	190,17
19	ПРАТ «УКРАЇНСЬКА ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНА КОМПАНІЯ»	169,16
20	АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»	114,08

Обсяг виплачених/перерахованих дивідендів у 2018 році 20 акціонерних товариств становив 56,4% від загального з обсягу виплачених/перерахованих дивідендів (таблиця 1.48).

Таблиця 1.48

ТОП-20 акціонерних товариств із найбільшим обсягом виплачених/перерахованих дивідендів у 2018 році, млн грн

№ п/п	Найменування акціонерного товариства	Обсяг виплачених / перерахованих дивідендів у 2018 році, млн. грн.
1	АТ «НАЦІОНАЛЬНА АКЦІОНЕРНА КОМПАНІЯ «НАФТОГАЗ УКРАЇНИ»	29497,61
2	ПРАТ «АПК-ІНВЕСТ»	14585,46
3	АТ «РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ»	4092,26
4	ПРАТ «КИЇВСТАР»	2211,79
5	ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО»	1380,04
6	АТ «УКРСИББАНК»	1200,00
7	АТ «СІТІБАНК»	972,58
8	ПРАТ «ПРИРОДНІ РЕСУРСИ»	759,67
9	ПРАТ «ВФ УКРАЇНА»	730,04
10	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПОРТНО - ІМПОРТНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	588,03
11	АТ «УКРТРАНСНАФТА»	534,92
12	АТ «ТУРБОАТОМ»	497,43
13	ПРАТ «УКРГІДРОЕНЕРГО»	439,66
14	АТ «ОБ'ЄДНАНА ГІРНИЧО-ХІМІЧНА КОМПАНІЯ»	332,60
15	АТ «АКЦЕНТ-БАНК»	214,46
16	АТ «ІНГ БАНК УКРАЇНА»	190,17
17	ПРАТ «УКРАЇНСЬКА ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНА КОМПАНІЯ»	169,16
18	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	167,56
19	АТ «КРЕДИТ ЄВРОПА БАНК»	161,60
20	АТ «ЖИТОМИРОБЛЕНЕРГО»	113,44

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ ТА РЕГУЛЮВАННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ

Комісія як національний регулятор ринку цінних паперів неухильно виконує функціональні обов'язки, що покладені на неї державою з метою впорядкування фондового ринку та підвищення дисциплінованості його учасників, підтримання довіри до фондового ринку і його динамічного розвитку. Комісія регулює випуск та обіг цінних паперів, видає ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку і забезпечує контроль за такою діяльністю, створює систему захисту прав інвесторів і контролю за дотриманням цих прав емітентами цінних паперів та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів. Також встановлює правила здійснення операцій та контролю за їх дотриманням і здійснює інші заходи щодо державного регулювання й контролю за випуском та обігом цінних паперів.

За роки функціонування фондового ринку України Комісія досягла певних позитивних результатів у цьому напрямі. Зокрема, зусиллями Комісії активно розвивається нормативно-правова база, не припиняється розвиток інфраструктури, запроваджено системи моніторингу та розкриття інформації, вдосконалено систему захисту прав інвесторів, підвищується рівень знань населення в сфері фондового ринку. Слід зазначити, що завдяки широкому використанню новітніх інформаційних технологій на фондовому ринку розроблено систему електронного подання звітності емітентів цінних паперів та створено єдину інформаційну базу даних учасників фондового ринку.

Розвиток законодавства в сфері ринків капіталу та корпоративного управління

Одним із ключових завдань Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є розвиток законодавства в сфері ринків капіталу та корпоративного управління, адже без чіткої та актуальної законодавчої бази ефективна діяльність ринків неможлива, а завдання щодо становлення ліквідних, надійних та прозорих національних ринків капіталу значно ускладнюються. Найпріоритетнішими напрямками в цій сфері є здійснення заходів з метою виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом, а також заходів, спрямованих на сприяння залученню інвестицій та захист прав інвесторів.

У 2018 році Верховною Радою України було прийнято **Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій» від 15.05.2018 року № 2418-VIII**. Зазначений закон з метою сприяння залученню іноземних інвестицій передбачає спрощення процедури іноземного інвестування в Україні шляхом запровадження концепції рахунку номінального утримувача. Але при цьому одночасно із зазначеним спрощенням законом передбачено необхідність забезпечення розкриття інформації про бенефіціарних власників цінних паперів. Передбачено також обмеження кола іноземних фінансових установ, що можуть відкрити рахунок у цінних паперах номінального утримувача для обліку прав на цінні папери своїх клієнтів, з метою недопущення фінансових установ із країни-агресора та країн з неналежним рівнем запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Запровадження концепції рахунку номінального утримувача повинно сприяти спрощенню процедури іноземного інвестування, забезпеченню захисту інвестицій та є одним із важливих кроків підвищення довіри іноземних інвесторів до депозитарної системи України.

У 2018 році тривала робота із розробки законопроектів у сфері ринків капіталу та корпоративного управління. Так, на розгляд Верховної Ради України в 2018 році було внесено:

✓ **проекти Законів України «Про рейтингування» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 8007 від 06.02.2018) та «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо рейтингування» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 8008 від 06.02.2018)**

Проект Закону України «Про рейтингування» спрямований на приведення правових засад діяльності рейтингових агентств в Україні у відповідність до вимог європейського законодавства, а саме вимог Регламенту Європейського Парламенту та Ради № 1060/2009 від 16 вересня 2009 року щодо кредитних рейтингових агентств.

Проектом Закону України «Про рейтингування», зокрема, передбачається:

- встановлення вимог до рейтингових агентств та їх діяльності;
- встановлення механізмів авторизації рейтингових агентств;
- визначення повноважень Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо здійснення державного регулювання та нагляду на ринку рейтингування;
- врегулювання питання використання кредитних рейтингів;
- встановлення відповідальності рейтингових агентств за вчинення ними правопорушень.

Проектом Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо рейтингування» передбачено внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо передбачення платежів на здійснення регулювання та нагляду за діяльністю авторизованих рейтингових агентств.

Прийняття зазначених законопроектів забезпечить виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом в частині імплементації Регламенту Європейського Парламенту та Ради № 1060/2009 від

16 вересня 2009 року щодо кредитних рейтингових агентств, а також сприятиме покращенню інвестиційного клімату в Україні, поживаленню інвестиційних процесів та мінімізації ризиків на ринках капіталу.

✓ **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту інвесторів від зловживань на ринках капіталу» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 6303-д від 04.07.2018)**

Зазначений законопроект передбачає посилення інституційної та фінансової спроможності Комісії з метою приведення повноважень та статусу вітчизняного регулятора фондового ринку у відповідності до найкращих світових стандартів, зокрема принципів Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO). Законопроектом, зокрема, пропонується передбачити закріплення у законодавстві гарантій незалежності регулятора фондового ринку шляхом:

- надання права Комісії при виконанні своїх функцій діяти самостійно та незалежно;
- передбачення здійснення фінансування та матеріально-технічного забезпечення Комісії за рахунок спеціального фонду Державного бюджету, джерелами формування якого є надходження від сплати внесків на регулювання учасниками фондового ринку коштів, які надходять для Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку в рамках програм допомоги Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ, а також інших джерел, не заборонених законодавством;
- передбачення особливостей порядку прийняття, набуття чинності та оскарження актів Комісії;
- врегулювання питання проведення Комісією оцінювання та перевірок.

Зазначеним законопроектом з метою створення правових умов для приєднання Комісії до Меморандуму IOSCO та забезпечення можливості здійснення міжнародного співробітництва також пропонується передбачити:

- надання Комісії повноважень проводити перевірки і в рамках міжнародного співробітництва при наданні допомоги регуляторам фондового ринку іншої держави;
- встановлення правових засад здійснення Комісією міжнародного співробітництва, зокрема, стосовно обміну інформацією (навіть з обмеженим доступом).

Законопроектом також передбачено встановлення додаткових вимог до діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та її співробітників.

Прийняття законопроекту дозволить:

- виконати вимоги Меморандуму між Україною та Міжнародним валютним фондом про економічну і фінансову політику, зокрема, в частині приведення повноважень і незалежності регулятора у відповідність з оптимальною міжнародною практикою, а також заходи, передбачені підпунктом 1.7 пункту 1 Розділу X «Реформа фінансового сектору» Коаліційної угоди та заходи B.1 та B.8 Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року;
- забезпечити створення правових умов для приєднання України до Меморандуму IOSCO шляхом наділення Комісії достатніми повноваженнями, необхідними для забезпечення нею обміну інформацією та проведення перевірок у рамках міжнародної співпраці;
- забезпечити імплементацію статей Регламенту ЄС № 596/2014 від 16 квітня 2014 року про зловживання на ринку в частині забезпечення у рамках міжнародної співпраці обміну інформацією та проведення слідчих дій, а також збереження професійної таємниці;
- удосконалити систему нагляду та контролю за діяльністю на фондовому ринку з урахуванням найкращого передового світового досвіду з метою розбудови ефективної системи запобігання зловживанням на фондовому ринку.

✓ **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо фінансових інструментів банків» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 9034 від 03.09.2018)**

Зазначений законопроект розроблено з метою запровадження нового виду фінансових інструментів банків – банківського сертифікату, що існує у бездокументарній формі та має зручний механізм придбання та вторинного обігу як на організованих торговельних площах, так і поза ними. Зручність використання банківських сертифікатів полягає в тому, що такий сертифікат поєднує в собі властивості банківського вкладу і цінного паперу.

Прийняття законопроекту сприятиме розвитку ринків капіталу через мобілізацію фінансових ресурсів та їх ефективне використання, запровадження нового виду фінансових інструментів банків у бездокументарній формі, що є зручним та технологічним у його випуску та обігу.

✓ **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 9035 від 03.09.2018)**

Зазначений законопроект є комплексним базовим законодавчим актом, який визначає правові засади функціонування ринків капіталу та регульованих ринків в Україні, провадження професійної діяльності на зазначених ринках, врегулює відносини, що виникають під час емісії та обігу цінних паперів, укладення й виконання деривативів та правочинів з ними.

Так, зокрема, зазначеним законопроектом:

- передбачається створення правового поля та врегулювання відносин, пов'язаних як з біржовими, так і з позабіржовими деривативами;
- врегулюються питання розбудови інфраструктури, необхідної для повноцінного функціонування ринку деривативів, зокрема шляхом імплементації положень регламенту EMIR в частині створення торгового

репозиторію та центрального контрагенту, які мають функціонувати відповідно до європейських стандартів;

- у відповідності до директив MiFID I/II передбачається запровадження існування інституту кваліфікованих інвесторів, створення альтернативного фондового торговельного майданчика, а також передбачається адаптація норм, які регулюють професійну діяльність торговців цінними паперами, у відповідність до норм зазначеного акта ЄС, трансформуючи їх у повноцінні інвестиційні фірми та розширюючи перелік ліцензійних видів діяльності, які ними можуть здійснюватися;
- уніфікуються підходи до регулювання діяльності бірж, які здійснюють торгівлю цінними паперами, деривативами, валютними цінностями, товарами та іншими активами, шляхом запровадження інституту оператора ринку – особи, яка отримує ліцензію на організацію торгівлі такими активами на відповідному ринку;
- передбачається створення умов для додаткового захисту прав власників облігацій, зокрема, шляхом передбачення інституту зборів власників облігацій та колективного представника власників корпоративних облігацій, у відповідності до найкращих світових практик.

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» дозволить:

- сприяти ефективному розвитку ринків похідних цінних паперів та деривативів;
- розбудувати торговельну інфраструктуру на основі уніфікованих підходів, що в свою чергу дозволить у майбутньому знизити ризики невиконання угод, отримати прозорі ціни на активи, які будуть допущені до торгів на ринках капіталу та організованих товарних ринках, та репрезентативні біржові цінові індикатори, а, отже, сприятиме покращенню управління ціновими ризиками;
- забезпечити можливість надання учасниками ринків капіталу ще ширшого спектру фінансових послуг;
- сприятиме підвищенню ефективності та надійності функціонування ринків капіталу, розвитку ринку корпоративних облігацій та створенню умов для забезпечення ефективного захисту прав власників облігацій;
- сприятиме збільшенню інвестиції в економіку України, зокрема через підвищення довіри внутрішніх та іноземних інвесторів внаслідок запровадження цивілізованих та уніфікованих правил на організованому ринку;
- забезпечити виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом в частині імплементації, зокрема, норм MiFID II, MiFIR, EMIR та Settlement Finality Directive.

✓ **проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України в частині розвитку ринків капіталу» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 9375 від 06.12.2018)**

Зазначений законопроект спрямований на забезпечення застосування однакового підходу до державного регулювання здійснення аудиту учасників фінансового ринку та надання додаткових можливостей для контролю за якістю здійснення аудиту фінансової звітності на фондовому ринку та для підвищення якості оцінки вартості цінних паперів, що сприятиме покращенню стабільності фінансової системи України.

Прийняття законопроекту забезпечить виконання міжнародних зобов'язань України, зокрема, передбачених підпунктом d пункту 16 Меморандуму між Україною та Міжнародним валютним фондом про економічну і фінансову політику від 2 березня 2017 року, в частині надання Комісії можливостей для контролю за якістю здійснення аудиту фінансової звітності на фондовому ринку, а також дозволить удосконалити механізм визначення ринкової вартості акцій з метою захисту прав інвесторів.

Крім того, в 2018 році також тривала робота щодо супроводження проходження у Верховній Раді України законопроектів у сфері ринків капіталу та корпоративного управління, зокрема **проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання питання участі акціонерів в управлінні акціонерним товариством» (реєстраційний номер у Верховній Раді України 5043 від 26.08.2016).**

Прийняття зазначеного законопроекту сприятиме вирішенню проблеми «сплячих акціонерів», яка в Україні стоїть дуже гостро, а її існування заважає подальшому розвитку як існуючих акціонерних товариств, так і вітчизняного фондового ринку в цілому.

З метою визначення концептуальних засад подальшого реформування відносин на ринках капіталу та в сфері корпоративного управління як основи для подальшої розбудови законодавчого поля, Комісією було затверджено (схвалено) та оприлюднено такі стратегічні документи:

- Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року (нова редакція);
- Стратегічний план діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку як головного розпорядника бюджетних коштів на 2018-2020 роки;
- Концепцію розбудови другого рівня пенсійної системи;
- Концепцію реформи інфраструктури ринків капіталу в Україні;
- Концепцію корпоративного управління у професійних учасниках ринків капіталу України;
- проект Концепції змін до податкового законодавства щодо гармонізації оподаткування інструментів фінансового сектору;
- Концепцію державного регулювання операцій з криптовалютами.

На основі Концепції розбудови другого рівня пенсійної системи, розробленої та затвердженої Комісією, та на виконання Плану заходів із запровадження накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування на 2017-2018 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11 жовтня 2017 р. № 723-р, протягом 2018 року тривала робота із розробки **проектів Законів України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення» та «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення»**, основними завданнями яких є:

- визначення правових, економічних та організаційних засад загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення в Україні, які дозволять забезпечити необхідні регулятивні та організаційні умови для запровадження другого рівня системи пенсійного забезпечення;
- встановлення правил оподаткування у зв'язку з запровадженням другого рівня пенсійної системи та узгодження норм Податкового кодексу України із проектом Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення».

Комісією здійснюються заходи з метою внесення зазначених законопроектів у встановленому порядку на розгляд Кабінету Міністрів України.

Протягом 2018 року Комісією проводився комплексний аналіз відповідності законодавства України актам Європейського Союзу у сфері законодавства про компанії з метою вироблення пропозицій щодо шляхів подальшої імплементації актів Європейського Союзу в цій сфері. Результатом зазначеного аналізу стало визначення переліку норм вітчизняного законодавства, які потребують зміни з метою забезпечення їх повної адаптації до актів європейського законодавства. На сьогодні за наслідками зазначеного аналізу з урахуванням Концепції корпоративного управління у професійних учасниках ринків капіталу України Комісією розпочато роботу з розробки законопроектів щодо розширення диспозитивності корпоративного управління та удосконалення процедур злиття та приєднання акціонерних товариств.

На основі Концепції реформи інфраструктури ринків капіталу в Україні, розробленої та затвердженої Комісією, у 2018 році за підтримки технічної допомоги ЄБРР розпочато роботу над розробкою нової редакції проекту Закону України «Про депозитарну систему України».

У наступному році пріоритетним напрямом розвитку законодавства залишиться здійснення заходів з метою виконання зобов'язань, взятих Україною відповідно до Угоди про асоціацію між Україною і Європейським Союзом.

Так, на основі проведеного комплексного аналізу відповідності законодавства України у сфері спільного інвестування актам Європейського Союзу здійснюватиметься розробка законопроектів з метою імплементації актів Європейського Союзу у зазначеній сфері.

Стосовно забезпечення подальшого виконання вимог Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, у найближчих планах роботи Комісії є здійснення заходів щодо проведення якісного та комплексного аналізу актів Європейського Союзу, зокрема у сфері фінансових послуг для розробки пропозицій щодо подальшої імплементації до вітчизняного законодавства положень актів законодавства Європейського Союзу в цій сфері.

Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, фондовий ринок та акціонерні товариства

Фондовий ринок України розвивається і сьогодні можна впевнено сказати про повне формування та функціонування інфраструктури фондового ринку. Цьому передувала напружена нормотворча діяльність Комісії.

У 2018 році Комісією було затверджено та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 69 нормативно-правових актів, серед яких: 12 – регулюють нові правові відносини, 47 – вносять зміни до діючих нормативно-правових актів та 10 – про втрату чинності.

З метою забезпечення ефективної реалізації повноважень Комісії у 2018 році видано, в установленому порядку, разом з центральними органами виконавчої влади та іншими державними органами влади, 9 спільних нормативно-правових актів. Спільними розробниками були Фонд державного майна України, Міністерство фінансів України, Антимонопольний комітет України

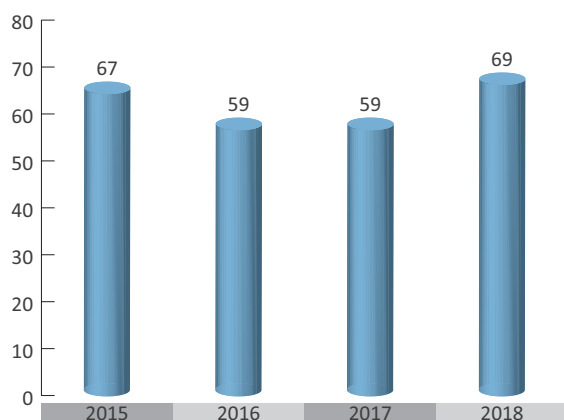
За результатами опрацювання проектів нормативно-правових актів у 2018 році Комісія підготувала 69 висновків про проведення юридичної експертизи та 71 висновок про проведення антидискримінаційної експертизи, 8 висновків про проведення гендерно-правової експертизи, що загалом нараховує 148 висновків.

Протягом 2018 року також тривала робота щодо перевірки на відповідність чинному законодавству рішень, які не є нормативно-правовими актами та приймаються Комісією на виконання функцій, визначених законодавством України.

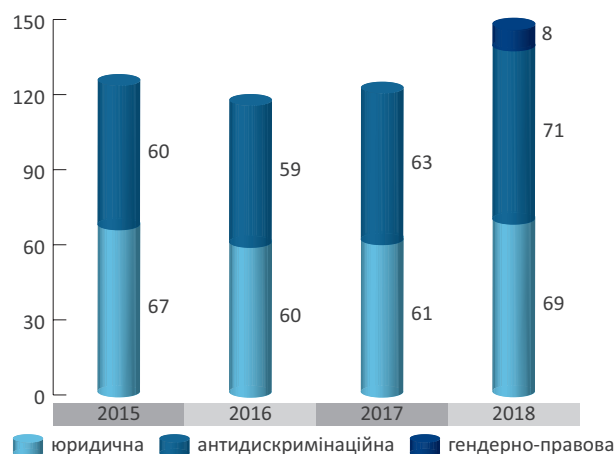
Так, у 2018 році регулятором було прийнято 941 рішення Комісії, видано 260 наказів та 144 розпорядження Голови Комісії.

Протягом 2018 року Комісією було опрацьовано та систематизовано 54 нормативно-правових акти, відповідно до Положення про порядок здійснення систематизації нормативно-правових актів Комісії в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, затвердженого наказом Голови Комісії від 24.10.2012 № 988.

Діаграма 2.1.
Кількість зареєстрованих нормативно-правових актів

Діаграма 2.2.
Кількість проведених експертиз

Діаграма 2.3.
Систематизація нормативно-правових актів Комісії

Протягом 2018 року фахівці Комісії щомісячно надавали методичну та правову допомогу працівникам Міністерства юстиції України під час проведення ними перевірки стану додержання Комісією законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів, відповідно до Порядку проведення органами юстиції перевірок стану додержання законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів, затвердженого наказом Міністерства юстиції України від 19.01.2012 № 93/5.

Необхідно зазначити, що протягом 2018 року Міністерством юстиції України здійснено 12 виїзних перевірок, під час яких порушень з боку НКЦПФР законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів не виявлено.

Регулювання діяльності емітентів цінних паперів

Основні завдання Комісії в частині регулювання діяльності емітентів цінних паперів:

- реєстрація випусків цінних паперів, зокрема: акцій, облігацій підприємств, облігацій внутрішньої місцевої позики тощо;
- встановлення вимог та стандартів щодо таких випусків та здійснення контролю за дотриманням емітентами порядку реєстрації таких випусків;
- розробка нормативних документів щодо емісійної діяльності учасників ринку;
- ведення Державного реєстру випусків цінних паперів;
- сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань емісії та обігу цінних паперів в Україні та його покращення;
- сприяння розвитку ринку цінних паперів та похідних (деривативів);
- удосконалення засад корпоративного права.

Протягом 2018 року Комісією здійснювалася робота щодо вдосконалення законодавства у сфері корпоративного управління та корпоративних фінансів, зокрема, були прийняті такі нормативно-правові акти:

1) рішення Комісії від 28.08.2018 № 593 «Про визнання таким, що втратило чинність, рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20 червня 2013 року № 1105», яке зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20.09.2018 за № 1085/32537.

У зв'язку з приведенням нормативно-правових актів у відповідність до вимог Закону України від 15.05.2018 № 2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій», яким, зокрема, передбачено у частині другій статті 7 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» виключити пункт 4, яким було визначено, що Комісія відповідно до покладених на неї завдань видає дозволи на обіг цінних паперів українських емітентів за межами України. Отже, рішенням визнано таким, що втратило чинність, рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20.06.2013 № 1105 «Про затвердження Порядку надання дозволу на розміщення та/або обіг цінних паперів українських емітентів за межами України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 17.07.2013 за № 1201/23733 (зі змінами).

2) рішення Комісії від 25.09.2018 № 659 «Про затвердження Вимог до положення про винагороду та звіту про винагороду членів наглядової ради та виконавчого органу акціонерного товариства», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 30.11.2018 за № 1367/32819.

Це рішення розроблене з метою врахування норм, передбачених Законом України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» (далі – Закон № 2210) та встановлює вимоги до положення про винагороду та звіту про винагороду членів наглядової ради та виконавчого органу товариств, а також основні принципи формування політики винагороди товариства, особливості виплати винагороди акціями товариства.

3) рішення Комісії від 04.12.2018 № 854 «Про затвердження змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів» подане на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.

Це рішення розроблене з метою врахування норм, передбачених Законом № 2210, та вносить зміни до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів, затвердженого рішенням Комісії від 03.12.2013 № 2826, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 24.12.2013 за № 2180/24712 (із змінами). Змінами передбачено впровадження норм законодавства, зокрема, щодо: питання розкриття емітентами цінних паперів річної інформації про емітента в частині приведення складу такої інформації у відповідність до норм статті 40 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», зокрема, запровадження розкриття звіту керівництва та звіту про корпоративне управління; питання взаємодії емітента з особою, яка здійснює надання інформаційних послуг на фондовому ринку шляхом запропонування поетапної взаємодії під час розкриття емітентом регульованої інформації; питання щодо строків розкриття особливої інформації та інформації про іпотечні цінні папери, сертифікати фонду операцій з нерухомістю, а також проміжної інформації про емітента тощо.

4) рішенням Комісії від 20.12.2018 № 905 схвалений проект рішення Комісії «Про затвердження Порядку розрахунку кількості голосуючих акцій, що належать фізичній особі або юридичній особі відповідно до фінансових інструментів, передбачених частиною 10 статті 64-1 Закону України «Про акціонерні товариства».

5) рішенням Комісії від 20.12.2018 № 906 схвалений проект рішення Комісії «Про схвалення Переліку фінансових інструментів, передбачених частиною 10 статті 64-1 Закону України «Про акціонерні товариства».

З метою врахування норм, передбачених Законом № 2210, а також Законів України від 23.03.2017 № 1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами - підприємцями» та від 23 березня 2017 року № 1983-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах», упродовж 2018 року в напрямі корпоративного законодавства також розроблено такі нормативно-правові акти Комісії:

- ✓ порядок оприлюднення повідомлення емітентами цінних паперів про те, що вони вважаються такими, що здійснювали публічну пропозицію цінних паперів, затверджений рішенням Комісії від 13.02.2018 № 75, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 14.03.2018 за № 296/31748;
- ✓ зміни до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів, затверджені рішенням Комісії від 19.04.2018 № 243, зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 17.05.2018 за № 604/32056;
- ✓ вимоги до повідомлення про намір скористатися правами, передбаченими статтею 65-2 Закону України «Про акціонерні товариства», затверджені рішенням Комісії від 15.05.2018 № 322, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 11 червня 2018 р. за № 705/32157;
- ✓ порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства, затверджений рішенням Комісії від 12.06.2018 № 385, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11.07.2018 р. за № 805/32257;
- ✓ положення про порядок емісії облігацій внутрішніх місцевих позик та їх обігу, затверджене рішенням Комісії від 14.06.2018 № 391, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.07.2018 за № 808/32260;
- ✓ зміни до Порядку визнання емісії цінних паперів недобросовісною та недійсною, затверджені рішенням Комісії від 30.05.2018 № 357, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 26.06.2018 за № 743/32195;
- ✓ положення про здійснення публічної пропозиції цінних паперів, затверджене рішенням Комісії від 21.06.2018 № 424, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.06.2018 за № 743/32195;

- ✓ положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств та їх обігу, затверджене рішенням Комісії від 21.06.2018 № 425, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 19.07.2018 за № 843/32295;
- ✓ порядок реєстрації випуску акцій при збільшенні (зменшенні) розміру статутного капіталу акціонерного товариства, затверджений рішенням Комісії від 21.06.2018 № 426, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 19.07.2018 за № 842/32294.

Нагляд за станом корпоративного управління та корпоративними фінансами

Корпоративне управління є одним із ключових елементів і передумовою успішної діяльності акціонерного товариства. Мета ефективного корпоративного управління – досягнення оптимального балансу інтересів усіх сторін: акціонерів, менеджменту, клієнтів, постачальників, кредиторів, держави та суспільства. Корпоративне управління охоплює практично усі сфери діяльності акціонерного товариства – планування, внутрішній контроль, оцінка ефективності виробництва, розкриття інформації та багато іншого.

Рівень корпоративного управління є одним із ключових факторів, що обумовлює інвестиційний клімат в країні, впливає на ефективність діяльності товариств, визначає ступінь захищеності прав інвесторів та врахування інтересів інших зацікавлених осіб.

Передовий світовий досвід з корпоративного управління свідчить про необхідність існування в законодавстві країн процедур, за якими особі, яка набула певної, дуже значної частки акцій компанії, надається право вимагати від міноритарних акціонерів продажу незначної частки акцій в капіталі компанії, яка їм належить, за справедливою ціною. Мета запровадження такого механізму – вдосконалення корпоративного управління акціонерним товариством.

Зокрема, механізм обов'язкового продажу акцій міноритарними акціонерами на вимогу акціонера – власника домінуючого контрольного пакета акцій товариства (далі – squeeze out) обґрунтовується тим, що у суспільних інтересах вартість триваючого захисту прав міноритарних акціонерів стає непропорційною витратам та ризикам мажоритарного акціонера, коли меншість, що залишилася, скорочена до дуже низького рівня.

З метою запровадження передового світового досвіду та для забезпечення виконання Україною зобов'язань, взятих відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» від 23 березня 2017 р. № 1983-VIII (далі – Закон №1983), який запровадив процедуру squeeze out, відповідно до норм Директиви 2004/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо позицій про поглинання (далі – Директива).

Порядок проведення процедури squeeze out визначений статтею 652 Закону України «Про акціонерні товариства». При цьому, відповідно до пункту 2 розділу II Закону №1983, протягом двох років з дня набрання чинності цим законом особа (особи, які діють спільно), яка станом на дату набрання чинності цим Законом є прямо або опосередковано з урахуванням кількості акцій, що належать їй або її афілійованим особам, вже є власником домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства (далі – заявник вимоги), має право застосувати положення статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства» виключно в порядку та на умовах, визначених у цьому пункті.

Так, станом на 31.12.2018 року було проведено 180 процедур squeeze out. Кількість проведених процедур squeeze out з кожним кварталом мала тенденцію до збільшення. Найбільша концентрація процедур спостерігалася у 4 кварталі 2018 року – 56 процедур.

Діаграма 2.4.

Динаміка кількості SQUEEZE OUT

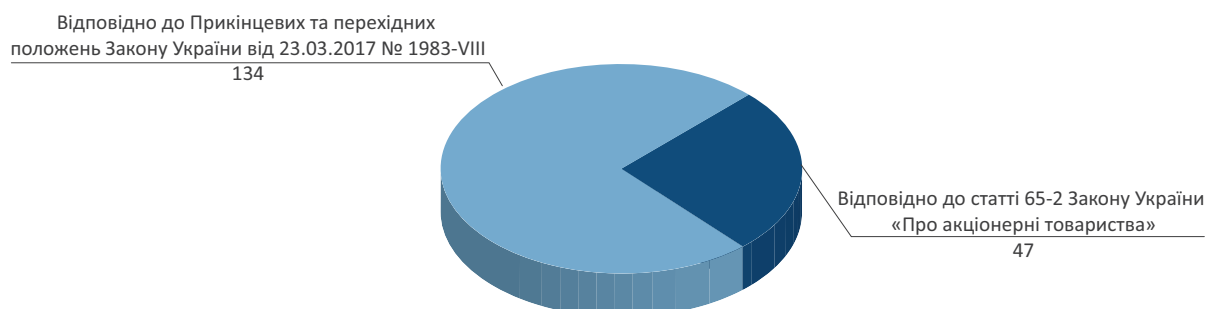
Порядок визначення ціни обов'язкового продажу акцій визначено частинами 5 та 6 статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства» та пунктом 2 розділу II Закону №1983. Так, більшість акціонерних товариств, у яких проводилися процедури squeeze out, затверджували ціну обов'язкового продажу акцій як ринкову вартість визначену суб'єктом оціночної діяльності (119 процедур squeeze out).

Діаграма 2.5.

Порядок визначення ціни

Співвідношення порядку проведених процедур squeeze out показує, що більшість процедур здійснюється особами, які станом на дату набрання чинності Законом України №1983 вже є власниками домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства (74% процедур squeeze out).

Діаграма 2.6.

Таблиця 2.1.

Показники процедури squeeze out

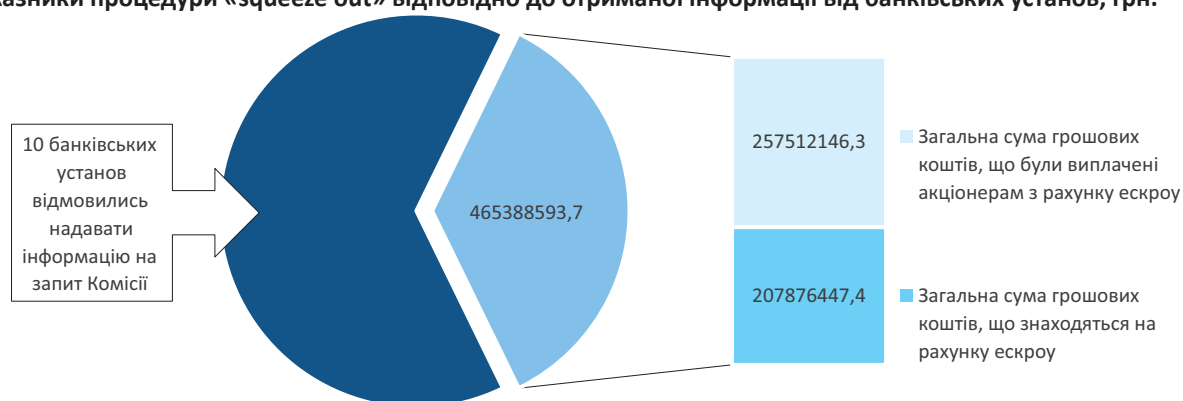
Показник	Всього
Кількість акціонерів, акції яких викуплено	282 680 акціонерів
Сума коштів, сплачена за викуплені акції відповідно до надісланих вимог	838 999 176,95 грн
Показник середньої суми сплачених коштів	2968,02 грн

Відповідно до пункту 321 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» Комісія має право, зокрема, здійснювати контроль за виконанням учасниками ринку вимог, встановлених Законом України «Про акціонерні товариства», щодо: придбання акцій товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій та значного контрольного пакета акцій; обов'язкового продажу акцій акціонерами на вимогу особи (осіб, що діють спільно) — власника домінуючого контрольного пакета акцій; обов'язкового придбання акцій особою (особами, що діють спільно) — власником домінуючого контрольного пакета акцій на вимогу акціонерів.

Статтею 24 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», який визначає правові засади здійснення оцінки майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні, її державного та громадського регулювання, забезпечення створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки майна, майнових прав та використання її результатів, встановлено, що органом державної влади, який здійснює державне регулювання оціночної діяльності в Україні, є Фонд державного майна України.

Діаграма 2.7.

Показники процедури «squeeze out» відповідно до отриманої інформації від банківських установ, грн.

Так, Комісією на постійній основі направляються для здійснення рецензування завірені копії звітів про незалежну оцінку ринкової вартості однієї простої акції акціонерних товариств.

Фонд державного майна України забезпечив рецензування 13 звітів про оцінку простої іменної акції, відповідно до яких:

- 3 звіти класифікуються за ознакою абзацу 3 пункту 67 Національного стандарту №1 як такі, що у цілому відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, але мають незначні недоліки, що не вплинули на достовірність оцінки;
- 6 звітів – за ознакою абзацу 4 пункту 67 Національного стандарту №1 як такі, що не повною мірою відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна і мають значні недоліки, що вплинули на достовірність оцінки, але можуть використовуватися з метою визначеною у звіті, після виправлення зазначених недоліків;
- 4 звіти – за ознакою абзацу 5 пункту 67 Національного стандарту №1 як такі, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісними та непрофесійними і не можуть бути використаними.

З метою захисту прав інвесторів

- 1 рішення Комісії № 788 від 06.11.2018 «Щодо відновлення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів 1 емітенту»;
- 15 рішень Комісії «Щодо зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів 25 емітентам»;
- 4 рішення Комісії «Щодо виключення з переліку товариств, яким зупинено внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів 4 емітентам»;
- 18 рішень Комісії про заборону торгівлі цінними паперами 51 емітенту;
- 1 рішення Комісії «Щодо відновлення торгівлі цінними паперами 1 емітенту»;
- 15 рішень Комісії «Щодо надання дозволу на проведення вичерпного переліку операцій в системі депозитарного обліку цінних паперів щодо цінних паперів» — 15 емітентів.
- 11 рішень Комісії «Про визнання цінних паперів емітента такими, що мають ознаки фіктивності»;
- 11 рішень Комісії «Про зупинення обігу цінних паперів».

Регулювання професійної діяльності на фондовому ринку

Ринок цінних паперів — це складний механізм, який приводиться в дію суб'єктом, що здійснює свою специфічну діяльність на ньому. Операцією на ринку цінних паперів є сукупність юридично значимих дій одного або декількох суб'єктів ринку цінних паперів, спрямованих на досягнення певного результату, пов'язаного з випуском і обігом цінних паперів.

Регулювання ринку цінних паперів означає здійснення системи заходів впорядкування, контролю та нагляду за фондовим ринком з метою забезпечення його соціальної справедливості, прозорості, надійності й відкритості та запобігання порушенням на ньому.

Ефективне функціонування на фондовому ринку (ринку цінних паперів) пов'язане з наявністю цілісної інфраструктури та професійних учасників фондового ринку. Професійні учасники здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів на підставі ліцензії, виданої Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у порядку, встановленому законодавством.

Станом на 31.12.2018 року кількість суб'єктів, які мають ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), становила 745. Їх кількість поступово зменшується, що пов'язано насамперед з підвищенням вимог регулятора до професійних учасників.

Таблиця 2.2.

Динаміка кількості суб'єктів, які мають ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку

Професійні учасники	Станом на 31.12.2015	Зміна, %	Станом на 31.12.2016	Зміна, %	Станом на 31.12.2017	Зміна, %	Станом на 31.12.2018	Зміна, %
Торговці цінними паперами	369	-20,1%	302	-18,2%	270	-10,6%	242	-10,4%
Депозитарні установи	255	-16,7%	232	-9,0%	210	-9,5%	198	-5,7%
Компанії з управління активами	320	-7,3%	300	-6,3%	299	-0,3%	299	0,0%
Особи, що провадять клірингову діяльність	1	0,0%	1	0,0%	1	0,0%	1	0,0%
Фондові біржі	10	0,0%	8	-20,0%	5	-37,5%	5	0,0%

Станом на 31.12.2018 Комісією зупинено ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку 13 торговцям цінними паперами та одній депозитарній установі.

Регулювання діяльності торговців цінними паперами та фондових бірж

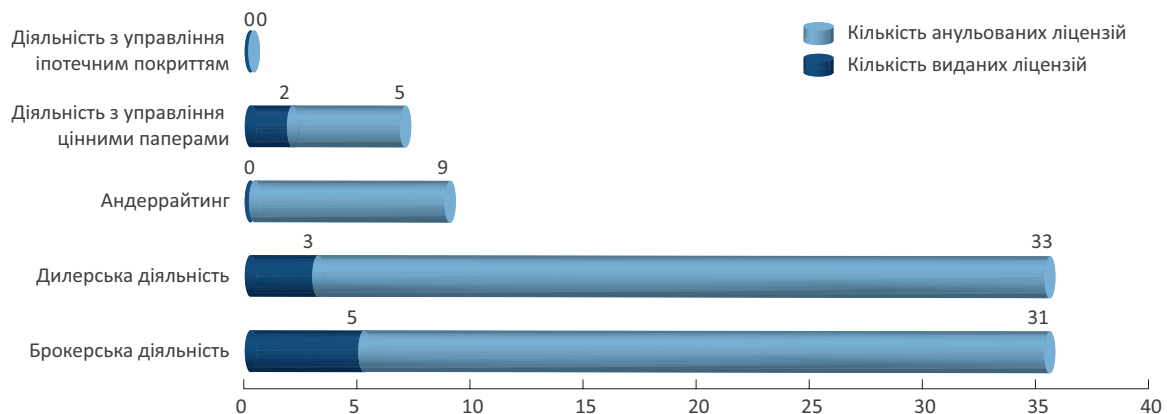
Станом на 31.12.2018 на фондовому ринку ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку мали 5 фондових бірж:

- ✓ АТ «Українська біржа»
- ✓ АТ «Фондова біржа «ПФТС»
- ✓ ПрАТ «Фондова біржа «Перспектива»
- ✓ ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа»
- ✓ ПрАТ «Фондова біржа «ІННЕКС»

Протягом 2018 року Комісією видано 2 ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку, у зв'язку з закінченням строку дії попередньо виданих ліцензій.

Загальна кількість професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів), які мали станом на 31.12.2018 ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – діяльності з торгівлі цінними паперами становила 242 юридичні особи.

Діаграма 2.8.

Кількість виданих/анульованих ліцензій за окремими видами професійної діяльності протягом 2018 року

Таблиця 2.3.

Динаміка кількості суб'єктів, які мали ліцензії за окремими видами професійної діяльності

Вид професійної діяльності	станом на 31.12.2015	станом на 31.12.2016	станом на 31.12.2017	станом на 31.12.2018	Темп приросту/зменшення станом на 31.12.2018	
					до показника 31.12.2015	до показника до 31.12.2017
Брокерська діяльність	357	291	260	234	-34%	-10%
Дилерська діяльність	334	278	247	216	-35%	-13%
Андеррайтинг	63	51	46	39	-38%	-15%
Діяльність з управління цінними паперами	54	24	26	23	-57%	-12%
Діяльність з управління іпотечним покриттям	1	1	1	1	0%	0%
Діяльність з організації торгівлі на фондовому ринку (фондові біржі)	10	8	5	5	-50%	0%

Незважаючи на стан розвитку цього сегменту ринку, Комісія ставила перед собою завдання із вдосконалення та модернізації діяльності бірж, а також стимулювання зростання ліквідності національного фондового ринку.

Протягом 2018 року провадилась активна діяльність щодо посилення біржового сегменту українського фондового ринку та впровадження єдиних стандартів діяльності на фондових біржах.

Так, з цією метою регулятором було прийнято такі рішення Комісії:

- ✓ **рішення Комісії від 16.02.2018 № 92 «Про затвердження Змін до Положення про функціонування фондових бірж», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.03.2018 за № 324/31776**, розроблено з метою підвищення якості контролю за ціноутворенням на фондових біржах; створення механізму торгівлі неліквідними цінними паперами на організованому ринку; встановлення заходів, що зменшують коливання ціни державних облігацій України на фондових біржах; збільшення обсягу торгів на організованому ринку;
- ✓ **рішення Комісії від 15.03.2018 № 143 «Про визнання таким, що втратило чинність, рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 05.11.2013 № 2516», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.04.2018 за № 415/31867**, розроблено з метою реалізації норм Закону України від 16.11.2017 № 2210 - VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», яким були внесені зміни до статті 10 Закону України «Про цінні папери на фондовому ринку», зокрема було виключено норму щодо конкурсного відбору фондових бірж, на яких можуть розміщуватися відсоткові або дисконтні облігації міжнародних фінансових організацій;
- ✓ **рішення Комісії від 21.06.2018 № 408 «Про затвердження Змін до Положення про порядок реєстрації змін до правил фондової біржі щодо запровадження в обіг на фондовій біржі деривативів», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16.07.2018 за № 815/32267**, розроблено з метою удосконалення документів, що подаються для реєстрації змін до правил фондової біржі щодо запровадження в обіг на фондовій біржі деривативів; зменшення рівня фінансових ризиків учасників торгів; усунення суперечностей в законодавстві та приведення у відповідність до норм Закону України від 23.03.2017 № 1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами - підприємцями»;
- ✓ **рішення Комісії від 03.08.2018 № 546 «Про затвердження Змін до Положення про функціонування фондових бірж», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 31.08.2018 за № 992/32444**, було розроблено з метою збільшення ліквідності ринку цінних паперів шляхом поділу торговельного дня на періоди часу, протягом яких на фондовій біржі здійснюватиметься подання учасниками торгів заявок на купівлю-продаж цінних паперів, інших фінансових інструментів та укладання біржових контрактів (договорів), зокрема за участю маркет-мейкера; усунення нечіткості розподілу біржового реєстру на два рівні лістингу для цінних паперів, які перебувають в обігу на фондовій біржі; удосконалення переліку порядків, з яких складаються правила фондової біржі; приведення у відповідність до законів України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 05.10.2017 № 2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

Протягом 2018 року провадилась активна діяльність щодо удосконалення діяльності торговців цінними паперами, зокрема прийнято такі нормативно-правові акти Комісії:

- ✓ **рішення Комісії від 16.01.2018 № 2 «Про затвердження Змін до Методики визначення інвестиційного прибутку професійним торговцем цінними паперами при виконанні функцій податкового агента», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 20.02.2018 за № 202/31654**, розроблено з метою приведення методики визначення інвестиційного прибутку професійним торговцем цінними паперами при виконанні функцій податкового агента актів у відповідність до Закону України від 23.03.2017 № 1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами - підприємцями», а також до Закону України від 21.12.2016 №1797-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо покращення інвестиційного клімату в Україні»;
- ✓ **рішення Комісії від 15.03.2018 № 142 «Про затвердження Змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.11.2018 за № 422/361874**, розроблено з метою приведення у відповідність до Закону України від 23.03.2017 № 1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами - підприємцями», а також їх удосконалення, в частині проведення торговцем цінними паперами операцій з цінними паперами та іншими фінансовими інструментами іноземних емітентів, які не обертаються в депозитарній системі України;

Регулювання депозитарної та клірингової діяльності

Депозитарна та клірингова діяльність є найважливішими сегментами професійної діяльності на фондовому ринку й охоплюють весь комплекс економічних питань і правовідносин щодо забезпечення прав власності на цінні папери, визначення зобов'язань, що підлягають виконанню за правочинами щодо цінних паперів, а також створення системи гарантій з виконання зобов'язань за правочинами щодо цінних паперів та інших фінансових інструментів. Ефективне функціонування депозитарної системи є запорукою реалізації принципів прозорості та справедливості щодо цін на інвестиційні ресурси.

Загальна кількість професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів), які мають чинні ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, станом на 31.12.2018, становить 198 юридичних осіб.

Таблиця 2.4.

Динаміка кількості суб'єктів, які мали ліцензії за окремими видами професійної діяльності

Вид професійної діяльності	станом на 31.12.2015	станом на 31.12.2016	станом на 31.12.2017	станом на 31.12.2018	Темп приросту/зменшення станом на 31.12.2018	
					до показника 31.12.2015	до показника 31.12.2017
депозитарна діяльність депозитарної установи	255	232	210	198	-22%	-6%
діяльність із зберігання активів спільного інвестування	62	47	44	41	-34%	-7%
діяльність із зберігання активів пенсійних фондів	18	14	14	14	-22%	0%
клірингова діяльність	1	1	1	1	0%	0%

У 2018 році було видано 2 ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, а саме депозитарної діяльності депозитарної установи та 1 ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, а саме діяльності із зберігання активів інститутів спільного інвестування.

Протягом 2018 року Комісією анульовано 20 ліцензій на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, зокрема за окремими видами професійної діяльності:

- депозитарна діяльність депозитарної установи – 15 ліцензій;
- діяльність із зберігання активів спільного інвестування – 4 ліцензії;
- діяльність із зберігання активів пенсійних фондів – 1 ліцензія.

У 2018 році Комісією проводилась робота, спрямована на подальше удосконалення процесів функціонування депозитарної системи України та державного регулювання професійної діяльності професійних учасників депозитарної системи України, взаємодії між її учасниками та забезпечення проведення розрахунків за правочинами щодо цінних паперів.

З цією метою регулятором протягом 2018 року розроблено та прийнято нормативно-правові акти, а саме:

- ✓ **рішення Комісії від 01.02.2018 № 50 «Про затвердження Змін до Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 26.02.2018 за № 236/31688**, розроблено у зв'язку з тим, що Законом України від 23.03.2017 № 1983-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» були внесені зміни в Закон України «Про забезпечення вимог кредиторів та реєстрацію обтяжень», зокрема до статті 26 та 33 цього Закону, відповідно до яких удосконалено норми щодо позасудових способів звернення стягнення на предмет забезпечувального обтяження, якщо предметом забезпечувального обтяження є, серед іншого, цінні папери, та додаткових способів звернення стягнення за забезпечувальними обтяженнями, предметом яких є майнові права, зокрема, на цінні папери. Змінами до Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку – депозитарної діяльності, зокрема, передбачена можливість ініціювання особою, яка є заставодержателем, у зв'язку зі зверненням стягнення на цінні папери у позасудовому порядку, що є предметом застави та зберігаються в депозитарній установі- правонаступнику, стосовно забезпеченої обтяженням вимоги заставодержателя проведення депозитарних операцій, у порядку, визначеному внутрішніми документами депозитарної установи- правонаступника;
- ✓ **рішення Комісії від 03.05.2018 № 293 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з питань провадження депозитарної та клірингової діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 09.07.2018 за № 794/32246 та № 795/32247**, розроблено з метою приведення 12 нормативно-правових актів НКЦПФР, пов'язаних із провадженням депозитарної діяльності, клірингової діяльності та порядку взаємодії між учасниками фондового ринку, у

відповідність із Законом України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», яким внесені зміни, зокрема, до Закону України «Про акціонерні товариства» та Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» та Законом України «Про електронні довірчі послуги».

Зокрема, удосконалено вимоги щодо:

- порядку повідомлення акціонерів акціонерного товариства про скликання загальних зборів – у разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, акціонерами, які цього вимагають;
 - порядку виплати акціонерним товариством дивідендів через депозитарну систему;
 - порядку оформлення та депонування у Центральному депозитарії глобального сертифіката, тимчасового глобального сертифіката у формі електронного документа;
 - порядку взаємодії між учасниками фондового ринку при наданні електронних даних у формі електронного документа із застосуванням кваліфікованого електронного підпису;
- ✓ **рішення Комісії від 10.07.2018 № 451 «Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 01.08.2018 за № 890/32342**, розроблено з метою приведення Положення про провадження депозитарної діяльності у відповідність до вимог Закону України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», яким були внесені зміни, зокрема, до Закону України «Про акціонерні товариства» та Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», а також у відповідність до вимог Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» та Закону України «Про електронні довірчі послуги». Змінами до Положення про провадження депозитарної діяльності вдосконалено вимоги щодо провадження депозитарної діяльності Центральним депозитарієм та депозитарними установами, а також уточнено питання щодо взаємодії учасників фондового ринку з урахуванням змін у законодавстві, внесених зазначеними законами;
- ✓ **рішення Комісії від 04.10.2018 № 690 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13.10.2015 № 1707», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 25.10.2018 № 1211/32663**, розроблено у зв'язку з необхідністю уточнення певних норм рішення НКЦПФР від 13.10.2015 № 1707 «Щодо порядку виконання учасниками фондового ринку рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.10.2015 за № 1325/27770, яким, зокрема, врегульовані певні питання щодо забезпечення депозитарними установами та торговцями цінними паперами виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), уведених в дію відповідними Указами Президента України, а саме дії торговців цінними паперами у разі застосування санкції «запобігання виведенню капіталів за межі України», а також забезпечення підвищення поінформованості НКЦПФР щодо виконання депозитарними установами зазначених актів;
- ✓ **рішення Комісії від 04.10.2018 № 691 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11.11.2014 № 1511», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 24.10.2018 за № 1203/32655**, розроблено з метою приведення зазначеного нормативно-правового акта НКЦПФР у відповідність до вимог законодавства, зокрема до Закону України «Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях», який визначає особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях;
- ✓ **рішення Комісії від 09.10.2018 № 700 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку з питань провадження депозитарної діяльності», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 28.11.2018 за № 1351/32803**, розроблено з метою реалізації вимог Закону України від 15.05.2018 № 2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій».

Рішенням внесені зміни до:

- Вимог до депозитарного договору між депозитарною установою і Центральним депозитарієм цінних паперів, затверджених рішенням Комісії від 06.08.2013 № 1410, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 30.08.2013 за № 1498/24030, в частині уточнення певних норм, пов'язаних з відкриттям Центральним депозитарієм депозитарній установі на підставі депозитарного договору рахунку (рахунків) у цінних паперах, на якому (яких) зберігаються та обліковуються цінні папери,
- Вимог до договору про кореспондентські відносини, затверджених рішенням Комісії від 06.08.2013 № 1411, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 30.08.2013 за № 1497/24029, в частині уточнення певних вимог до договору про кореспондентські відносини та, зокрема, передбачений обов'язок депозитарію-кореспондента надавати Центральному депозитарію інформацію про власників цінних паперів, належні їм цінні папери та операції з цінними паперами, що обліковуються на рахунку в цінних паперах депозитарію-кореспондента в Центральному депозитарії, в порядку та у випадках, встановлених НКЦПФР.

- Вимог до договору про обслуговування рахунка в цінних паперах, затверджених рішенням Комісії від 06.08.2013 № 1412, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 02.09.2013 за № 1502/24034, в частині спрощення укладення такого договору та відкриття рахунка в цінних паперах власнику цінних паперів із застосуванням спеціалізованого програмного продукту, який відповідає встановленим Комісією вимогам щодо програмних продуктів, що використовуються на фондовому ринку;

Комісією розроблено та затверджено такі нормативно-правові акти, реєстрація яких у Міністерстві юстиції України здійснюватиметься у 2019 році:

- ✓ **рішення Комісії від 13.12.2018 № 866 «Про затвердження Вимог до договору про надання послуг з обслуговування рахунку в цінних паперах номінального утримувача»**, розроблено з метою реалізації вимог Закону України від 15.05.2018 № 2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій», яким були внесені зміни, зокрема, до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», Закону України «Про депозитарну систему України». Рішенням затверджені Вимоги до договору про надання послуг з обслуговування рахунка в цінних паперах номінального утримувача, які поширюються на депозитарні установи та іноземну фінансову установу, яка зареєстрована в державі, що є членом Європейського Союзу та/або членом Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), відповідає встановленим НКЦПФР вимогам та відповідно до законодавства держави, в якій її зареєстровано, має право надавати своїм клієнтам послуги з обліку цінних паперів та реєстрації переходу права власності на цінні папери, у тому числі в інших державах, на підставі відповідних договорів з іноземними фінансовими установами при укладенні договору про надання послуг з обслуговування рахунка в цінних паперах номінального утримувача, внесенні змін до нього;
- ✓ **рішення Комісії від 13.12.2018 № 867 «Про внесення змін до Положення про порядок звітування депозитарними установами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку»** розроблено у зв'язку з необхідністю приведення Положення про порядок звітування депозитарними установами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у відповідність до вимог Закону України від 15.05.2018 року № 2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій», яким були внесені зміни, зокрема, до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», Закону України «Про депозитарну систему України». Рішенням передбачається доповнення Положення про порядок звітування депозитарними установами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку новими нормами, зокрема, визначеннями «номінальний утримувач», «іноземна фінансова установа - іноземна фінансова установа», та поданням до НКЦПФР такої інформації, відомостей:
 - довідки про облікові операції, проведені депозитарною установою з цінними паперами, які обліковуються на її рахунку у цінних паперах в іноземній фінансовій установі;
 - довідки про відкриття/закриття рахунка (рахунків) у цінних паперах номінальним утримувачем/в іноземній фінансовій установі;
 - довідки про факт порушення номінальним утримувачем встановлених законом вимог щодо розкриття інформації;
 - інформації про власників пакетів голосуючих акцій (5 відсотків і більше) акціонерних товариств, яка подається НКЦПФР депозитарною установою, на рахунку в цінних паперах якої в Центральному депозитарії обліковуються акції акціонерного товариства;
- ✓ **рішення Комісії від 28.12.2018 № 928 «Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності (щодо сприяння залученню інвестицій)»** розроблено у зв'язку з необхідністю приведення Положення про провадження депозитарної діяльності (щодо сприяння залученню інвестицій) у відповідність до вимог Закону України від 15.05.2018 № 2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій», яким були внесені зміни, зокрема, до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», Закону України «Про депозитарну систему України». Рішення передбачає доповнення Положення новими нормами, що спрямовані на врегулювання питань, пов'язаних з діяльністю номінального утримувача та його взаємодією з депозитарними установами, зокрема щодо:
 - визначень номінального утримувача, клієнта, програмного модуля;
 - обліку цінних паперів, прав на цінні папери та прав за цінними паперами, що належать клієнтам номінального утримувача, а також клієнтам клієнта номінального утримувача, що ведеться депозитарними установами на рахунку в цінних паперах номінального утримувача;
 - встановлення вимог до іноземної фінансової установи, якій депозитарна установа може відкрити та обслуговувати рахунок в цінних паперах номінального утримувача;
 - визначення дій, які депозитарна установа зобов'язана здійснити у разі отримання інформації/встановлення факту щодо порушення визначених законодавством України вимог до номінального утримувача;
 - порядку та умов відкриття рахунка в цінних паперах депозитарною установою номінальному утримувачу, переліку та вимог до документів, які подаються депозитарній установі при відкритті такого рахунка;

- застосування депозитарними установами у взаємодії з депонентами при відкритті рахунка в цінних паперах та наданні розпоряджень програмного модуля, за допомогою якого здійснюватимуться операції за рахунком у цінних паперах депонента відповідно до договору про обслуговування рахунка в цінних паперах у порядку, встановленому внутрішніми документами такої депозитарної установи;
- умов та порядку внесення змін до системи депозитарного обліку при обслуговуванні операцій щодо цінних паперів, що належать клієнтам номінального утримувача, а також клієнтам клієнта номінального утримувача, облік яких, прав на які та прав за якими ведеться депозитарними установами на рахунку в цінних паперах номінального утримувача;
- надання номінальним утримувачем депозитарній установі на її запит (у разі складання облікового реєстру) інформації про власників цінних паперів – клієнтів номінального утримувача, клієнтів клієнта номінального утримувача та належні їм цінні папери;
- моменту переходу права власності на цінні папери бездокументарної форми існування власника цінних паперів, які обліковуються на рахунку номінального утримувача, до нового власника (клієнта номінального утримувача або клієнта клієнта номінального утримувача);
- порядку складання Центральним депозитарієм реєстру власників іменних цінних паперів, а також формування і надання депозитарною установою облікового реєстру Центральному депозитарію у разі, якщо цінні папери певного випуску обліковуються в депозитарній установі на рахунку в цінних паперах номінального утримувача;
- порядку та строків надання депозитарними установами інформації, що міститься у системі депозитарного обліку, яка має надаватися депозитарними установами на письмову вимогу визначених частиною першою статті 25 Закону України «Про депозитарну систему України» суб'єктів.

Регулювання діяльності інституційних інвесторів

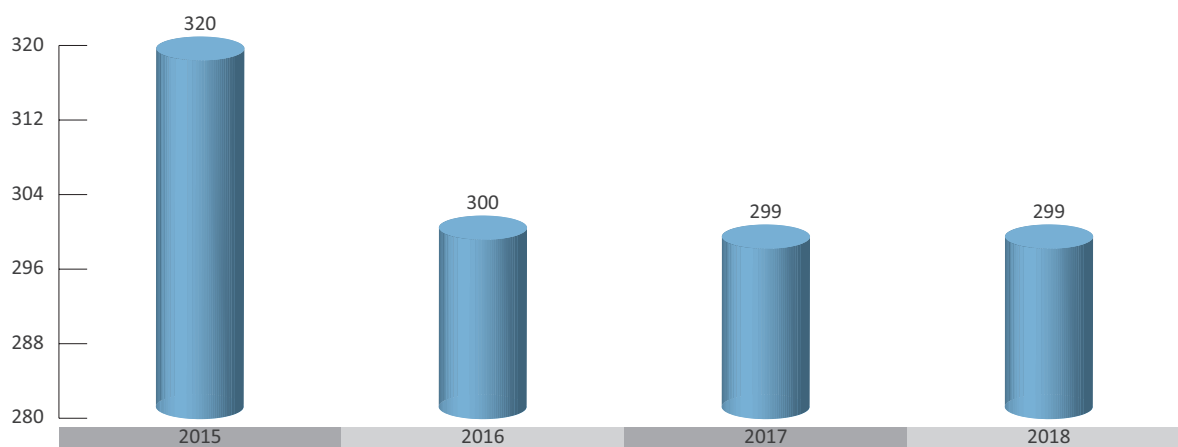
Діяльність інституційних інвесторів відіграє вагомую роль у функціонуванні фінансового ринку. Інституційні інвестори виступають у ролі фінансових посередників, головним завданням яких є акумулювання довгострокового капіталу та його ефективне розміщення.

Станом на 31.12.2018, на українському фондовому ринку діяльність з управління активами здійснювали 29 професійних учасників.

Протягом 2018 року Комісією видано 12 та анульовано 12 ліцензій на провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами).

Діаграма 2.9.

Динаміка кількості суб'єктів, яким видано ліцензії на провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) – діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами)

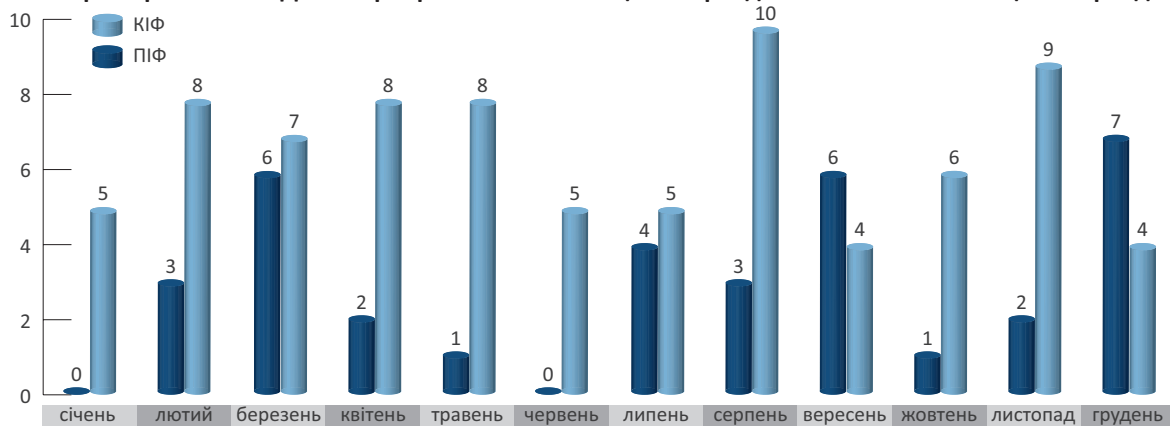

Кількість внесених в ЄДРІСІ корпоративних інвестиційних фондів та пайових інвестиційних фондів з початку реєстрації, станом 31.12.2018, становить 2451 інститут спільного інвестування, серед них:

- 621 корпоративний інвестиційний фонд;
- 1830 пайових інвестиційних фондів,
- з них вилучено з ЄДРІСІ 554 пайові та 63 корпоративні інвестиційні фонди.

Діаграма 2.10.

Кількість зареєстрованих в ЄДРІСІ корпоративних інвестиційних фондів та пайових інвестиційних фондів

У 2018 році Комісія продовжила роботу над удосконаленням норм, які регулюють діяльність компаній з управління активами, інститутів спільного інвестування та недержавних пенсійних фондів.

З метою приведення у відповідність нормативно-правових актів Комісії до змін, що відбулись у законодавстві з питань спільного інвестування, регулятором протягом 2018 року розроблено та затверджено такі нормативно-правові акти:

- ✓ рішення Комісії від 24.04.2018 № 247 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (щодо складу та структури активів)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 11.06.2018 за № 704/32156, розроблено з метою приведення у відповідність до Закону України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» таких нормативно-правових актів Комісії:
Положення про склад та структуру активів інституту спільного інвестування, затвердженого рішенням Комісії від 10.09.2013 № 1753 та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.10.2013 за № 1689/24221 (зі змінами) в частині корегування, згідно з Законом, вимог щодо диверсифікації активів,
Положення про вимоги до осіб, що здійснюють професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами) щодо складу та структури активів недержавних пенсійних фондів, якими вони управляють, затвердженого рішенням НКЦПФР від 26.04.2012 № 582 і зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17.05.2012 за № 787/21100 (зі змінами), в частині надання Законом права особі, що здійснює управління активами пенсійного фонду під час провадження нею такої діяльності придбавати або додатково інвестувати в акції українських емітентів, що не допущені до торгів на фондовій біржі, не більш ніж 10 відсотків загальної вартості пенсійних активів;
- ✓ рішення Комісії від 15.05.2018 № 314 «Про затвердження порядку зміни виду інституту спільного інвестування», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 11.06.2018 за № 697/32149, розроблено з метою встановлення порядку зміни виду інституту спільного інвестування на виконання пункту 12 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 16.11.2017 № 2210-VIII;
- ✓ рішення Комісії від 21.06.2018 № 407 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (щодо реєстраційних процедур інститутів спільного інвестування)», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 19.07.2018 за № 848/32300, розроблено з метою забезпечення можливості контролю Комісією за дотриманням норм статті 4 Закону України «Про інститути спільного інвестування» щодо пов'язаності між зберігачем, аудитором (аудиторською фірмою), оцінювачем майна, з якими укладено договори на обслуговування інституту спільного інвестування, а також унеможливлення участі в ІСІ юридичних осіб, частка державної або комунальної власності в яких перевищує 25 відсотків;
- ✓ рішення Комісії від 15.11.2018 № 811 «Про внесення змін до Положення про порядок розміщення, обігу та викупу цінних паперів інституту спільного інвестування», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 11.12.2018 за № 1405/32857, розроблено з метою приведення Положення про порядок розміщення, обігу та викупу цінних паперів інституту спільного інвестування у відповідність до Закону України «Про електронні довірчі послуги», Закону України від 05.10.2017 № 2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень;
- ✓ рішення Комісії від 15.11.2018 № 812 «Про внесення змін до положень про порядки реєстрації випуску інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду та інвестиційної компанії та інформації про їх випуск», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 11.12.2018 за № 1405/32856, розроблено з

метою виконання пунктів 2, 3 розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 505-р «Про скасування деяких актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади» та приведення Положення про порядки реєстрації випуску інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду та інвестиційної компанії та інформації про їх випуск у відповідність до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», Закону України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», Закону України від 05.10.2017 № 2164-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень», Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

- ✓ **рішення Комісії від 13.09.2018 № 633 «Про внесення змін до Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності управителями іпотечним покриттям», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 02.10.2018 за № 1123/32575**, було розроблено з метою приведення Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності управителями іпотечним покриттям у відповідність до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», вимог Закону України «Про електронні довірчі послуги», Закону України від 23.03.2017 № 1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами – підприємцями»;

Комісією також розроблено та затверджено нормативно-правовий акт, який перебуває на державній реєстрації у Міністерстві юстиції України, а саме **рішення Комісії від 27.12.2018 № 910 «Про внесення змін до Положення про склад та структуру активів інституту спільного інвестування»**, розроблено з метою вирішення проблем упорядкування питань залучення до складу активів венчурного фонду прав вимоги, забезпечення боргового зобов'язання (позики) належністю венчурному фонду частки в юридичній особі – позичальнику в розмірі 10 відсотків її статутного капіталу протягом всього строку дії договору позики, а також підвищення ефективності використання компаніями з управління активами наявних фінансових ресурсів венчурних інститутів спільного інвестування шляхом їх спрямування на більш прибуткові інвестиційні проекти.

Регулювання діяльності з надання інформаційних послуг на фондовому ринку

З 01 січня 2019 року набрав чинності підпункт 14 пункту 15 частини I Закону України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» (далі – Закон), яким внесені зміни до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» щодо запровадження нового виду діяльності, пов'язаної з фондовим ринком, – діяльності з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, що потребує авторизації.

Відповідно до цих змін з 01 січня 2019 року Комісія має право встановлювати:

- вимоги до особи, яка має намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, для включення її до Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги на фондовому ринку;
- порядок подання та перелік документів, які надаються заявником для включення його до Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги на фондовому ринку;
- вимоги до програмно-технічних комплексів, що використовуються при провадженні діяльності з надання інформаційних послуг на фондовому ринку;
- порядок повідомлення Комісії про зміни в інформації та/або документах, поданих для включення особи до Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги на фондовому ринку, та для отримання свідоцтва про включення до Реєстру;
- порядок ведення Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги на фондовому ринку, та оприлюднення інформації з нього;
- вимоги до свідоцтва про включення до Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги на фондовому ринку;
- вимоги до договорів з надання інформаційних послуг на фондовому ринку.

На виконання вимог Закону Комісією прийнято рішення від 27.09.2018 № 670 «Про затвердження Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, та умови провадження такої діяльності», яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.12.2018 за № 1371/32823, яке набрало чинності з 1 січня 2019 року. Отже, з 1 січня 2019 року діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку можуть провадити юридичні особи, яких було авторизовано, які отримали свідоцтво про включення до Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги на фондовому ринку, які відповідатимуть вимогам Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» та вимогам Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, та умови провадження такої діяльності, затвердженим рішенням Комісії від 27.09.2018 № 670 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03.12.2018 за № 1371/32823.

Пруденційний нагляд на фондовому ринку

Впродовж 2018 року нормативно-правове регулювання пруденційного нагляду за діяльністю професійних учасників фондового ринку продовжувало вдосконалюватись, у тому числі у зв'язку із приведенням його у відповідність до законодавства України, що зазнало змін.

У 2018 році Комісією прийнято:

- ✓ **рішення Комісії від 19.09.2018 № 640 «Про внесення Змін до Положення щодо пруденційних нормативів професійної діяльності на фондовому ринку та вимог до системи управління ризиками», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 18.10.2018 за № 1176/32628**, яким удосконалено певні вимоги до професійних учасників фондового ринку шляхом врегулювання питань, пов'язаних із методологією розрахунку окремих пруденційних нормативів, а також приведено нормативно-правовий акт Комісії у відповідність до законодавства, а саме:
 - окремі складові розрахунку розміру регулятивного капіталу (власних коштів) приведено у відповідність до Закону України від 16.11.2017 №2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», яким, зокрема, змінено підхід до визначення публічних та приватних акціонерних товариств та окремі вимоги до їх діяльності, в тому числі щодо можливості для акцій приватних акціонерних товариств бути допущеними до обігу на фондовій біржі шляхом включення їх до біржового списку;
 - врегульовано питання строку, протягом якого допускається використання підтвердженого аудитором прибутку поточного року для розрахунку розміру регулятивного капіталу (власних коштів), а також дати, з якої підтверджений аудитором нерозподілений прибуток на початок звітного року та прибуток поточного року можуть включатись до складу регулятивного капіталу (власних коштів);
 - уточнено питання щодо визначення величини непокритого збитку на початок звітного року;
 - уточнено окремі питання, що стосуються активів, розподілених за ступенем ризику для розрахунку нормативів адекватності регулятивного капіталу та адекватності капіталу першого рівня;
 - врегульовано окремі питання щодо розрахунку нормативу концентрації кредитного ризику;
- ✓ **рішення Комісії від 18.12.2018 № 881 «Про внесення змін до Положення про консолідований нагляд за діяльністю небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється особою, яка отримала ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.01.2019 за № 29/33000**, яким окремі вимоги до небанківських фінансових груп приведено у відповідність до вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII.

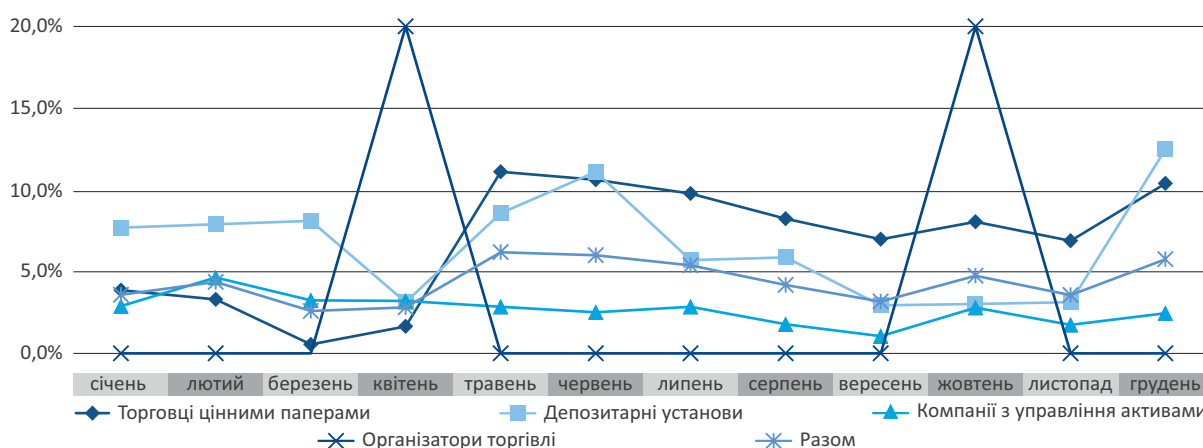
Також у 2018 році нормативно-правові акти Комісії, що регламентують подання адміністративних даних та інформації професійними учасниками фондового ринку до Комісії, приводились у відповідність до нових вимог законодавства у сфері пруденційного нагляду.

Протягом 2018 року здійснювався аналіз дотримання пруденційних нормативів професійними учасниками фондового ринку: торговцями цінними паперами, депозитарними установами, кліринговими установами, компаніями з управління активами, фондовими біржами та Центральним депозитарієм цінних паперів.

Результати проведеного аналізу свідчать, що протягом 2018 року частка професійних учасників фондового ринку (від загальної кількості всіх професійних учасників, які подали адміністративні дані та інформацію до Комісії), які не дотримуються вимог, встановлених до значень пруденційних нормативів, істотно не змінювалася і коливалася в межах від 2,6 п.п. до 6,2 п.п.

Діаграма 2.11

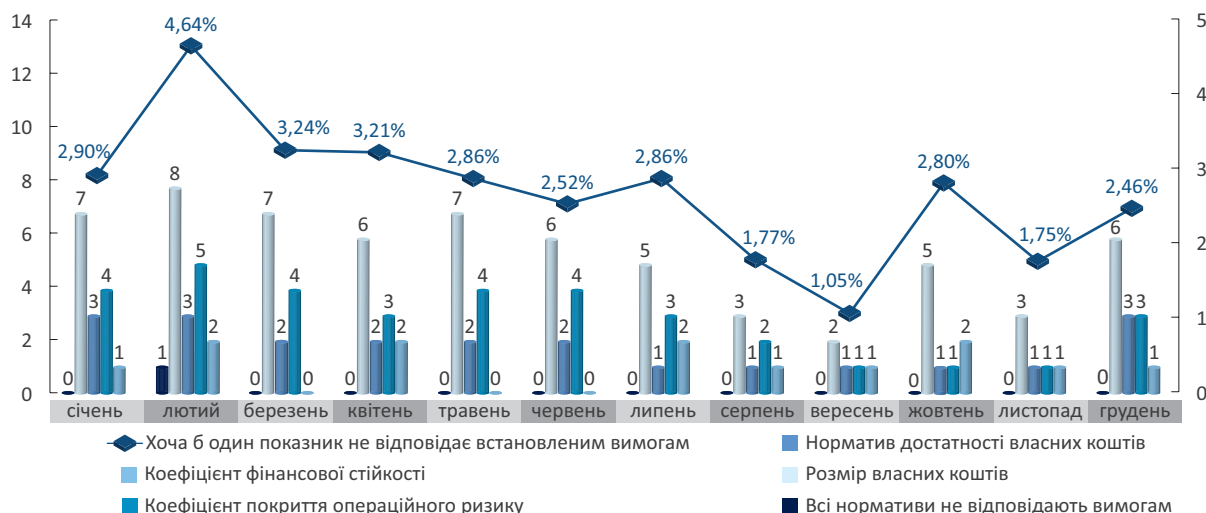
Частка професійних учасників фондового ринку, що мали відхилення пруденційних нормативів від встановлених вимог протягом 2018 року, %

В процесі нагляду за діяльністю компаній з управління активами здійснювався аналіз дотримання ними пруденційних нормативів, а саме: розміру власних коштів, нормативу достатності власних коштів, коефіцієнта фінансової стійкості та коефіцієнта покриття операційного ризику. Протягом звітного року спостерігалось незначне коливання кількості та частки компаній з управління активами, які мали відхилення пруденційних показників від встановлених нормативних значень, при наявності загальної тенденції до зменшення кількості таких компаній.

Діаграма 2.12

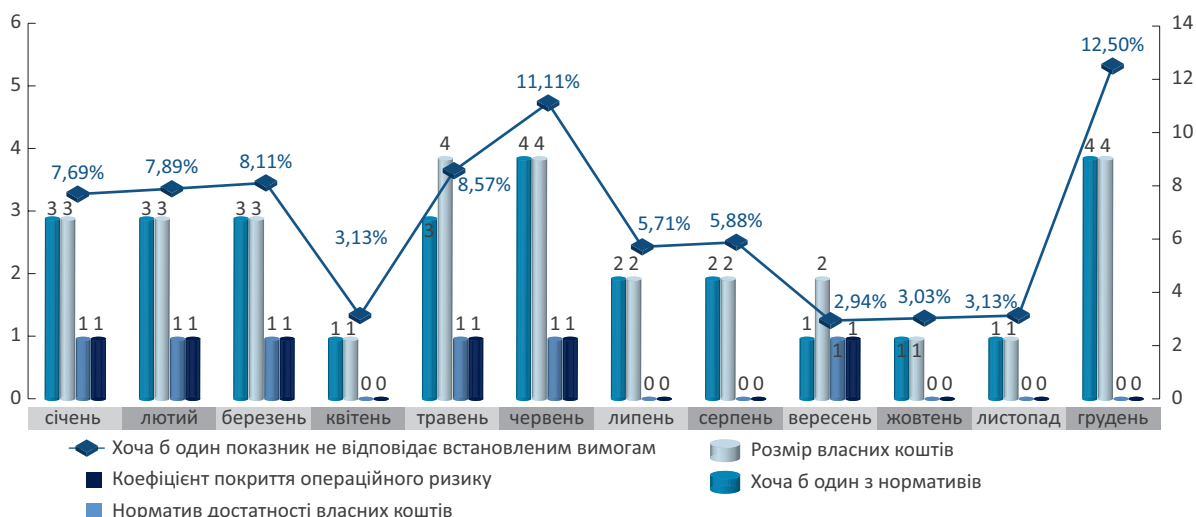
Динаміка кількості та частки компаній з управління активами, які мали відхилення пруденційних показників від встановлених нормативних значень протягом 2018 року

При здійсненні пруденційного нагляду проводився аналіз дотримання депозитарними установами, що провадять на фондовому ринку виключно депозитарну діяльність, дотримання таких пруденційних нормативів, як розмір власних коштів, коефіцієнт достатності власних коштів та коефіцієнт покриття операційного ризику. Протягом 2018 року більшість депозитарних установ дотримувалася пруденційних нормативів. Частка суб'єктів, які мали відхилення хоча б одного пруденційного показника від встановленого нормативного значення, коливалася в межах від 3,03 п.п. до 12,5 п.п.

Діаграма 2.13

Динаміка кількості та частки депозитарних установ, які мали відхилення пруденційних показників від встановлених нормативних значень протягом 2018 року

Значення нормативу достатності власних коштів та коефіцієнта покриття операційного ризику Центрального депозитарію цінних паперів – ПАТ «Національний депозитарій України» (далі – ПАТ «НДУ») протягом звітного року відповідали встановленим вимогами та значно перевищували відповідні нормативні значення. Значення коефіцієнта покриття зобов'язань учасників клірингу особи, яка провадить клірингову діяльність – Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках (далі – ПАТ «Розрахунковий центр») протягом 2018 року не перевищувало встановленого максимального значення.

Діаграма 2.14

Динаміка значень пруденційних нормативів ПАТ «НДУ» протягом 2018 року

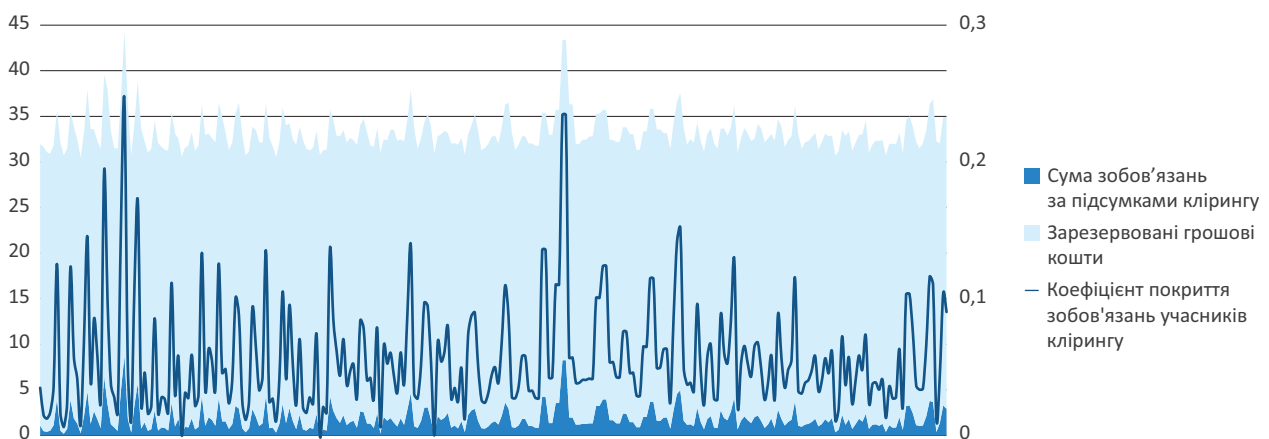

Пруденційний нагляд за діяльністю з торгівлі цінними паперами протягом 2018 року здійснювався шляхом аналізу дотримання торговцями цінними паперами пруденційних нормативів, а саме: розміру регулятивного капіталу, нормативів адекватності регулятивного капіталу та капіталу першого рівня, коефіцієнта абсолютної ліквідності, коефіцієнта фінансового левериджу, а також, починаючи з травня 2018 року, нормативу концентрації кредитного ризику. При цьому до переліку показників, відхилення яких протягом звітного року виникали найчастіше, належать розмір власних коштів, коефіцієнт абсолютної ліквідності та норматив концентрації кредитного ризику.

Протягом періоду з січня по квітень 2018 року кількість компаній, які мали порушення хоча б одного з пруденційних нормативів, демонструвала тенденцію до зменшення. Різке зростання кількості таких компаній у травні пов'язане з набранням чинності з 01.05.2018 вимогами до нормативного значення нормативу концентрації кредитного ризику. Протягом травня-листопада 2018 року частка торговців цінними паперами, які мали відхилення хоча б одного пруденційного показника від встановленого нормативного значення зменшилася на 4,2 п.п. — з 11,1 п.п. до 6,9 п.п. У грудні частка таких торговців зросла до 10,4 п.п. за рахунок збільшення кількості відхилень від нормативного значення нормативу концентрації кредитного ризику.

Діаграма 2.15

Динаміка значень пруденційних нормативів ПАТ «Розрахунковий центр» протягом 2018 року

Організатори торгівлі протягом 2018 року відповідали встановленим до них вимогам в частині дотримання нормативу достатності власних коштів та коефіцієнта покриття операційного ризику. Щодо розміру власних коштів, який був включений до переліку показників, які використовуються для вимірювання та оцінки ризиків діяльності з організації торгівлі на фондовому ринку починаючи з 01.04.2018, необхідно зазначити, що загалом фондові біржі дотримувалися встановлених вимог до його нормативного значення. Відхилення розміру власних коштів від нормативного значення у одного з організаторів торгівлі спостерігалися у квітні та жовтні 2018 року.

Діаграма 2.16

Динаміка кількості та частки торговців цінними паперами, які мали відхилення пруденційних показників від встановлених нормативних значень протягом 2018 року

Контроль за діяльністю професійних учасників фондового ринку

Міжнародна організація комісій з цінних паперів (International Organization of Securities Commissions - IOSCO) визначає, що одним із принципів регулювання фондового ринку, що має бути практично запровадженом у законодавчій базі, є всеохоплюючі повноваження регулятора щодо проведення перевірок, розслідувань та нагляду за ринком.

У 2018 році до законодавства України не були внесені необхідні зміни щодо надання повноважень Комісії для здійснення оцінювання на фондовому ринку, проведення виїзних інспекцій та проведення перевірок діяльності професійних учасників фондового ринку.

Тому заходи державного контролю за професійними учасниками фондового ринку у 2018 році здійснювалися відповідно до вимог Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» та Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та були зосереджені на безвиїзному нагляді (контролі).

З метою здійснення контролю за професійною діяльністю на фондовому ринку протягом 2018 року Комісією направлено понад 160 запитів (вимог) про надання інформації, здійснено розгляд 451 звернення фізичних, юридичних осіб, правоохоронних та державних органів. Опрацьовано 52 повідомлення організаторів торгівлі. На виконання судових рішень проведено 3 виїзні позапланові перевірки професійних учасників фондового ринку (депозитарні установи - 2, торговці цінними паперами - 1). За результатами заходів контролю у відношенні 13 професійних учасників фондового ринку вживаються заходи правозастосування.

З метою захисту прав інвесторів прийнято 9 рішень Комісії щодо заборони торгівлі цінними паперами відповідно до пункту 163 статті 8 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», а саме: вчинення торговцями цінними паперами правочинів з цінними паперами емітента, пов'язаних з переходом прав на цінні папери і прав за цінними паперами.

Забезпечено проведення 9 перевірок діяльності торговців цінними паперами на предмет порушення прав інвесторів та наявності і якості внутрішньої системи запобігання та мінімізації впливу ризиків.

З метою запобігання маніпулюванню цінами під час здійснення операцій з цінними паперами та виявлення ситуацій із цінової нестабільності Комісія на постійній основі здійснювала нагляд (контроль) за учасниками розрахунково-клірингової системи. Заходи нагляду Комісією здійснювалися, зокрема, шляхом:

- аналізу операцій купівлі/продажу цінних паперів та інших фінансових інструментів, які здійснювалися на фондових біржах;
- аналізу повідомлень фондових бірж щодо виявлення можливих ознак маніпулювання на фондовому ринку;
- аналізу повідомлень фондових бірж щодо виявлення ознак цінової нестабільності.

За результатами опрацювання наявної інформації до організаторів торгівлі направлялися рекомендаційні листи Комісії стосовно необхідності вдосконалення документів щодо процедури прийняття рішень за ознаками маніпулювання та цінової нестабільності.

Також Комісія здійснювала моніторинг інформації, яка стосується пропозицій інвесторам щодо придбання іноземних цінних паперів. Такі пропозиції досліджувалися в мережі Інтернет, на підставі звернень фізичних та юридичних осіб. За результатом такого моніторингу, з метою упередження ризиків потенційних інвесторів, на офіційному сайті Комісії публікувалися відповідні повідомлення.

Нагляд (контроль) за професійними учасниками фондового ринку, що здійснюють діяльність із управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами) та депозитарну діяльність депозитарної установи, було зосереджено на виявленні ризиків вчинення порушень (зловживань) при здійсненні діяльності.

В ході такого нагляду (контролю) акумульована інформація щодо негативних тенденцій в діяльності понад 100 професійних учасників фондового ринку. При цьому встановлено, що у більшості професійних учасників спостерігалось поєднання двох і більше показників, які свідчили про наявність ризиків. У зв'язку з цим Комісією проводилась робота по з'ясуванню підстав відхилення таких показників діяльності та оцінці ризиків настання негативних наслідків чи вчинення правопорушень.

Протягом 2018 року здійснювалися заходи контролю щодо дотримання депозитарними установами рішення Комісії від 13.10.2015 року №1707 «Щодо порядку виконання учасниками фондового ринку рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)».

Найбільша кількість звернень фізичних та юридичних осіб, які надходили до Комісії та стосувались професійної діяльності, пов'язана з діяльністю осіб, які провадять діяльність з управління активами інституційних інвесторів (діяльність з управління активами) та депозитарну діяльність депозитарної установи. Найбільша кількість звернень від правоохоронних органів стосувалась діяльності торговців цінними паперами.

Типовими питаннями щодо професійної діяльності депозитарних установ та торговців цінними паперами на фондовому ринку у 2018 році були:

- списання/зарахування/переказ цінних паперів на рахунках депонентів у депозитарних установах;
- відсутність документів/інформації депозитарного обліку, у тому числі неможливість підтвердження прав власності на цінні папери;
- відновлення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів;
- наявність дисбалансу в системі депозитарного обліку цінних паперів;
- отримання інформації щодо викупу цінних паперів інститутів спільного інвестування;
- аналіз операцій з цінними паперами на фондових біржах на наявність цінової нестабільності та ознак маніпулювання на фондовому ринку;
- відсутність професійних учасників за місцезнаходженням.

При здійсненні нагляду (контролю) за діяльністю інститутів спільного інвестування (далі – ICI) встановлені тенденції, які можуть негативно вплинути на права інвесторів:

- до складу активів ICI входять цінні папери емітентів, які мають низькі фінансово-господарські показники діяльності, а саме: відсутній дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), відсутні основні засоби, готова продукція тощо;
- ICI не виконують свою основну функцію, а саме: акумулювання грошових коштів інвесторів з метою отримання інвестиційного прибутку та збільшення вартості активів ICI, а використовуються як елемент оптимізації оподаткування, зокрема при фінансуванні об'єктів нерухомості;
- численні випадки відхилення пруденційних показників;
- перед прийняттям рішення про ліквідацію ICI здійснюються операції відчуження активів, які приводять до значного зменшення вартості чистих активів у розрахунку на один інвестиційний сертифікат.

Станом на 31.12.2018, рішеннями Комісії, які приймалися у зв'язку з надходженням постанов слідчих у рамках кримінальних проваджень протягом 2016-2018 років, зупинено внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів 71 інституту спільного інвестування, з них:

- у компаній з управління активами, які управляють активами 27 інститутів спільного інвестування (пайові інвестиційні фондами) відсутні ліцензії на здійснення професійної діяльності - діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами);
- у зв'язку з порушенням 13 інститутами спільного інвестування (корпоративні інвестиційні фонди) вимог пунктів 4 та/або 5 частини 2 статті 39 Закону України «Про інститути спільного інвестування» рішеннями Комісії зупинено внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів ;
- 3) у відношенні 3 інститутів спільного інвестування було прийняте рішення про ліквідацію.

На виконання вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та Постанови Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 №342 «Про затвердження методик розроблення критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю), а також уніфікованих форм актів, що складаються за результатами проведення планових (позапланових) заходів державного нагляду (контролю)», Комісією розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері професійної діяльності на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку». Проект постанови схвалено рішенням Комісії від 03.08.2018 №562.

На виконання вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» розроблено проект нормативно-правового документа щодо уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового

(позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог законодавства у сфері провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) щодо дотримання ліцензійних умов). Проект нормативно-правового акта затверджено рішенням Комісії від 03.08.2018 №563.

З метою ефективного регулювання ринку цінних паперів у 2018 році Комісія почала роботу по розробці проекту моделі нагляду, яка базуються на оцінці ризиків та впливі професійних учасників на ринок капіталу. Одним із перших кроків в цьому питанні була робота над Концептуальними засадами нагляду за учасниками, які провадять професійну діяльність на фондовому ринку, на основі оцінки ризиків.

Фінансовий моніторинг

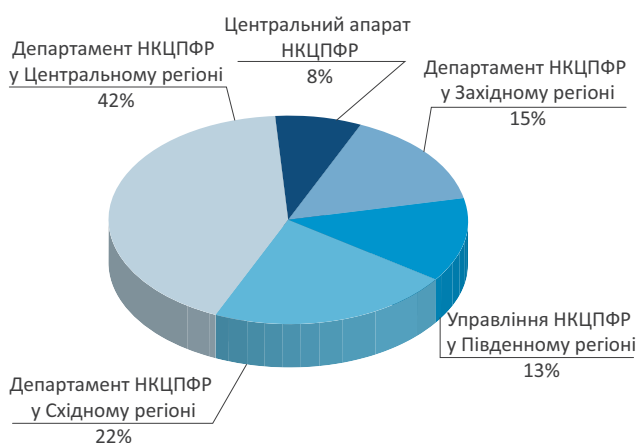
Протягом 2018 року Комісією здійснені такі заходи регулювання і нагляду у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Протягом 2018 року у сфері фінансового моніторингу проведено 67 перевірок суб'єктів первинного фінансового моніторингу – професійних учасників фондового ринку (ринку цінних паперів), з яких планових – 37, позапланових – 30:

- Центральним апаратом НКЦПФР проведено 3 планові перевірки та 2 позапланові;
- Департаментом НКЦПФР у Центральному регіоні проведено 8 планових перевірок та 20 позапланових;
- Департаментом НКЦПФР у Східному регіоні проведено 14 планових перевірок та 1 позапланову;
- Департаментом НКЦПФР у Західному регіоні проведено 6 планових перевірок та 4 позапланові;
- Управлінням НКЦПФР у Південному регіоні проведено 6 планових перевірок та 3 позапланові.

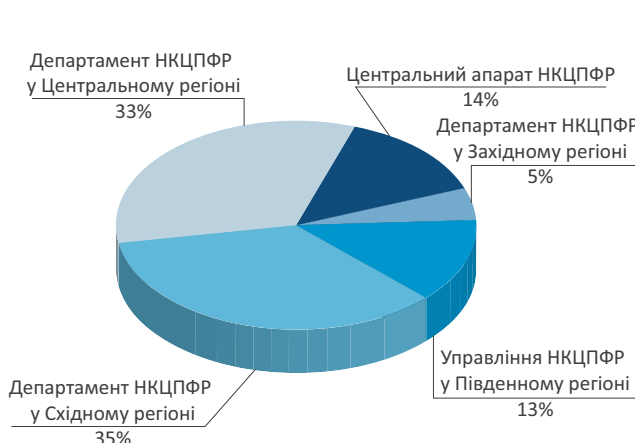
Діаграма 2.17

Проведено перевірок (планові та позапланові)

Діаграма 2.18

Кількість виявлених порушень

У розрізі видів професійної діяльності на ринку цінних паперів Комісією було проведено перевірки таких суб'єктів первинного фінансового моніторингу:

- 25 торговців цінними паперами (виявлено порушення в діяльності 22);
- 22 торговців цінними паперами – депозитарних установ (виявлено порушень в діяльності 18);
- 1 депозитарної установи (порушень в діяльності не виявлено);
- 18 компаній з управління активами (виявлено порушень в діяльності 11);
- 1 фондової біржі (виявлено порушення в діяльності 1).

При цьому із вищезазначеного переліку у відношенні 6 суб'єктів первинного фінансового моніторингу складено акти про відсутність суб'єкта первинного фінансового моніторингу (відокремленого підрозділу) за місцезнаходженням, у відношенні 1 суб'єкта первинного фінансового моніторингу складено акт про відмову в проведенні перевірки.

За результатами перевірок у 2018 році в діяльності 52 суб'єктів первинного фінансового моніторингу виявлено порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, що становить 77,61 % від загальної кількості перевірених суб'єктів.

Варто зазначити, що 68,92 % від загальної кількості виявлених під час проведення перевірок порушень становлять порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення».

За результатами перевірок Комісії застосовано 102 штрафні санкції на суму 299 999,00 грн, винесено 28 вимог стосовно усунення порушень законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, складено 1 протокол про адміністративне правопорушення.

За результатами перевірок типовими порушеннями законодавства у сфері фінансового моніторингу, зокрема, є порушення вимог щодо:

- здійснення управління ризиками та проведення оцінки ризику клієнта – 25% від загальної кількості правопорушень;
- ідентифікації, верифікації клієнта (представника клієнта), вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта – 18% від загальної кількості правопорушень;
- забезпечення виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу – 15% від загальної кількості правопорушень;
- подання Держфінмоніторингу інформації для постановки на облік або неподання відомостей про зміни інформації, яка стала підставою для взяття суб'єкта на облік; повідомлення Держфінмоніторингу про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу – 14% від загальної кількості правопорушень;
- забезпечення розроблення та постійного оновлення правил, програм проведення фінансового моніторингу з урахуванням вимог законодавства – 8% від загальної кількості правопорушень;
- процедури призначення відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу – 7% від загальної кількості правопорушень;
- проведення аналізу відповідності фінансових операцій, що проводяться клієнтом, наявній інформації про зміст його діяльності та фінансовий стан – 4% від загальної кількості правопорушень;
- зберігання документів, що стосуються ідентифікації та вивчення фінансової діяльності осіб, які здійснюють фінансові операції, та проведених ними фінансових операцій – 1% від загальної кількості правопорушень.

Інші – 8% – є нетиповими порушеннями.

У 2018 році Комісія продовжила роботу щодо перевірки інформації про виявлені факти, що можуть свідчити про порушення 32 суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, що були викладені у 15 листах Держфінмоніторингу.

Підсумовуючи вищевикладене, в діяльності 66 суб'єктів первинного фінансового моніторингу виявлено порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Комісією на постійній основі в межах компетенції вживаються заходи, спрямовані на вдосконалення національного законодавства щодо імплементації положень Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмивання грошей (FATF).

Окрім цього, Комісією в межах компетенції вживаються заходи, спрямовані на вдосконалення національного законодавства з питань запобігання відмиванню грошей та боротьби з тероризмом, а саме:

- Рішенням Комісії від 30.05.2018 № 354 внесені зміни до «Порядку контролю за дотриманням професійними учасниками фондового ринку (ринку цінних паперів) вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»;
- з метою приведення Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів, затвердженого рішенням Комісії від 17.03.2016 № 309, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13 квітня 2016 року за № 551/28681, у відповідність до вимог Закону України від 15.05.2018 №2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій» підготовлено проект рішення «Про внесення змін до Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками фондового ринку». Проект рішення схвалено рішенням Комісії від 28.12.2018 № 935.

Крім цього, впродовж 2018 року Комісією опрацьовано та погоджено в установленому порядку проекти 2 нормативно-правових актів у сфері фінансового моніторингу, зокрема Кабінету Міністрів України та Міністерства фінансів України.

Комісія брала активну участь в опрацюванні проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення».

Комісія постійно залучається до заходів, що стосуються запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Представники Комісії як постійні члени протягом 2018 року брали участь у:

- 2 засіданнях Робочої групи з розгляду проблемних питань суб'єктів первинного фінансового моніторингу – небанківських установ та аналізу ефективності заходів, що вживаються ними для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;
- засіданні Ради з питань запобігання та протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, утвореної відповідно до постанови КМУ № 613 від 08.09.2016;

- робочій нараді, організованій Державною службою фінансового моніторингу України з метою продовження обговорення необхідності додаткового регулювання порядку та особливостей виконання суб'єктами первинного фінансового моніторингу при встановленні ділових відносин з номінальним утримувачем та їх обслуговуванні, а також використання системи BANK-ID учасниками ринку цінних паперів;
- робочій зустрічі, організованій Державною службою фінансового моніторингу України, присвяченій обговоренню нової методології національної оцінки ризиків;
- нараді щодо обговорення актуальних тематичних питань та узгодження спільної позиції щодо удосконалення звітності з питань запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, та фінансуванню тероризму.

Протягом 2018 року Комісія взяла участь у таких заходах:

- у навчальному візиті делегації України до Підрозділу фінансової розвідки, що діє у складі Міністерства фінансів Республіки Польща (м. Варшава), з метою обміну досвідом у сфері протидії відмиванню (легалізації) коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (ПВФ/ФТ), зокрема щодо гармонізації нормативно-правової бази у сфері ПВФ/ФТ України та Республіки Польща з вимогами четвертої Директиви ЄС 2015/849, методологічного підходу до проведення Національної оцінки ризику, розслідування злочинів у сфері ПВК/ФТ, механізм міжвідомчої взаємодії з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів тощо;
- семінарах на тему «Виявлення корупційних доходів», які були організовані Антикорупційною ініціативою Європейського Союзу в Україні (EU Anti-Corruption initiative) разом з Національним антикорупційним бюро України та Державною службою фінансового моніторингу України за участю в якості доповідачів представників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Зазначені заходи були проведені в містах Харкові, Дніпрі, Львові та Одесі;
- науково-практичному семінарі за підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні та за участю представників Міністерства Фінансів Польщі на тему «Практика застосування Рекомендацій FATF державним сектором та реалізація результатів Національної оцінки ризиків».

За результатами 5-го раунду оцінки України Комітетом MONEYVAL (далі – План дій MONEYVAL) на виконання доручення Кабінету Міністрів України від 29 травня 2018 року за вих. № 16465/1/1-18 та з метою удосконалення національної системи фінансового моніторингу Комісією в межах компетенції здійснюються заходи щодо удосконалення розвитку національної системи фінансового моніторингу.

З метою забезпечення виконання Плану дій MONEYVAL Комісією:

- підготовлено пропозиції про внесення змін до Порядку контролю за дотриманням професійними учасниками фондового ринку (ринку цінних паперів) вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, затвердженого рішенням Комісії від 17.07.2015 № 1038, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.08.2015 року за № 955/27400, з урахуванням ризикорієнтованого підходу, передбачивши, щоб усі перевірки були цілком засновані на ризиках відмивання коштів/фінансування тероризму;
- опрацьовано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» та надано зауваження і пропозиції до нього.

Фахівці Комісії на регулярній основі брали участь у навчальних заняттях Державного навчального закладу післядипломної освіти «Навчально-методичний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації спеціалістів з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму» та в роботі екзаменаційних комісій.

Протягом 2018 року до Комісії надійшов 21 лист від суб'єктів первинного фінансового моніторингу та СРО щодо надання роз'яснень з питань фінансового моніторингу, на які були надані відповіді.

Крім того зазначаємо, що суб'єкти первинного фінансового моніторингу та СРО під час повсякденної роботи Комісії постійно залучаються до розгляду питань, що стосуються запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

З метою усунення та запобігання причин та умов, що сприяють використанню фондового ринку (ринку цінних паперів) для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, з метою виявлення схем відмивання коштів, боротьбою з ухиленням від сплати податків та фіктивним підприємництвом або іншими протиправними діями, протягом 2018 року тривала робота і в системі відстеження та запобігання використанню цінних паперів як засобу для відмивання (легалізації) злочинних доходів.

За ініціативою Комісії до правоохоронних органів, Державної фіскальної служби України та до Держфінмоніторингу було направлено 7 листів з відповідною інформацією.

Так, за наслідками проведеного аналізу діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу протягом 2018 року Комісією була направлена інформація про сумнівні фінансові операції, проведені на ринку цінних паперів на загальну суму 1 279 736 686,52 грн, 1 095 168 941,71 дол. США та 60 109 411,84 Євро за участю 11 професійних учасників фондового ринку.

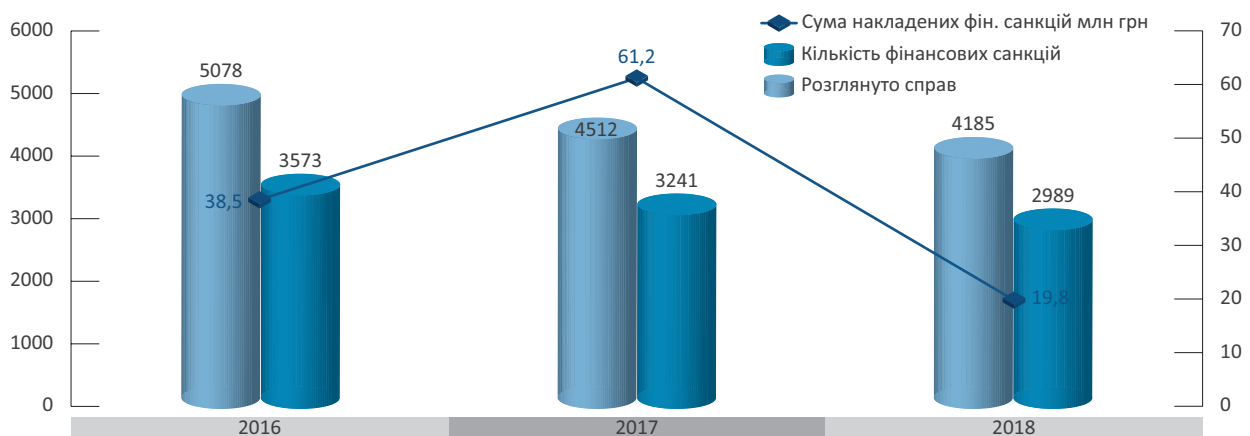
Правозастосування на ринку цінних паперів

Одним із важливих напрямів роботи Комісії є створення сприятливих умов для правового функціонування фондового ринку. Зокрема, це запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів, а в разі їх виявлення – спрямування зусиль на оперативне та всебічне розслідування і вжиття заходів для їх недопущення надалі.

Протягом 2018 року уповноваженими особами Комісії розглянуто 4185 справ про правопорушення на ринку цінних паперів, за результатами яких було накладено 2989 фінансових санкцій на суму 19,75 млн грн. У той же час у 2017 році уповноважені особи Комісії розглянули 4512 справ про правопорушення на ринку цінних паперів, за результатами яких було накладено 3241 фінансову санкцію на суму 61,17 млн грн.

Діаграма 2.19

Кількість розглянутих справ про правопорушення та накладених фінансових санкцій на ринку цінних паперів впродовж 2016-2018 рр.

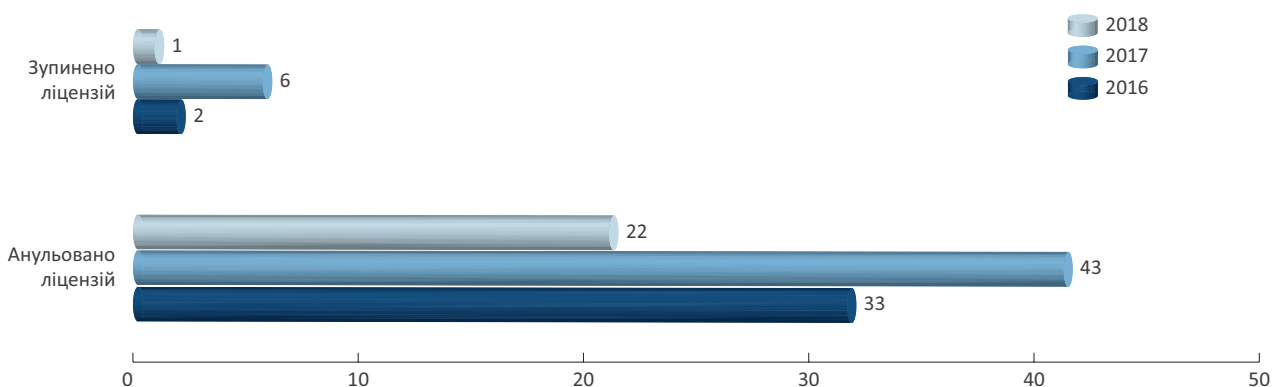

Також у 2018 році за результатами розгляду справ:

- винесено 1030 попереджень;
- анульовано дію 22 ліцензій на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- зупинено дію 1 ліцензії;
- закрито 144 справи про правопорушення на ринку цінних паперів.

Діаграма 2.20

Кількість анульованих та зупинених ліцензій за правопорушення на ринку цінних паперів упродовж 2016-2018 рр.

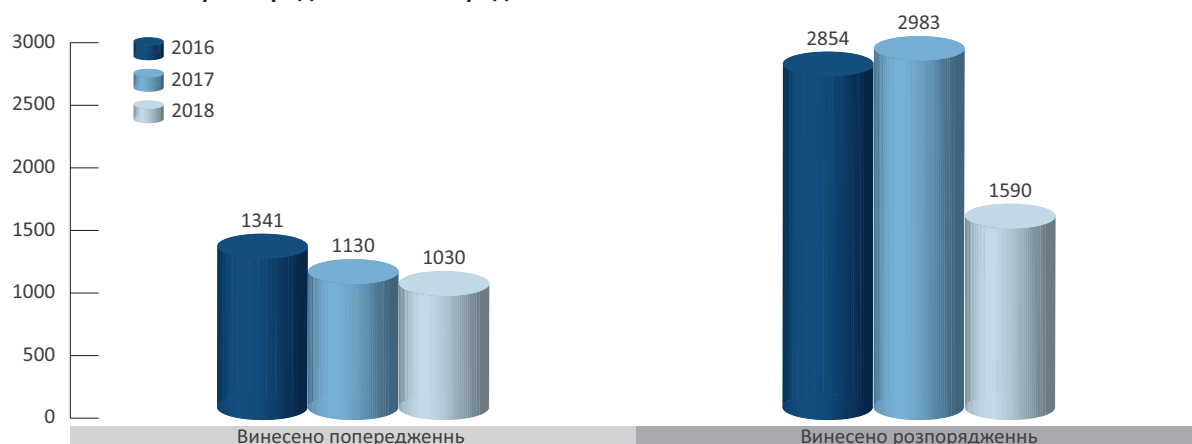

Протягом 2018 року уповноваженими особами Комісії було винесено 1590 розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери.

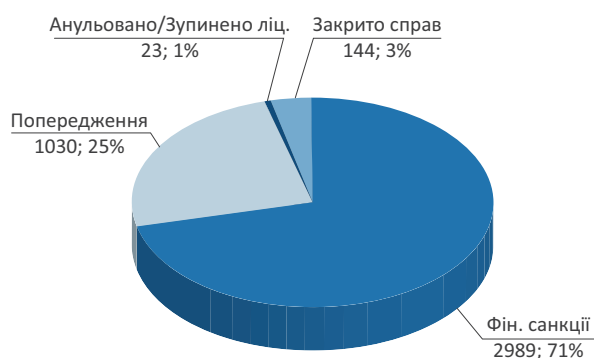
Усього за 2018 рік фізичні та юридичні особи сплатили штрафи, накладені за правопорушення на ринку цінних паперів, на загальну суму 2,23 млн грн. У той же час у 2017 році фізичні та юридичні особи сплатили штрафи, накладені за правопорушення на ринку цінних паперів, на загальну суму 2,36 млн грн.

При цьому уповноваженими особами Комісії в 2018 році було розглянуто 102 справи про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму, за результатами яких було накладено 91 штраф на загальну суму 304,21 тис. грн, 11 справ закрито.

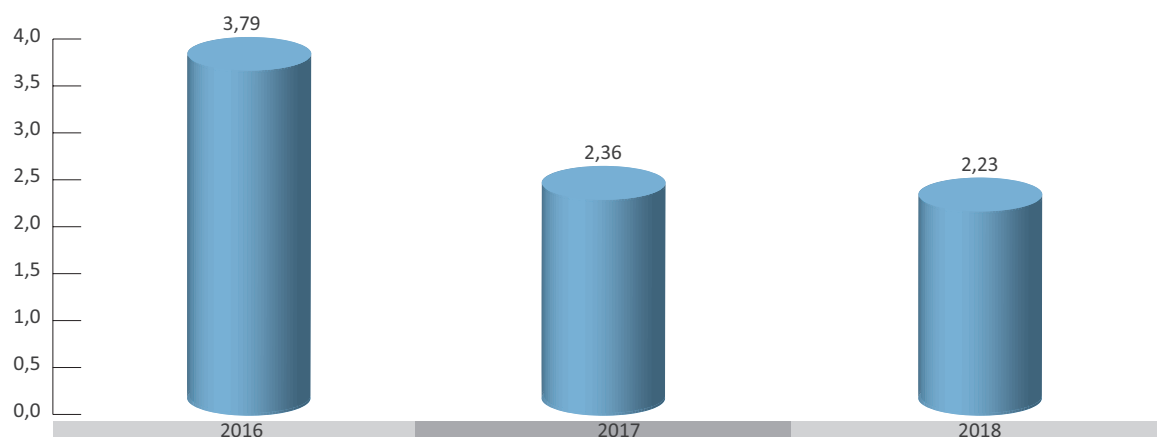
Діаграма 2.21
Кількість винесених розпоряджень та попереджень

Діаграма 2.22
Рішення прийняті уповноваженими особами Комісії за результатами розгляду справ про правопорушення на ринку цінних паперів у 2018 році

Діаграма 2.23
Сума сплачених штрафів, накладених за правопорушення на ринку цінних паперів

Найтипівішими правопорушеннями на ринку цінних паперів залишилися:

- неподання, подання не в повному обсязі інформації, та/або подання недостовірної інформації;
- нерозміщення, розміщення не в повному обсязі інформації та/або розміщення недостовірної інформації;
- невиконання або несвоєчасне виконання рішень Комісії або розпоряджень, постанов або рішень уповноважених осіб Комісії;
- неопублікування, опублікування не в повному обсязі інформації та/або опублікування недостовірної інформації.

В рамках системної протидії маніпулюванню цінами на фондовому ринку протягом 2018 року Комісією було проаналізовано понад 20000 операцій з цінними паперами 17 емітентів та 11 випусків облігацій внутрішньої державної позики України (ОВДП). Комісією проводилось детальне дослідження таких операцій щодо наявності ознак маніпулювання цінами.

Діаграма 2.24

Розгляд справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму

В рамках проведення заходів щодо протидії маніпулюванню цінами на фондовому ринку у 2018 році Комісією було:

- опрацьовано повідомлень щодо можливих ознак маніпулювання та довідок за результатами перевірки від фондових бірж у кількості 53 шт.;
- направлено 47 запитів до професійних учасників фондового ринку, опрацьовано отриману інформацію та матеріали;
- направлено 2 запити до фізичних осіб.

Таким чином, протягом 2018 року було порушено 13 справ на ринку цінних паперів за ознаками маніпулювання цінами на фондовому ринку.

Усього протягом 2018 року розглянуто 13 справ за ознаками маніпулювання цінами на цінні папери та прийнято відповідні рішення:

- накладено штрафних санкцій за умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку, на загальну суму 816000 грн;
- анульовано 1 ліцензію.

Загалом протягом 2018 року працівники департаменту правозастосування взяли участь у 138 засіданнях судів різних інстанцій у справах щодо правозастосування на ринку цінних паперів.

Усього в 2018 році відкрито 274 провадження в адміністративних справах. У той же час в 2017 році відкрито 246 проваджень в адміністративних справах.

У 2018 році судами I інстанції було прийнято 166 рішень на користь Комісії, в той же час судами I інстанції було прийнято 20 рішень на користь суб'єкта фондового ринку.

З метою оскарження постанов Комісії про накладання санкцій за умисні дії, що мають ознаки маніпулювання на фондовому ринку, до судових органів було подано 3 позови. Зокрема, 2 справи розглядаються в суді I інстанції, по 1 справі суд I інстанції прийняв рішення на користь Комісії.

Діаграма 2.25

Кількість проваджень у адміністративних справах впродовж 2016-2018 рр.

Протягом 2018 року Комісією було подано 941 виконавчий лист до органів ДВС на загальну суму 25,816 млн грн.

Об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ) та саморегулівні організації професійних учасників фондового ринку (СРО)

Важливою умовою успішного функціонування фондового ринку є досконала система його регулювання, яка охоплює всіх учасників фондового ринку і забезпечує здійснення ними своєї діяльності відповідно до встановлених правил. Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулювання фондового ринку здійснюють держава та саморегулівні організації.

Метою діяльності СРО є посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на фондовому ринку, дисциплінованості учасників ринку цінних паперів та захист інтересів їх членів.

Основними завданнями, які ставлять перед собою СРО, залишаються:

- розроблення і затвердження обов'язкових для виконання членами СРО Правил (стандартів) провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку, за винятком тих Правил (стандартів), які прямо встановлені законом, та здійснення контролю за їх дотриманням членами організації;
- впровадження норм професійної етики в практичній діяльності учасників об'єднання;
- розроблення і затвердження методичних рекомендацій щодо провадження відповідного виду професійної діяльності на фондовому ринку;
- розроблення та здійснення заходів щодо захисту прав членів СРО;
- розроблення заходів, спрямованих на запобігання порушенням членами СРО норм законодавства та внутрішніх документів СРО, зокрема при припиненні ними своєї професійної діяльності;
- впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів, пов'язаних із професійною діяльністю учасників об'єднання;
- моніторинг дотримання Статуту та внутрішніх документів об'єднання його учасниками;
- застосування заходів дисциплінарного впливу до членів СРО у разі виявлення порушень Статуту СРО, внутрішніх документів СРО.

У 2018 році в Україні здійснювали діяльність такі саморегулівні організації (СРО) та об'єднання професійних учасників фондового ринку (ОПУ)

- ✓ Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів (ПАРД)
 - за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність
 - за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами
- ✓ Українська асоціація інвестиційного бізнесу (УАІБ)
 - за видом професійної діяльності – діяльність з управління активами інституційних інвесторів
- ✓ Асоціація «Українські фондові торговці» (УФТ)
 - за видом професійної діяльності – діяльність з торгівлі цінними паперами
 - за видом професійної діяльності – депозитарна діяльність

Протягом останніх років Комісією, враховуючи вимоги фондового ринку, проводиться послідовна робота щодо встановлення єдиного підходу до створення та функціонування ОПУ та СРО, зокрема, створення уніфікованої правової бази за кожним видом професійної діяльності на ринку цінних паперів, спрямованої на забезпечення стабільності ринку та безпеки діяльності на ньому як для професійних учасників, так і для інвесторів; посилення контролю за дотриманням учасниками фондового ринку регуляторних вимог, уніфікованих правил та стандартів, а також підвищення дієвості саморегулювання та покращення взаємодії з державними органами.

Так, з цією метою регулятором було прийнято рішення Комісії від 03.08.2018 № 545 «Про затвердження Змін до Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 03.09.2018 за № 1002/32454, розроблене з метою приведення Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку у відповідність до Закону України від 23.03.2017 року № 1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами - підприємцями», а також з метою удосконалення вимог щодо подання об'єднаннями професійних учасників фондового ринку інформації до Комісії.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку

Окрім тісної щоденної роботи з учасниками ринку, Комісія координує роботу з підготовки фахівців з питань фондового ринку, встановлюючи кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводячи сертифікацію фахівців шляхом видачі сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних із безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку. Так, на базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету – навчально-методичного центру Комісії, створено постійно діючу навчально-методичну Раду з питань координації роботи з видання методичних посібників та підручників з питань фондового ринку та корпоративного управління, до складу якої увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими регулятором укладено договори про співробітництво щодо навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку. Таким чином, в Україні з 1996 року запроваджена сис-

тема професійної підготовки фахівців з питань фондового ринку та нагляду за змінами у відомостях стосовно їх трудової діяльності. Вона включає в себе навчання, складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката.

Підготовка фахівців з питань фондового ринку проводиться за типовими програмами навчання фахівців фондового ринку, зокрема:

- з питань торгівлі цінними паперами;
- з депозитарної діяльності;
- з питань організації торгівлі цінними паперами;
- з управління активами інституційних інвесторів;
- з клірингової діяльності;
- з управління іпотечним покриттям.

Згідно з даними, що надійшли до Комісії від навчальних закладів, за період з 01.01.2012 до 31.12.2018 навчання з питань фондового ринку пройшли 17 888 осіб, з них у 2018 році – 1 735 осіб; за період з 01.01.2012 до 31.12.2018 атестацію пройшли 12 043 особи, з них у 2018 році – 1 297 осіб. Крім того, за період з 01.01.2012 до 31.12.2018 Комісією було видано 11 514 сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, у тому числі в 2018 році – 1 060 сертифікатів. До бюджету України за надання адміністративних послуг щодо видачі сертифіката (дубліката) на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на фондовому ринку, за період з 01.01.2012 до 31.12.2018 надійшло 5 235 780 грн, у тому числі в 2018 році – 477 120 грн.

Крім того, з метою приведення Положення про порядок навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку у відповідність до вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» Комісією розроблено та прийнято рішення від 13.09.2018 № 634 «Про внесення змін до Положення про порядок навчання та атестації фахівців з питань фондового ринку, яке зареєстроване в Міністерстві юстиції України 05.10.2018 за № 1130/32582.

Фінансова звітність та аудит на ринку цінних паперів

Однією зі складових нагляду за діяльністю учасників ринків капіталу є проведення аналізу аудованої фінансової звітності, яка подається до Комісії та оприлюднюється професійними учасниками фондового ринку та емітентами цінних паперів на їх власних веб-сайтах/веб-сторінках.

Протягом 2018 року Комісія продовжувала здійснювати нагляд за якістю фінансової звітності. Комісія проводила роботу щодо аналізу фінансової звітності учасників ринків капіталу на відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності (далі — МСФЗ), оскільки переважна більшість таких учасників, згідно з вимогами законодавства, зобов'язана складати фінансову звітність саме за МСФЗ.

В умовах швидких змін зовнішнього середовища у суб'єктів ринку виникає гостра необхідність в отриманні достовірної та повної інформації, у тому числі фінансової. Принципи, закладені в порядок формування звітності за МСФЗ, роблять її адекватнішою і здатною відобразити істинний фінансовий стан суб'єкта господарювання. Беззаперечними перевагами фінансової звітності, складеної за МСФЗ, є те, що зазначені стандарти вимагають від суб'єкта господарювання детально розкривати у фінансовій звітності кількісну та якісну інформацію щодо суттєвих статей такої звітності, щодо ризиків, притаманних діяльності суб'єкта та способів управління ними, прогнозну інформацію тощо. Така інформація є надзвичайно корисною для користувачів при прийнятті ними інвестиційних рішень на основі фінансової звітності.

Протягом 2018 року Комісія здійснила аналіз фінансової звітності близько 250 учасників ринків капіталу.

Результати проведеного аналізу засвідчили, що якість фінансової звітності дещо покращилася у порівнянні з 2017 роком, проте все ще продовжує залишатися на досить низькому рівні. Основними недоліками, які встановлені при проведенні аналізу фінансової звітності, є такі:

- облікова політика більшості професійних учасників фондового ринку та емітентів складена не у відповідності до МСФЗ та носить загальний характер, не враховуючи специфіку діяльності окремих суб'єктів господарювання;
- у фінансовій звітності відсутні всі необхідні розкриття, передбачені МСФЗ, зокрема, щодо суттєвих статей фінансової звітності, визначення справедливої вартості фінансових інструментів, пов'язаних сторін, управління ризиками тощо.

Окремо слід зазначити про наявність проблеми відображення у фінансовій звітності учасників ринків капіталу вартості цінних паперів емітентів, у відношенні яких НКЦПФР прийняті рішення щодо заборони торгівлі цінними паперами, зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів тощо. Згідно з вимогами МСФЗ прийняття регулятором зазначених рішень свідчить про існування обставин, які призводять до зменшення корисності таких цінних паперів, що, як наслідок, тягне за собою необхідність зменшення їх балансової вартості. Проте лише окремі учасники ринків капіталу вдаються до застосування процедури знецінення цінних паперів, відображаючи у фінансовій звітності їх реальну вартість для надання користувачам правдивої інформації.

У 2018 році Комісія продовжила практику застосування заходів впливу до професійних учасників фондового

ринку та емітентів за складання фінансової звітності, яка не відповідає МСФЗ.

Достовірність та повнота фінансової звітності, а також правильність ведення бухгалтерського обліку учасниками ринків капіталу має бути підтверджена аудитором шляхом висловлення ним думки стосовно відповідності фінансової звітності застосованій концептуальній основі фінансового звітування. В ході проведення аналізу фінансової звітності НКЦПФР перевіряє також аудиторські звіти на предмет наявності ознак невідповідності Міжнародним стандартам аудиту (МСА), які прийняті в Україні в якості національних, а також на відповідність вимогам до аудиторських звітів, встановленим нормативно-правовими актами Комісії.

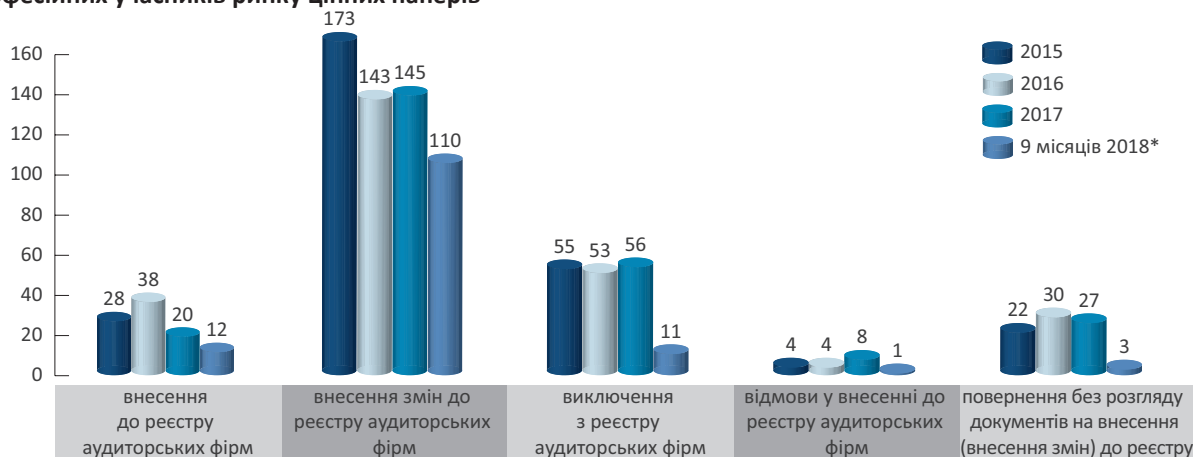
Результати проведеного аналізу також засвідчили недостатню якість аудиторських звітів, які оприлюднюються та подаються до Комісії разом із фінансовою звітністю. Так, значна частина аудиторських звітів містить ознаки невідповідності МСА, зокрема, в частині формулювання підстав для висловлення думки аудитора та структури аудиторського звіту. Крім того, встановлені непоодинокі випадки надання аудитором немодифікованої думки щодо фінансової звітності, яка містить суттєві невідповідності МСФЗ.

Щодо виявлених ознак невідповідності аудиторських звітів МСА Комісія регулярно інформує Аудиторську палату України. Крім того, з метою отримання кращого розуміння практик застосування окремих МСА, Комісія звертається до Аудиторської палати України за відповідними роз'ясненнями.

Слід зазначити, що до 01 жовтня 2018 року до повноважень Комісії належало ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів. Зазначене повноваження було віднесено до завдань Комісії згідно із Законом України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». Порядок ведення реєстру був визначений рішенням Комісії від 25.10.2012 № 1519 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів». Реєстр був оприлюднений на веб-сайті Комісії у відкритому доступі, що давало можливість емітентам і професійним учасникам фондового ринку отримувати актуальну інформацію щодо аудиторських фірм, які були включені до реєстру. Станом на 01.10.2018, у реєстрі перебували 94 аудиторські фірми, які мали право проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів. За 9 місяців 2018 року Комісією було видано 12 свідоцтв про внесення до Реєстру; 11 аудиторських фірм були виключені з Реєстру, у тому числі за порушення вимог нормативно-правових актів Комісії, що регулюють діяльність аудиторських фірм на ринку цінних паперів та нормативно-правових актів, що регулюють аудиторську діяльність (діаграма 2.26).

Діаграма 2.26

Інформація щодо ведення Реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів

* з 01.10.2018 року, у зв'язку з набранням чинності Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», ведення реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності належить до повноважень Аудиторської палати України.

З 01 жовтня 2018 року внаслідок набрання чинності Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» повноваження щодо ведення реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності покладено на Аудиторську палату України. У зв'язку із вищезазначеним рішенням Комісії від 25.10.2012 № 1519 «Про затвердження Порядку ведення реєстру аудиторських фірм, які можуть проводити аудиторські перевірки професійних учасників ринку цінних паперів» втратило чинність (рішення від 04.12.2018 № 845 «Про визначення таким, що втратило чинність, рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 25 жовтня 2012 року № 1519», зареєстроване в Міністерстві юстиції України від 26.12.2018 за № 1459/3291).

Значним досягненням Комісії у 2018 році стало здійснення низки важливих кроків для запровадження в Україні системи подання фінансової звітності в єдиному електронному форматі XBRL, яке стало можливим завдяки підтримці міжнародних донорських організацій — проекту USAID «Трансформація фінансового сектору» та програми EU-FINSTAR.

Система подання фінансової звітності дозволить здійснювати збирання, обробку, перевірку та розкриття регулярної фінансової звітності підприємств у єдиному електронному форматі – в стандарті XBRL. Система спростить ведення бізнесу для українських компаній. Вони будуть подавати обов'язкову фінансову звітність за принципом

«єдиного вікна»: в одному універсальному форматі для всіх регуляторів фінансового ринку (НКЦПФР, Національного банку України, Міністерства фінансів України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг). Запуск такої системи планується у I-II кварталі 2019 року.

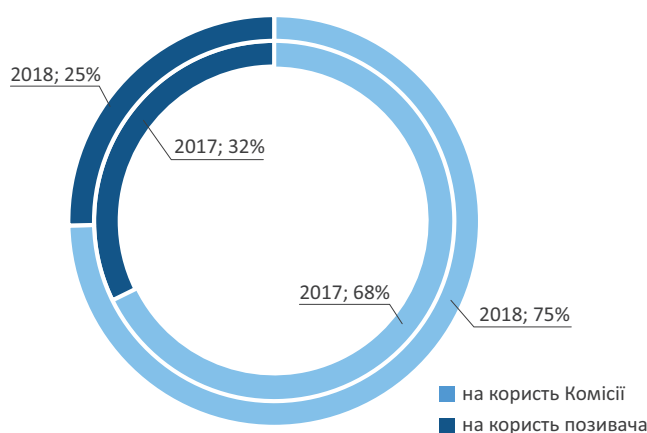
Проект USAID «Трансформація фінансового сектору» та Програма EU-FINSTAR надають допомогу Комісії в закупівлі, адаптації та впровадженні нової системи фінансової звітності згідно з підписаним Меморандумом про співпрацю. Зокрема, програма EU-FINSTAR взяла на себе зобов'язання забезпечити всі необхідні навчальні та інформаційно-роз'яснювальні заходи для тих, хто стане користувачем нової системи. Запровадження системи фінансової звітності в стандарті XBRL для певних підприємств, зокрема фінансових установ, є дуже важливим кроком для підвищення стандартів з розкриття інформації на українському фінансовому ринку. Фінансові регулятори отримають стандартизовані та консолідовані дані для здійснення нагляду та вчасного реагування на зловживання з боку його учасників, а інвестори – кращий захист. Також впровадження системи сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості України. Перехід на звітність в форматі XBRL не лише істотно покращить ефективність фінансового регулювання в країні, а й спростить аналіз даних, зокрема й з боку іноземних інвесторів. Дані легко піддаються машинній обробці й є універсальною мовою бізнесу, яку можна легко зрозуміти в усіх куточках світу. Україна стає відкритішою та доступнішою інвесторам.

Участь Комісії у судових процесах

Упродовж 2018 року до Комісії надійшла 61 позовна заява (крім справ про правозастосування), у 2017 році — 74 позовні заяви, у 2016 році — 120 позовних заяв.

У 2018 році представники Комісії брали участь у 416 засіданнях суду, у 2017 та 2016 роках — у 489 та 519 засіданнях відповідно. Протягом 2018 року у справах, в яких Комісія є відповідачем, судами було винесено 71 рішення, з них 53 — на користь Комісії, що становить близько 75%. Натомість у 2017 р. винесено 62 рішення, з них 42 рішення винесені на користь Комісії, що становить 68% від усіх винесених рішень за звітний період.

Діаграма 2.27

Серед категорій справ, які найчастіше розглядалися судами у 2018 році за позовами до Комісії, можна виділити такі:

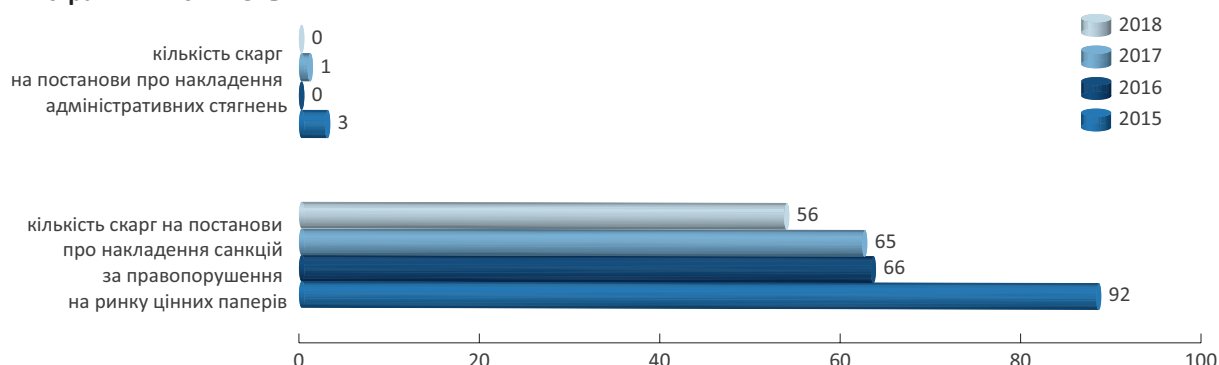
- про визнання протиправними та скасування рішень Комісії про зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів — 11 справ;
- про визнання протиправними та скасування рішень Комісії про зупинення дії ліцензій — 4 справи;
- щодо визнання бездіяльності протиправною — 4 справи.
- Справи щодо оскарження нормативно-правових актів Комісії.

У 2018 році було подано до суду 2 адміністративних позови до Комісії про оскарження 2 нормативно-правових актів Комісії:

1. Про визнання протиправним та нечинним рішення Комісії від 14.05.2013 року №816 (в частині пп.1 п.4 р.ІІ Порядку зупинення дії та анулювання ліцензії на окремі види професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), затвердженого вказаним рішенням). Судом апеляційної інстанції закрито провадження у справі.
2. Про визнання протиправним та нечинним рішення Комісії від 23.07.13 №1281 (в частині п.1 гл.1 р.ІІ; п.11 гл.3 р.ІІ Ліцензійних умов провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів) - діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами), затвердженого вказаним рішенням). Розгляд справи триває в суді першої інстанції.

Упродовж 2018 року до Комісії надійшло 56 скарг на 79 постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів (65 — у 2017 р., 66 — у 2016 р., 92 — у 2015 р.).

Діаграма 2.28

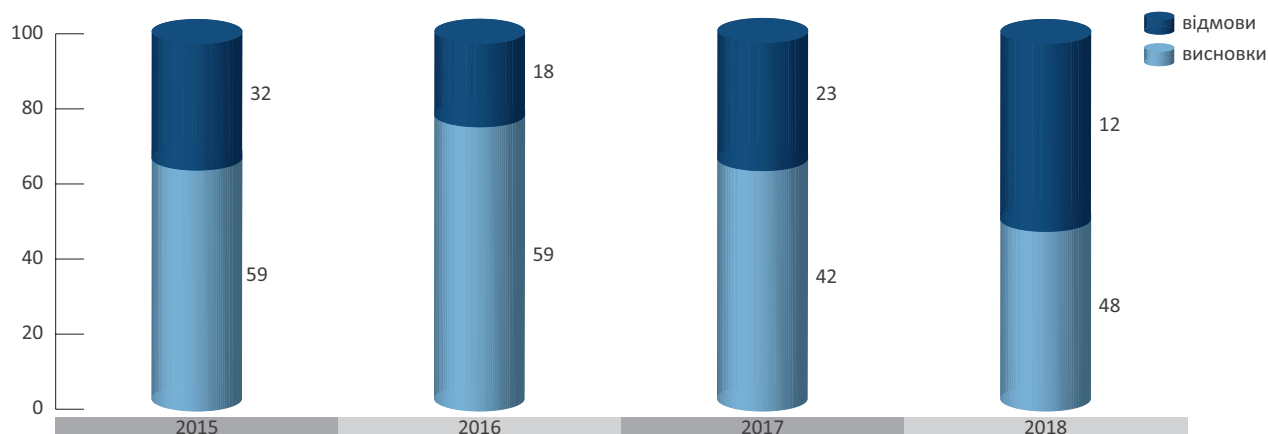
Оскарження постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів та адміністративних стягнень

У 2018 році було оскаржено:

- 22 постанови, винесених уповноваженими особами центрального апарату Комісії (департамент правозастосування);
- 28 постанов, винесених уповноваженими особами департаменту НКЦПФР у Центральному регіоні;
- 13 постанов, винесених уповноваженими особами департаменту НКЦПФР у Південному регіоні;
- 12 постанов, винесених уповноваженими особами департаменту НКЦПФР у Східному регіоні;
- 4 постанови, винесені уповноваженими особами департаменту НКЦПФР у Західному регіоні.

За результатом розгляду скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів у 2018 році Комісією підготовлено 48 висновків щодо скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів та було відмовлено у прийнятті до оскарження 12 скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів (у 2017 році – висновків 42, відмов – 23, у 2016 році – 59 висновків, відмов – 18, у 2015 році – 59 висновків, відмов – 32).

Діаграма 2.29

Кількість підготовлених висновків та відмов

Зменшення кількості відмов у прийнятті до оскарження скарг пов'язано з дотриманням скажниками вимог законодавства щодо подачі скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів.

За результатом розгляду скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів у 2018 році було прийнято такі рішення:

- 26 — постанову скасувати і направити справу на новий розгляд;
- 2 — постанову скасувати, а справу закрити;
- 20 — постанову залишити без змін, а скаргу без задоволення.

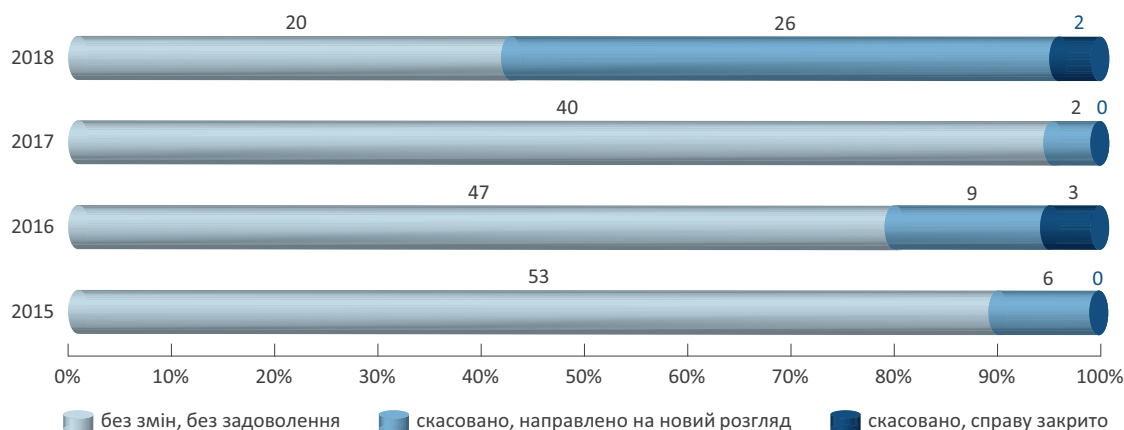
Варто також зазначити, що у 2018 році найчастіше оскаржувалися постанови про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів, винесені:

- за порушення законодавства щодо розкриття інформації на ринку цінних паперів – 37 скарг;
- за невиконання/несвоєчасне виконання розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери – 9 скарг.

Такі показники зумовлені тим, що Комісією активно здійснюється робота по виявленню порушень законодавства щодо розкриття інформації на ринку цінних паперів.

Діаграма 2.30

Співвідношення прийнятих рішень у 2018 році

Робота Комісії зі зверненнями інвесторів

Постійна комунікація з інвесторами та вчасне реагування на їх звернення – одне з головних завдань регулятора. У 2018 році Комісією опрацьовано:

- 680 письмових звернень від фізичних та юридичних осіб, у тому числі 39 адвокатських запитів та 16 запитів на публічну інформацію;
- на гарячу телефонну лінію Комісії звернулась 91 особа;
- на урядову телефонну гарячу лінію надійшло 114 звернень;
- надано 40 листів роз'яснень вимог чинного законодавства;
- 260 листів від особи (осіб, що діють спільно), яка має намір придбати акції, що з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, за наслідками такого придбання становитимуть 10 і більше відсотків голосуючих акцій товариства відповідно до статті 64 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 17 повідомлень про набуття або відчуження значного пакета акцій публічного акціонерного товариства відповідно до статті 641 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 56 листів від особи (осіб, що діють спільно) про укладення нею договору, за наслідками виконання якого вона з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стане (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій приватного акціонерного товариства відповідно до статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 47 листів від особи (осіб, що діють спільно), яка внаслідок придбання акцій приватного акціонерного товариства з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стала (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій приватного акціонерного товариства про набуття нею такого пакета відповідно до статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 37 публічних безвідкличних пропозицій відповідно до статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 10 листів від особи (осіб, що діють спільно) про укладення нею договору, за наслідками виконання якого вона з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стане (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій або значного контрольного пакета акцій публічного акціонерного товариства відповідно до статті 651 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 7 листів від особи (осіб, що діють спільно), яка внаслідок придбання акцій приватного акціонерного товариства з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стала (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій або значного контрольного пакета акцій публічного акціонерного товариства про набуття нею такого пакета відповідно до статті 651 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 7 публічних безвідкличних пропозицій відповідно до статті 651 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 115 листів від особи (осіб, що діють спільно) про укладення нею договору, за наслідками виконання якого вона з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стане (прямо або опосередковано) власником домінуючого контрольного пакета акцій відповідно до статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства» та/або повідомлень про намір скористатися правами, передбаченими статтею 652 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 173 публічні безвідкличні вимоги відповідно до статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства».

Міжнародна співпраця Комісії

Протягом минулого року у сфері міжнародної діяльності пріоритетним для Комісії було посилення взаємодії з США, країнами Європейського Союзу, Близького Сходу. Здійснювалися заходи щодо забезпечення участі України в Міжнародній організації Комісій з цінних паперів (IOSCO), розвитку договірно-правової бази у рамках загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин, а також проводилась активна робота із залучення донорської допомоги з метою подальшої імплементації міжнародних стандартів в Україні тощо.

У 2018 році Комісія брала участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні та виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (План заходів).

Представники Комісії входять до складу Кластера I (макроекономічне співробітництво, управління державними фінансами: бюджетна політика, внутрішній контроль та зовнішній аудит, статистика, облік і аудит, боротьба із шахрайством) та Кластера II (промислова та підприємницька політика, туризм, космос, розвиток законодавства про товариства та корпоративне управління, а також *захист прав споживачів та оподаткування*) Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС.

Комісія є відповідальним виконавцем окремих заходів з імплементації актів ЄС відповідно до Плану заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України №1106 від 25.10.2017р. «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони». Також додатки до Розділів IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та V «Економічне та галузеве співробітництво» Угоди містять 58 актів ЄС, що мають бути імplementовані українською стороною та належать до компетенції Комісії.

Упродовж 2018 року Комісія опікувалася захистом прав інвесторів та зменшенням правопорушень на фондовому ринку, більшість із яких набули інтернаціонального характеру. З цією метою Комісія здійснювала роботу з підготовки текстів Меморандумів про взаєморозуміння з регуляторами ринків капіталу Республіки Казахстан, Ірану, Індії та Лівану.

Незалежно від наявності двостороннього Меморандуму, Комісія опрацьовувала та надавала відповіді на запити іноземних регуляторів, компаній та фізичних осіб-резидентів інших країн. Зокрема, упродовж 2018 року Комісія отримала та надала відповіді на запити Комісії з нагляду за фінансовою діяльністю Болгарії, Комісії з фінансових ринків Молдови, Республіки Білорусь, Кіпру, Австрії, Великобританії, Ірландії та Комісії з цінних паперів США.

У 2018 році Комісія здійснювала заходи із залучення міжнародної технічної допомоги в рамках наступних проектів:

I. Проект технічної допомоги Європейського Союзу «Технічна допомога за пріоритетними напрямками фінансового сектору»

Метою проекту є створення сектору фінансових послуг в Україні, який здатний забезпечити стабільні, безпечні та ефективні фінансові ринки з метою надання фінансових ресурсів для національної економіки та підтримки економічного і соціального розвитку країни та інтеграції у світове фінансове середовище.

З метою досягнення якісного прогресу в розвитку сектору фінансових послуг України, Проект надавав підтримку в роботі з усунення найзначніших прогалин у відповідній політиці, регулюванні та практиці в Україні, спрямовану зокрема, на:

- зміцнення чинних нормативних засад фінансової звітності для всіх регуляторів фінансового сектору в Україні;
 - наближення українського законодавства у сфері бухгалтерського обліку до вимог Директив Ради Європи.
- Протягом року була проведена низка тренінгів для працівників регуляторів щодо показників монетарної та фінансової статистики за участі експертів Проекту, а також засідань Робочої групи з впровадження XBRL.

II. Проект технічної допомоги Європейського Союзу «Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим сектором»

Метою проекту є створення сильного середовища для небанківських фінансових послуг, надання допомоги українським органам влади у наближенні нормативно-правової бази та методів здійснення нагляду для операцій з цінними паперами та інвестиціями, страхування, пенсійного забезпечення, небанківських кредитних установ, небанківських платіжних установ та інших небанківських фінансових послуг до європейських та міжнародних стандартів і практик.

У рамках дії Проекту були проведені такі заходи:

- 13-14 вересня 2018 був проведений семінар для центрального апарату НКЦПФР, присвячений питанням функціонування ринку капіталу, його організації відповідно до кращої світової практики та стандартів ЄС;
- 17 вересня 2018 року був проведений навчальний семінар в місті Одесі для Південного департаменту НКЦПФР, присвячений питанням функціонування ринку капіталу, його організації відповідно до кращої світової практики та стандартів ЄС;
- 22 жовтня 2018 року був проведений навчальний семінар в місті Львові для Західного департаменту НКЦПФР, присвячений питанням функціонування ринку капіталу та основ фінансового нагляду;

- 19 листопада 2018 року був проведений навчальний семінар в місті Харкові для Східного департаменту НКЦПФР, присвячений питанням функціонування ринку капіталу, його організації відповідно до кращої світової практики та стандартів ЄС;
- 22-23 листопада 2018 був проведений семінар для центрального апарату НКЦПФР, присвячений питанням корпоративного управління та фінансових деривативів.

Результатами роботи Проекту є:

- Проектом був розроблений та наданий проект «Огляду існуючого законодавства України щодо недержавних пенсійних фондів»;
- Проектом було надано проект аналізу прогалин у законодавстві України щодо інвестиційних фірм з урахуванням директиви ЄС CRD IV. Проект аналізу містить напрацювання Проекту по Компоненту 4 «Цінні папери та інвестиційні фірми: вимоги до капіталу»;
- Проектом було надано огляд законопроекту №8415, який включає в себе результати за Компонентом 9 Проекту, а саме Діяльність 9.1: Огляд законодавства, що регулює діяльність небанківських фінансових послуг регуляторних органів з особливою увагою до їх повноважень та операційних процедур, та Завдання 9.1.1: Огляд існуючого українського законодавства та нормативно-правової бази.

III. Проект «Трансформація фінансового сектору в Україні» (FST), фінансованого Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID)

У 2018 році тривала активна робота з Проектом «Трансформація фінансового сектору в Україні» (FST).

В рамках дії Проекту FST були проведені такі заходи:

- підтримка участі працівників Комісії у 28-ому Щорічному міжнародному інституті з розвитку ринку цінних паперів, організованому Комісією з цінних паперів та бірж США (SEC), який відбувся з 12 по 22 березня у м. Вашингтоні, США;
- підтримка участі працівників НКЦПФР у 26-ому Щорічному Симпозіумі, який проходив з 22 по 26 жовтня 2018 року в м. Вашингтоні, США;
- підтримка участі працівників Комісії у зустрічах з інвесторами на тему: «Фінансові інструменти, управління ризиками та покращення інфраструктури для торгових операцій» з 16 по 19 жовтня 2018р. в м. Чикаго, США;
- участь члена Комісії та працівників НКЦПФР у робочій зустрічі на тему «IOSCO та нова міжнародна фінансова архітектура: яка роль IOSCO у розробці та впровадженні транскордонного регулювання та еквівалентності?», яка проходила 4 жовтня 2018р. в м. Люксембурзі, Королівство Люксембург.

За підтримки Проекту FST тривала робота за п'ятьма ініціативами в галузі IT:

- Перехід до моделі IT аутсорсингу.
- Розробка практик управління людськими ресурсами для Комісії.
- Впровадження процесів управління IT для Комісії.
- Підвищення безпеки системи моніторингу фондового ринку для Комісії.
- Підвищення периметру безпеки мережі для Комісії.

Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) налічує більш ніж 180 регуляторних органів країн світу з метою співробітництва, обміну інформацією, спільної розробки кращих стандартів регулювання ринків цінних паперів, з подальшим їх запровадженням на національних ринках країн-членів.

Основна робота організації полягає у виробленні міжнародних стандартів та рекомендацій щодо регулювання ринків цінних паперів. Документи, розроблені IOSCO, враховуються багатьма іншими міжнародними організаціями, серед яких група Світового банку, ОЕСР, регіональні банки розвитку (включаючи ЄБРР), Міжнародний Комітет зі стандартів бухгалтерського обліку, Базельський Комітет з банківського нагляду та ін. Комісія є постійним членом Організації, що надає їй право голосу під час постійних засідань.

IV. У 2018 році продовжив роботу Проект «Підтримка реформ фінансового сектору в Україні», спрямований на підтримку Проектного офісу з підтримки реформи фінансового сектору у Комісії.

Проектний офіс є консультативно-дорадчим органом Комісії, що створений з метою забезпечення на належному рівні організації та координації впровадження реформ, зокрема, щодо планування відповідних заходів, проведення моніторингу та аналізу стану їх виконання.

З метою реалізації Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року було обрано 4 проектні менеджери за такими компонентами програми:

- A.14 Забезпечити розвиток накопичувального пенсійного забезпечення.
- A.19 Розвиток та консолідація інфраструктури ринку капіталу.
- B.1 Інституційна та фінансова незалежність регуляторів та компоненту.
- B.4 Трансформація регуляторів.

V. Проект «Україна: реформування ринків капіталу – оцінка та вдосконалення стандартів та системи звітності»

За підтримки ЄБРР у 2018 продовжив свою роботу шестимісячний Проект «Україна: реформування ринків капіталу – оцінка та вдосконалення стандартів та системи звітності», який виконується експертами компанії S.W.I.F.T. Результатами роботи Проекту є:

- Оцінювання та звіт про не використані ресурси в системах та нормах ведення звітності Комісії.
- Звіт по рекомендаціях та плану дій для підвищення систем та стандартів звітності Комісії.

VI. Проект «Підтримка впровадження нової операційної моделі для Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», фінансованого Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії через Фонд управління інвестиціями спільного Фонду ефективного державного управління (GGF)

У 2018 році фахівці компанії PricewaterhouseCoopers забезпечили Комісію методологічною та організаційною підтримкою в процесі впровадження Комісією нової операційної моделі, імплементації моделі самофінансування та в процесі імплементації системи управління ефективністю діяльності персоналу Комісії. За результатами роботи були розроблені такі документи:

- Концепція самофінансування Комісії на основі внесків на регулювання.
- Інструкція щодо розрахунку внесків на регулювання та відповідний калькулятор.
- Методологічний підхід до розробки системи KPI для Комісії.

Протягом 2018 року представники Комісії відвідали такі заходи:

- участь у 28-ому Щорічному міжнародному інституті з розвитку ринку цінних паперів, організованому Комісією з цінних паперів та бірж США (SEC), який відбувся з 12 по 22 березня 2018 року у м. Вашингтоні, США;
- участь у семінарі Практикуючої спільноти зі стандартів бухгалтерського обліку та аудиту на тему: «Прогнозування розвитку систем контролю якості аудиту: тенденції і можливості», який відбувся 26 та 27 квітня 2018 року у м. Відні, Австрія;
- участь у 43-й Щорічній Конференції Міжнародної організації комісії з цінних паперів на тему: «Посилення глобальних мостів серед наглядців за цінними паперами», яка відбулася 07-11 травня 2018 року у м. Будапешті, Угорщина;
- участь у спільних заходах Міжнародної організації пенсійних наглядових органів (IOPS)/ОЕСР, які відбулися 4-6 червня 2018 року у м. Парижі, Франція;
- участь у конференції «Майбутнє ринків капіталу в Європейському Союзі: на шляху до більш глибокої інтеграції?», яка відбулася 06 червня 2018 року в м. Брюсселі, Бельгія;
- участь у зустрічі з Виконавчим директором Європейського управління з нагляду за ринком цінних паперів (ESMA), яка відбулася 07 червня 2018 року в м. Парижі, Франція;
- участь у 12-му Всеукраїнському бухгалтерському конгресі, який відбувся з 21 по 25 червня 2018 року у м. Баку, Азербайджан;
- участь у навчальному візиті до Міністерства фінансів Республіки Польща у сфері протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму, який відбувся з 04 вересня по 06 вересня 2018 року у м. Варшава, Республіка Польща;
- участь у робочій зустрічі на тему «IOSCO та нова міжнародна фінансова архітектура: яка роль IOSCO у розробці та впровадженні транскордонного регулювання та еквівалентності?», яка відбулася 4 жовтня 2018 року в м. Люксембурзі, Королівство Люксембург;
- участь у 26-му Щорічному Симпозіумі Комісії з торгівлі товарними ф'ючерсами США, який проходив з 22 по 26 жовтня 2018 року в м. Вашингтоні, США;
- участь у семінарі Тренінгової Ініціативи Фінансового Нагляду (ТІФН) на тему: «MiFID II/MiFIR», який відбувся з 24 по 26 жовтня 2018 року в м. Варшава, Республіка Польща;
- участь у триденному семінарі на тему «Регулювання інвестиційних фондів та нагляд», який відбувся 6-8 листопада 2018 року, в м. Мадриді, Іспанія;
- участь у конференції з питань трейдерських активів та ринкової інфраструктури, яка відбулася з 14 по 16 листопада 2018 року в м. Базелі, Швейцарія;
- участь у круглому столі «Майбутнє ринків капіталу в Центральній Східній Європі», який відбувся 22 листопада 2018 року у м. Бухаресті, Румунія;
- участь у Конференції на рівні міністрів з питань високоякісної фінансової інформації, економічної інтеграції та посилення аудиту та звітності в країнах Східного партнерства (STAREP), яка відбулася 27-29 листопада 2018 року у м. Відні, Австрія.

Комунікаційна політика Комісії

У 2018 році прес-служба Комісії продовжила інформувати ЗМІ та громадськість щодо прийнятих рішень, змін до законодавчих та нормативних актів, висвітлювати важливі події, які проходили під патронатом регулятора, різноманітні аспекти міжнародного співробітництва тощо.

Для ефективної реалізації комунікаційної стратегії регулятора використовувався широкий спектр інструментів та різні канали комунікацій відповідно до потреб цільових аудиторій. Крім традиційних комунікацій зі ЗМІ, спікери Комісії регулярно роз'яснювали стратегію і рішення регулятора, спілкуючись з представниками органів державної влади, ринку капіталу, інвестиційної та бізнес-спільноти, експертів тощо.

Протягом 2018 року в засобах масової інформації публікувалися матеріали у форматі інтерв'ю та авторських колонок керівництва Комісії, проводилися прес-заходи, опубліковано понад 50 анонсів різноманітних заходів, у яких брали участь представники Комісії. У 2018 році прес-служба регулятора підготувала та оприлюднила понад 50 прес-релізів.

Комісія надавала ЗМІ роз'яснювальну інформацію щодо всіх важливих законодавчих та нормативних ініціатив на всіх етапах їх прийняття – від попереднього схвалення до остаточного затвердження. Комісія супроводжувала їх інфографікою, оскільки візуальне представлення інформації та даних, дозволяє якісно пояснити всі аспекти цих ініціатив широкій аудиторії.

За минулий рік регулятор провів чимало професійних дискусій, у тому числі «на своїй території». Комісія запрошувала до обговорень найактуальніших питань емітентів, проводила зустрічі з банківським співтовариством, зустрічалась неодноразово з професійними учасниками ринку, фондовими біржами, депозитарними установами та Національним депозитарієм. На базі п'яти профільних комітетів Комісії відбувалось регулярне обговорення з громадськістю, професійними учасниками ринку актуальних питань, ініціатив регулятора. Комітети активно залучали до роботи експертів, юристів, аудиторів тощо.

Комісія системно працювала з депутатським корпусом, брала участь у засіданнях Комітету Верховної Ради з питань фінансової політики і банківської діяльності, а також Комітету з економічної політики. Представники Комісії надавали роз'яснення та комунікували з парламентарями з приводу всіх законодавчих ініціатив щодо ринку капіталу.

НКЦПФР залучала до експертизи законопроектів провідні юридичні фірми України, а також відомих експертів з питань корпоративного права, аудиту, фінансової звітності, які працювали разом із Комісією над покращенням законодавства.

Крім того, керівництво Комісії було постійним учасником засідань Ради з фінансової стабільності, яка об'єднує всіх регуляторів фінансового сектору — НБУ, Міністерство фінансів, Нацкомфінпослуг, ФГВФО і Комісії — і сприяє напрацюванню кращих рішень щодо розвитку фінансової системи України.

Інформація, яка розміщувалася на сайті в різних форматах (в тому числі doc та xls) на новому представлена в єдиному форматі реєстрів. Між даними в різних реєстрах встановлені зв'язки. Реалізована інтеграція всіх даних, щоб користувач в одній точці сайту міг отримати інформацію про будь-якого суб'єкта ринку. Комунікація з учасниками ринку відбуватиметься через розділ «Для учасників ринку» (прототип кабінету учасника ринку, який скоро з'явиться на сайті).

Основне призначення сайту: інформування широкого кола зацікавлених користувачів про діяльність Комісії, надання доступу до публічних даних з реєстрів Комісії, надання доступу до публічних документів і рішень Комісії, забезпечення якісною аналітичною інформацією, багатомовність всієї доступної інформації та надання учасникам ринку послуг в режимі он-лайн в майбутньому.

Варто зазначити, що Комісія постійно перебуває в пошуку нових зручних форматів надання інформації і спілкування зі ЗМІ, нових форм представлення інформації, щоб зробити діяльність регулятора доступнішою та прозорою, яка відповідає міжнародним стандартам у сфері комунікацій.

Розвиток інформаційних технологій

Галузь інформаційних технологій є однією з найбільш динамічних галузей, що розвиваються у світі. Основними рисами сучасних ІТ є автоматизована обробка інформації, накопичення та зберігання великих обсягів інформації на машинних носіях, передавання інформації на будь-які відстані у стислі терміни та, безумовно, забезпечення надійного захисту інформації та систем, в яких вона використовується, на усіх ланках ділових процесів. Усі сучасні сфери діяльності все більше потребують інформаційного обслуговування, опрацювання великих обсягів інформації.

Комісія не є виключенням, стрімкий розвиток інформаційних технологій спонукає до впровадження найсучасніших підходів у роботі з інформацією, використання сучасних практик у роботі з інформацією та використання сучасного технічного забезпечення своєї діяльності.

Впродовж 2018 року здійснювались заходи з розробки електронних форм подання учасниками фондового ринку адміністративних даних та іншої інформації у вигляді електронних документів до Комісії.

Розроблено та затверджено 8 нормативно-технічних документів про внесення змін до Описів електронних форм подання інформації, проведена робота з модернізації та адаптації відповідного програмного забезпечення Системи моніторингу фондового ринку в частині обробки та зберігання інформації на врахування змін, а саме на врахування таких розроблених нормативно-технічних документів:

- наказ Голови Комісії 03.01.201 № 1 «Щодо внесення змін до наказів щодо затвердження деяких Описів розділів та схем XML файлів електронної форми інформації (адміністративних даних, звітності);
- наказ Голови Комісії 09.02.2018 № 16 «Щодо затвердження змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних торговців цінними паперами»;
- наказ Голови Комісії 23.03.2018 № 45 «Щодо внесення змін до наказів щодо затвердження деяких Описів розділів та схем XML файлів електронної форми інформації (адміністративних даних, звітності)»;
- наказ Голови Комісії 19.04.2018 № 63 «Щодо затвердження Змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних організаторів торгівлі»;
- наказ Голови Комісії 19.04.2018 № 64 «Щодо внесення змін до Опису розділів та схем XML електронної форми фінансової звітності»;
- наказ Голови Комісії 03.08.2018 № 130 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 р. № 219 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів»;

- наказ Голови Комісії 20.08.2018 №142 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 р. № 219 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів»;
- наказ Голови Комісії 02.11.2018 №190 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 р. № 219 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів».

Протягом 2018 року супроводжувалось дві окремі СЕД отримання від учасників фондового ринку адміністративних даних та інформації у вигляді електронних документів, за допомогою яких в 2018 році отримана така кількість електронних документів від такої кількості адресатів:

№ з/п	СЕД	Документів				Суб'єктів подання			
		Кількість		Сегмент		Кількість		Сегмент	
		шт.	зміна відносно 2018 р.	%	різниця до 2018 р.	шт.	зміна відносно 2018 р.	%	різниця до 2018 р.
1.	ПЗ НДУ	80 584	-10%	92%	+3%	3 579	-9%	62%	-1%
2.	СПЕД	7 232	-36%	8%	-3%	2 197	-4%	38%	+1%
	Загалом:	87 816	-13%			5 745	-7%		

За результатами опрацювання отриманих від учасників фондового ринку адміністративних даних та інформації у вигляді електронних документів до бази даних Системи моніторингу фондового ринку протягом 2018 р. збережено документів (за типами інформації):

№ з/п	Тип інформації	Документів					Суб'єктів подання			
		Кількість			Сегмент		Кількість		Сегмент	
		шт.	зміна відносно 2018 р.	в т.ч. «прийнято», шт.	%	різниця до 2018 р.	шт.	зміна відносно 2018 р.	%	різниця до 2017 р.
1.	Інститути спільного інвестування	22 725	+2%	22 599	27%	3%	283	-1%	5%	<1%
2.	Депозитарні установи	22 765	-1%	22 448	27%	-1%	212	-8%	4%	<1%
3.	Емітенти цінних паперів	17 362	-6%	17 362	20%	-2%	5 244	-7%	91%	<1%
4.	Торговці цінними паперами	14 214	-9%	14 180	17%	<1%	255	-10%	4%	<1%
5.	Компанії з управління активами	3 858	-3%	3 858	5%	<1%	292	-3%	5%	<1%
6.	Організатори торгівлі	2 032	-5%	2 027	2%	-1%	6	-25%	<1%	<1%
7.	Адміністратори пенсійних фондів	775	-7%	762	1%	0%	36	-14%	1%	<1%
8.	Центральний депозитарій	515	<0%	515	1%	<1%	1	0%	<1%	<1%
9.	Клірингові установи	267	+2%	267	<1%	<1%	1	0%	<1%	<1%
10.	Рейтингові агентства	181	-7%	181	<1%	<1%	5	0%	<1%	<1%
11.	Саморегульні організації	68	-13%	68	<1%	<1%	3	0%	<1%	<1%
12.	Національний банк України	12	-8%	12	<1%	<1%	1	0%	<1%	<1%
13.	Управителі іпотечним покриттям	5	+25%	5	<1%	<1%	1	0%	<1%	<1%
	Загалом:	84 779	-9%	84 284			5 743	-7%		

Відповідно до законодавства України і вимог Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та Закону України «Про захист персональних даних» обов'язковому захисту інформації підлягає: інформація, що є власністю держави, або інформація з обмеженим доступом, вимоги по захисту якої встановлені законом.

Для забезпечення захисту інформації як від зовнішніх, так і від внутрішніх загроз, що міститься в системі депозитарного обліку, при її обробці в інформаційно-телекомунікаційних системах депозитарним установам рішенням від 07.03.2017 №149 Комісія зобов'язала депозитарні установи побудувати комплексні системи захисту інформації (далі – КСЗІ) з підтвердженою відповідністю у встановленому законодавством України порядку.

Станом на 31.12.2018, 190 депозитарних установ повідомили про створення КСЗІ (Атестати відповідності отримали 130 депозитарних установ, зареєстрували Декларацію про відповідність КСЗІ вимогам нормативних документів з технічного захисту інформації 59 депозитарних установ, отримали 1 сертифікат відповідності ІТС).

У рамках нормотворчої діяльності за 2018 рік Комісією було розроблено та зареєстровано в Міністерстві юстиції України такі нормативно-правові акти:

- Рішення Комісії від 06.02.2018 № 62 «Про внесення змін до Системи довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку». Рішення прийнято з метою доповнення довідників 6, 7 Системи довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку новими показниками для забезпечення обслуговування в депозитарній системі України цінних паперів іноземного емітента;

- Рішення Комісії від 19.06.2018 № 397 «Про внесення змін до Системи довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку». Рішення прийнято з метою: доповнення новими позиціями довідників 19, 21; доповнення новими довідниками 48, 49, 50 Системи довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у зв'язку зі змінами у переліку особливої інформації, що розкриваються емітентами цінних паперів, внесеними Законом України від 16.11.2017 № 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», статтю 41 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок».

Систему довідників та класифікаторів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку доповнено новим довідником 51 «Випадки подання повідомлення, передбаченого частиною дев'ятою статті 64-1 Закону України «Про акціонерні товариства»;

- Рішення Комісії від 16.10.2018 № 732 «Про внесення змін до рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13 травня 2011 року № 492». Рішення прийнято з метою приведення норм рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 13.05.2011 № 492 «Про затвердження Положення про подання адміністративних даних та інформації у вигляді електронних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 25.06.2011 за № 789/19527, до Закону України «Про електронні довірчі послуги», упорядкування подання адміністративних даних та інформації на фондовому ринку.

Підтримка існуючої інфраструктури Комісії та її розвиток здійснюється за рахунок коштів державного бюджету. В 2018 році вагома частина фінансування була спрямована на забезпечення інформаційної безпеки НКЦПФР. Так, було розпочато побудову комплексних систем захисту (далі — КСЗІ) на інформаційно-телекомунікаційної системи (далі — ІТС): Систему внутрішнього електронного документообігу (далі — СВЕД), Систему моніторингу фондового ринку, Офіційного веб-сайту НКЦПФР (далі — СМФР), Офіційного веб-сайту НКЦПФР та Офіційної електронної пошти НКЦПФР. Окрім цього, в 2018 році було побудовано абонентський пункт спеціальної інформаційно-телекомунікаційної системи (далі — АП СІТС) та розпочато побудову КСЗІ на цю ІТС. Використання СІТС для забезпечення доступу до національної системи конфіденційного зв'язку зумовлено необхідністю обміну інформацією обмеженого доступу з іншими державними установами та вимагається постановою КМУ від 14.05.2015 №303 «Деякі питання організації міжвідомчого обміну інформацією в Національній системі конфіденційного зв'язку».

Для забезпечення захисту інформації від зовнішніх загроз зловмисного впливу під час організації віддаленого доступу відокремлених підрозділів до державних інформаційних ресурсів, що знаходяться у розпорядженні Комісії, та інформації з обмеженим доступом придбано відповідні міжмережеві екрани.

З метою вдосконалення існуючої локальної обчислювальної мережі Комісії, забезпечення ефективного використання наявного обладнання, підвищення відмовостійкості локальної обчислювальної мережі, а також рівня захисту інформації шляхом стандартизації та уніфікації мережевого обладнання у 2018 році було придбано додаткові чотири комутатори, для поєднання у стек з існуючими.

З метою вдосконалення існуючої серверної інфраструктури Комісії для збільшення ефективності використання наявних серверних ресурсів та усунення загрози безпеці з боку змішаного трафіку будується сучасне телекомунікаційне ядро серверного обладнання обробки та зберігання даних Комісії на основі двох комутаторів 10G, що працюють у відмовостійкому режимі.

З метою забезпечення належного рівня інформаційної безпеки робочих місць користувачів було придбано нові персональні комп'ютери (далі — ПК) для заміни морально застарілих. Забезпечення працівників Комісії сучасними ПК для організації автоматизованих робочих місць у кількості, достатній для виконання ними посадових обов'язків, усуває вразливості, пов'язані з використанням застарілої та незахищеної з точки зору інформаційної безпеки операційної системи Windows XP та офісного додатку Microsoft Office 2003, які не підтримуються виробником.

Важливою складовою, що забезпечує безперебійну роботу Комісії є супроводження системи електронного документообігу на базі програмного забезпечення АСКОД. Підтримання програмного забезпечення СВЕД в актуальному стані з сучасними та надійними інструментами прийняття державних управлінських рішень, забезпечує виконання головної мети — сталий безперервний розвиток фондового ринку України.

№ п/п	Показники	2016 (кількість)	2017 (кількість)	2018 (кількість)	Динаміка	
					2018 з 2016	2018 з 2017
1	Зареєстровано наказів:					
	- з основної діяльності Комісії	218	238	261	43	23
	- про відрядження за кордон	15	9	19	4	10
2	Зареєстровано розпоряджень	9	5	7	-2	2
3	Зареєстровано вхідної кореспонденції	37977	38675	41208	3231	2533
4	- звернень громадян	764	889	986	222	97
5	- запиту на інформацію	602	477	504	-98	27
6	Зареєстровано вихідної кореспонденції	28434	32309	38568	10134	6259
	ВСЬОГО зареєстровано наказів, розпоряджень, вхідних та вихідних документів	68019	72602	81553	13534	8951

Розвиток людських ресурсів

З метою організації процесу управління персоналом у відповідності з цілями Комісії, для прийняття стратегічних кадрових рішень, використання сучасних методів та процедур у роботі з персоналом здійснюється аналіз основних HR-даних, що полягає в якісній оцінці та вимірюванні процесів управління, складу персоналу, ефективності його використання, у аналізі мотивів звільнення, підвищенні продуктивності праці, залученості працівників.

Робота з управління персоналом у 2018 році була спрямована на залучення найкращих фахівців на ринку праці; розвиток потенціалу працівників; формування єдиної корпоративної культури.

Персонал Комісії — це один із головних факторів ефективного функціонування та досягнення стратегічних цілей. Якісний та кількісний склад персоналу Комісії характеризується такими показниками, що розглядаються і в статистиці, і в динаміці.

Таблиця 2.5

Кількісний склад працівників центрального апарату Комісії, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників та статтю, станом на 31.12.2018 року

№ п/п	Показники	Кількість осіб центрального апарату, од.
1	Штатна чисельність	460
2	Фактична чисельність	356
3	Облікова чисельність	401
3.1	з них: чоловіки	86
3.2	жінки	315
4	Кількість осіб, які займають посади	396
4.1	керівників	142
4.1.1	з них: чоловіки	31
4.1.2	жінки	111
4.2	спеціалістів	249
4.2.1	з них: чоловіки	49
4.2.2	жінки	200
4.3.	службовців, робітників, працівників патронатної служби	5
4.3.1	з них: чоловіки	1
4.3.2.	жінки	4

За рекомендаціями, розробленими в рамках Проекту «Посилення ефективності роботи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України», фінансованого Урядом Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії через Фонд управління інвестиціями спільного Фонду ефективного державного управління (GGF), та на виконання Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року, а саме: компоненту В.1 — Інституційна та фінансова незалежність регуляторів, та компоненту В.4 — Трансформація регуляторів, у 2018 році було введено нову структуру, якою впроваджено розмежування функцій надання адміністративних послуг від контрольних (інспекційних) функцій Комісії в одному структурному підрозділі, спрощення процедури надання адміністративних послуг, у тому числі шляхом запровадження принципу «єдиного вікна». Модель такої структури Комісії дозволила максимально збалансувати функції структурних підрозділів, унеможливити дублювання процесів, підвищити якість реалізації завдань та повноважень, визначених для Комісії.

Так, за новою структурою у Комісії налічується 22 самостійних структурних підрозділів, з яких 15 підрозділів є функціональними.

Аналіз складу працівників системи Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку свідчить, що від облікової чисельності працівників 78,55 % (315 осіб) становлять жінки, відповідно 21,45 % (86 осіб) — чоловіки. При цьому переважну більшість керівних посад в центральному апараті Комісії від облікової чисельності керівних працівників обіймають також жінки — 78,17 % (111 осіб); чоловіків на керівних посадах — 21,83% (31 особа).

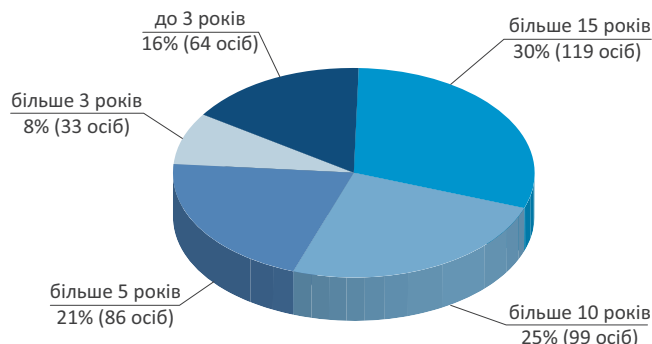
Розподіл працівників Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за віком свідчить, що чисельність осіб віком до 35 років у центральному апараті Комісії в цілому становить 34,4% (138 осіб) від облікової чисельності працівників центральному апарату. Такий показник працівників до 35 років свідчить про ефективну роботу щодо добору молодих кадрів для роботи на державній службі. Питання залучення молоді на державну службу в Комісію залишається актуальним, незважаючи на достатню кількість молодих фахівців. Працівників віком від 35 років до пенсійного віку налічується 65,59 % (263 особи). Середній вік працівників центрального апарату НКЦПФР становив 39,5 років у 2018 році.

Здобутком колективу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є досвідчені працівники, які забезпечують виконання завдань, покладених на Комісію, з високим рівнем професіоналізму. До числа стабільних кадрів прийнято відносити працівників, які працюють в організації понад три роки. Протягом цього терміну зазвичай завершується період трудової адаптації, працівник набуває кваліфікацію, знаходить своє місце в колективі, оцінює перспективи просування.

Так, в Комісії працівники, які мають стаж роботи у державному органі як регуляторі ринку цінних паперів в Україні, налічується: більше 15 років – 119 осіб, більше 10 років – 99 осіб, більше 5 років – 86 осіб, більше 3 років – 33 особи, до 3 років – 64 особи, що однозначно говорить про стабільність колективу, яка характеризується досить тривалою спільною діяльністю його членів.

Діаграма 2.31

Розподіл працівників Комісії за стажем роботи станом на 31.12.2018 року

Керівництво Комісії докладает зусиль для збереження своїх працівників, водночас працюючи над оновленням та омолодженням персоналу.

Структура персоналу за рівнем освіти має такі показники: від облікової чисельності працівників центрального апарату — 96,01% (385 осіб) мають повну вищу освіту; 3,49% (14 осіб) мають неповну, базову вищу освіту та середню спеціальну; 0,25% (1 особа) – професійно-технічну освіту; 0,25% (1 особа) — загальну середню освіту і працює на посаді прибиральника службових приміщень. Науковий ступінь мають 6 працівників центрального апарату.

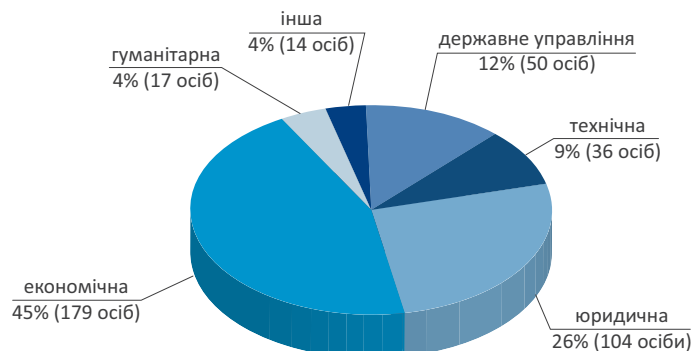
Переважає більшість працівників НКЦПФР мають освіту економічного та юридичного спрямування (див. діаграму 2.32).

Державні службовці, що мають інші напрями освіти, переважно забезпечують реалізацію завдань нефункціональних підрозділів, таких як з питань інформаційних технологій, міжнародної співпраці, адміністративної діяльності, матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

Слід зазначити, що в Комісії налічується 111 працівників, які мають дві вищі освіти, що становить 27,68% від облікової чисельності працівників центрального апарату, та 21 працівник, котрі мають три вищі освіти, що становить 5,24% від облікової чисельності працівників центрального апарату, ще 2 працівників мають чотири вищі освіти, що становить 0,5% від облікової чисельності працівників центрального апарату.

Діаграма 2.32

Розподіл працівників центрального апарату Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за напрямками освіти станом на 31.12.2018р.

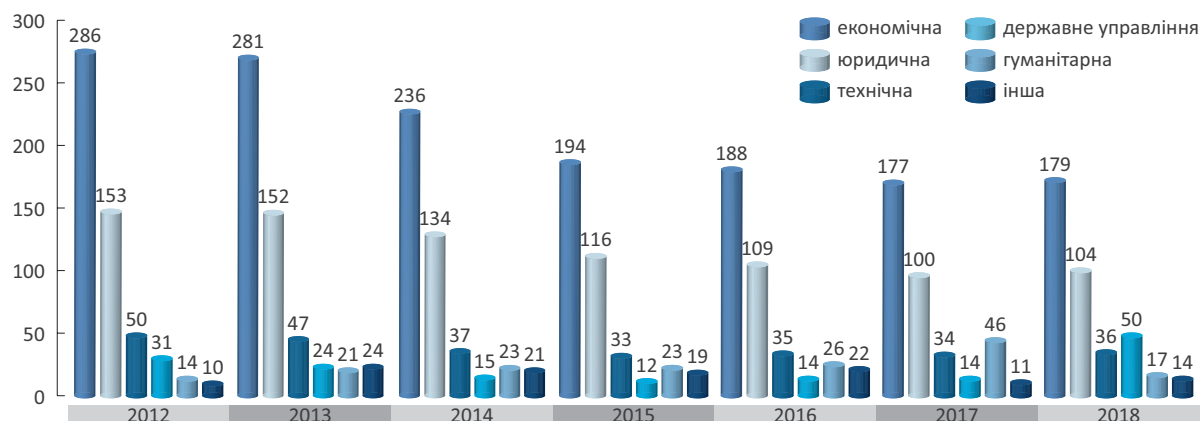

Керівництво Комісії у 2018 році продовжувало вживати заходи щодо заохочення персоналу до навчання, підвищення кваліфікації, створювало умови для їх професійного зростання. Заслужовує на увагу той факт, що лише у центральному апараті 10 державних службовців навчається у вищих навчальних закладах освіти, де здобувають вищу або другу вищу профільну освіту.

Заходи, спрямовані на підвищення професійного рівня державних службовців, здійснювалися відповідно до Плану-графіка підвищення кваліфікації державних службовців Комісії на 2018 рік, затвердженого Керівником апарату, виконання яких постійно контролювалося. Також працівники працюють над самовдосконаленням, підвищенням свого професійного та освітнього рівня.

Діаграма 2.33

Розподіл працівників центрального апарату Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку за напрямками освіти у розрізі років станом на 31.12.2018р.

У межах навчання та розвитку Комісія проводила обов'язкове професійне навчання працівників, навчання за короткотерміновими програмами, організовувала участь у міжнародних конференціях та навчальних поїздках, залучала працівників до міжнародних навчальних заходів та проектів, здійснила щорічне оцінювання діяльності державних службовців.

Таблиця 2.6

Інформація про підвищення кваліфікації державних службовців Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку станом на 31.12.2018 р.

	Всього підвищили кваліфікацію (за наказами)			З них								
				За професійними програмами (за наказами)			За програмами короткотермінових семінарів (за наказами)			За іншими видами навчання (за наказами)		
Роки	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Всього	419	252	476	57	6	4	296	219	354	66	27	118

У 2018 році 1 працівник системи Комісії пройшов підвищення кваліфікації з професійної програми за темою «Загальні питання роботи юридичних служб міністерств, інших центральних органів виконавчої влади» в Інституті права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України, та 1 працівник двічі брав участь у постійно діючому короткостроковому семінарі юрисконсультів, спеціалістів органів виконавчої влади, підприємств, організацій Тернопільської області у Тернопільському регіональному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, 3 працівники пройшли підвищення кваліфікації з професійної програми з питань запобігання корупції, 1 — у Всеукраїнському центрі підвищення кваліфікації та 2 працівники — в Інституті післядипломної освіти Національної академії внутрішніх справ.

В Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України 33 державних службовці Комісії брали участь у семінарах за темами:

- «Написання проектів та грантів. Управління проектами»;
- «Електронне декларування публічних службовців»;
- «Самоменеджмент сучасного керівника. Алгоритм продуктивного мислення»;
- «Аналіз політики. Підготовка аналітичних документів»;
- «Психологічні основи ефективного управління»;
- «Етичні засади державної служби. Оновлення влади»;
- «Інноваційні іміджеві технології. Медіаосвіта»;
- «Політичне лідерство. Лідерство в управлінській діяльності»;
- «Культура ділового мовлення як інструмент кар'єрного зростання державного службовця. Публічні комунікації»;
- «Цифрова грамотність публічних службовців. Smart – технології»;
- «Медіація. Мистецтво переговорного процесу».

17 працівників Комісії взяли участь у одноденному семінарі з питань запобігання корупції державних службовців.

2 працівники взяли участь в освітньому заході на тему «M&A of Shareholders' agreements: англійський досвід та українські перспективи».

В освітньому заході на тему «Корпоративне управління» на базі освітньої платформи Legal High School взяли участь 8 державних службовців.

3 працівники взяли участь у круглому столі на тему «Нові вимоги до формування фінансової та нефінансової звітності компаній», який був організований DiXi Group.

2 працівники взяли участь у тренінгу на тему «Правові аспекти організації роботи із запобігання корупції» в Національному агентстві з питань запобігання корупції та 3 — на тему «Електронне декларування».

3 працівники підвищили кваліфікацію з питань запобігання корупції в Інституті підготовки керівних кадрів та підвищення кваліфікації Національної академії внутрішніх справ.

У Всеукраїнському центрі підвищення кваліфікації 38 державних службовців Комісії брали участь у семінарах за темами: «Крос-культурний менеджмент. Крос-культурні комунікації та взаємодія»; «Мистецтво ведення переговорів»; «Європейські стандарти демократичного врядування»; «Актуальні питання реалізації нового законодавства про державну службу»; «Тайм-менеджмент»; «Доступ до публічної інформації»; «Цифрові технології»;

3 метою підвищення рівня професійної компетентності фахівців з питань електронного врядування 16 працівників Комісії взяли участь у короткострокових семінарах; також у короткостроковому семінарі на тему «Ділова українська мова в публічному управлінні» брали участь 8 працівників.

40 державних службовців підвищили свій рівень знань з англійської мови у постійно діючих річних курсах без відриву від роботи.

1 працівник взяв участь у тренінгах, присвячених тематиці торгівлі послугами та особливостям переговорного процесу щодо зобов'язань у цій сфері в рамках угод про вільну торгівлю, який відбувся у Міністерстві економічного розвитку і торгівлі України.

1 працівник взяв участь у конференції в Національному агентстві України з питань державної служби.

1 державний службовець взяв участь у тренінгах на тему «Стратегія реформування системи управління державними фінансами: стратегічне державне планування та розвиток середньострокового бюджетного управління» в Академії фінансового управління.

36 працівників взяли участь у тренінгу з функціонування ринку капіталу та принципів корпоративного управління, 32 працівники взяли участь у тренінгу з функціонування ринку капіталу та основ фінансового нагляду, 48 працівників — у тренінгу на тему «Корпоративне управління та фінансові деривативи», 31 працівник взяв участь у тренінгу на тему «Функціонування ринку капіталу», що були організовані проектом Євросоюзу «Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком».

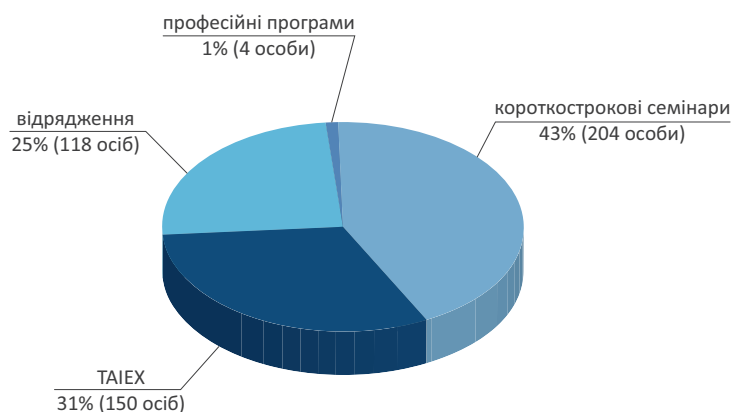
Крім того, службою персоналу було проведено тренінги з державними службовцями на теми: «Запобігання та врегулювання конфлікту інтересів», де були присутні 32 працівники, та тренінг на тему: «Етичні засади державної служби», у якому взяли участь 25 осіб. Також було проведено внутрішній семінар із новопризначеними державними службовцями з питань дотримання ними спеціальних обмежень, встановлених Законом України «Про державну службу», «Про запобігання корупції» — 13 осіб.

2 працівники взяли участь в інтенсивній навчальній програмі EU Association Lab (тривалість програми з 19 жовтня 2018 року по березень 2019 року).

3 метою залучення молоді до державної служби у 2018 року також були створені умови для проходження студентами виробничої та переддипломної практики у центральному апараті. З цього напрямку Комісія співпрацює з вищими навчальними закладами, з якими укладені угоди про співпрацю та про проходження виробничої та переддипломної практики. За звітний період практику пройшли у центральному апараті 15 студентів вищих навчальних закладів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Київського національного торговельно-економічного університету та Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Діаграма 2.34

Підвищення кваліфікації державних службовців Комісії за видами навчання у 2018 році

Робота щодо формування складу персоналу та джерела їх забезпечення

Планування потреби в працівниках, пошук і підбір персоналу, а також кадрове адміністрування проводяться відповідно до законодавства України, колективного договору, постанови Кабінету Міністрів Укра-

їни від 25 березня 2016 року № 246 «Про затвердження Порядку проведення конкурсу на зайняття посад державної служби» із урахуванням насамперед професійної компетентності, рівня освіти, досвіду роботи, моральних якостей претендентів, правил внутрішнього службового/трудоного розпорядку, інших актів законодавства.

Формування складу державних службовців у Комісії здійснювалося шляхом конкурсного відбору та за допомогою призначення працівників у порядку переведення на рівнозначні або нижчі посади відповідно до Закону України «Про державну службу», нормативно-правових актів Уряду та наказів Комісії.

У 2018 році було оголошено конкурс на 79 вакантних посад з метою зайняття посад категорії Б та В. Загалом кадровою службою було розглянуто 80 пакетів документів. У конкурсах взяли участь 76 кандидатів, із яких 58 були визначені переможцями конкурсу.

Діаграма 2.35

Інформація щодо проведеної процедури конкурсного відбору у Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку станом на 31.12.2018р.

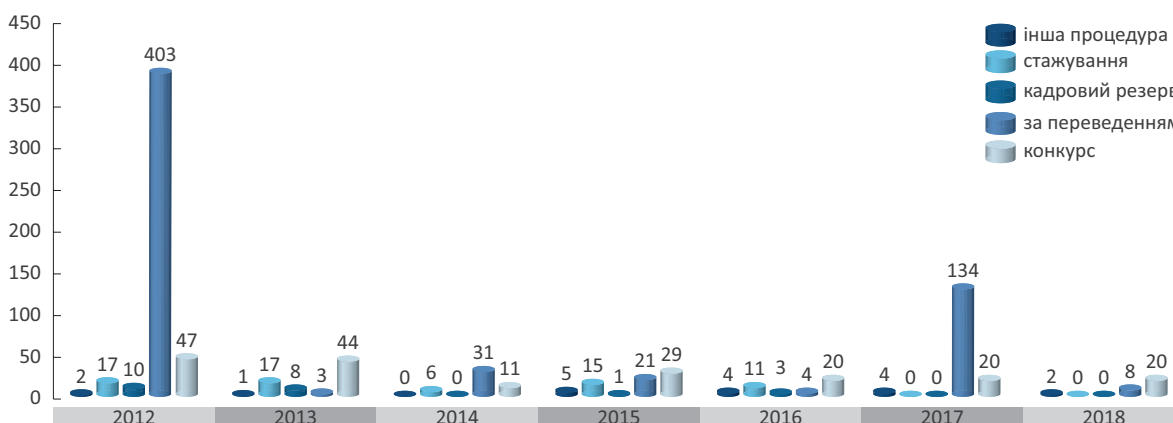

Відповідно до пункту 11 частини першої статті 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» та Закону України «Про державну службу» на офіційному веб-сайті Комісії розміщується інформація про оголошення конкурсу на заміщення вакантних посад у центральному апараті, перелік документів та зразки заяв і форм, перелік питань на перевірку знань законодавства та нормативно-правових актів України з урахуванням специфіки Комісії.

Інформація про призначення державних службовців у звітному періоді відображена у **діаграмі 2.36**.

Діаграма 2.36

Інформація про призначення державних службовців до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

З метою недопущення відтоку професійних кадрів керівництво Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку здійснює заходи щодо поліпшення таких факторів, як умови праці, психологічний клімат, дотримання умов трудового законодавства, оплата праці, дотримання умов колективного договору, встановлення норм етичної поведінки працівників Комісії тощо.

Одним із інструментів мінімізації відтоку кваліфікованих кадрів є ротація працівників, що полягає в горизонтальному та вертикальному переміщенні працівників з метою підвищення їх кваліфікації та професійних знань. Можливість запропонувати працівникам більш складні та нетипові завдання, що стимулюють їх вплив на різні аспекти діяльності Комісії та надають можливість реалізувати свої прагнення та бути корисним, впливати на розвиток своєї професійної кар'єри, завдяки стимулюванню росту в межах органу.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку зацікавлена в успішній службовій кар'єрі своїх працівників, що є одним із способів самовираження людини, реалізації її потенціалу. Це сприяє досягненню стратегічних і тактичних цілей Комісії, враховуючи, що вони споріднені з цілями працівників. Так, 2018 року у центральному апараті Комісії було здійснено ротацію 173 осіб, з них на вищі посади державних службовців – 42 особи, на нижчі посади – 31 особа, переведено на рівнозначні посади – 114 осіб.

Діаграма 2.37

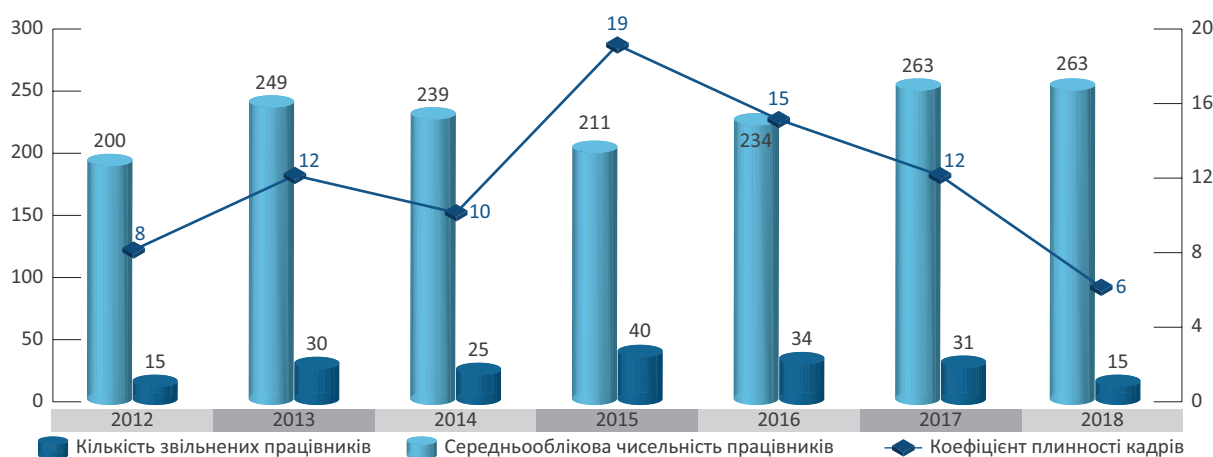
Інформація про ротацію державних службовців центрального апарату Комісії

Станом на 31.12.2018 року, у Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку налічувалось 104 вакантних посади, з них 24 — на умовах строкового трудового договору та 80 — на умовах постійного трудового договору.

Важливою складовою ефективного управління персоналом є управління плинністю кадрів, що означає управління збереженням самих кадрів.

Загальноприйнятим фактом є те, що стабільний кадровий склад є запорукою ефективної діяльності. Вміння вчасно виявляти і управляти плинністю кадрів є одним із важливих важелів у розвитку організації. Надмірна плинність персоналу призводить до багатьох негативних наслідків, які дестабілізують роботу організації і можуть призвести навіть до припинення її функціонування, низький рівень плинності може призвести до «застою крові» в організації. Враховуючи це, принципово важливо, з одного боку, розібратися в причинах виникнення плинності кадрів і мінімізувати це явище, з іншого – виявити і використати позитив, який характеризує рух персоналу та його оновлення.

Діаграма 2.38

Плинність персоналу центрального апарату Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

Аналіз зовнішнього руху персоналу центрального апарату Комісії за період з 2012 по 2018 рік свідчить про тенденцію зростання коефіцієнту плинності до Кп 19% у 2015 році, а з 2016 року характеризується тенденцією зниження коефіцієнту плинності з Кп 19% до рівня Кп 6% у 2018 році. У 2018 році коефіцієнт плинності становив 6%.

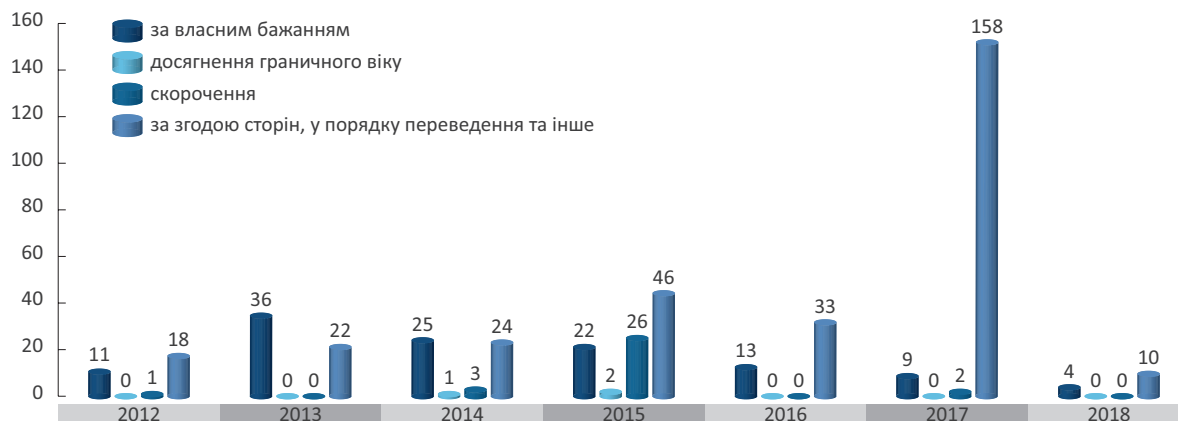
Виявлення мотивів, факторів і встановлення причин плинності кадрів здійснювалося за допомогою спеціальних процедур: вивчення анкетних даних, бесіди з тими, хто звільняється, та з безпосередніми керівниками.

Проаналізувавши анкети працівників, що визначали мотиви їх вибуття, було виділено основні причини, що спонукали працівників прийняти рішення про звільнення з Комісії. Так, трьома основними та рівнозначними причинами для більшості звільнених були: «Надійшла пропозиція з нового місця роботи з більш вигідними умовами», «Бажання змінити сферу своєї діяльності», при цьому більшість звільнених вказували, що «Робота у Комісії»

відповідала їх очікуванням» та «Отримали багато корисного і необхідного для розвитку кар'єри і професіоналізму», «Працівники почувають себе комфортно, відносини в колективі дружні, кожний може розраховувати на допомогу та розуміння».

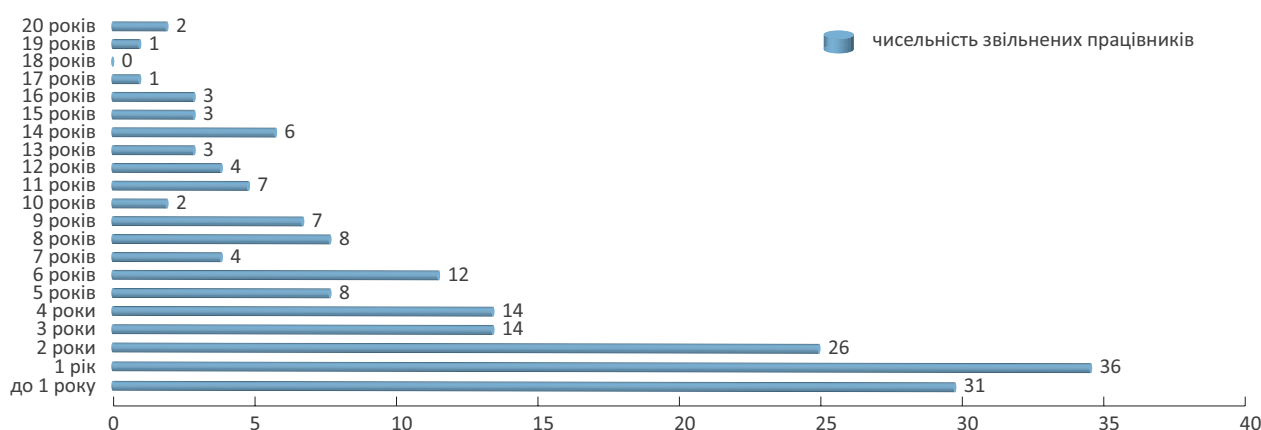
Діаграма 2.39

Інформація про звільнення державних службовців Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку станом на 31.12.2018р.

Діаграма 2.40

Інформація щодо звільнення працівників центрального апарату НКЦПФР в залежності від стажу роботи у державному регуляторі ринку цінних паперів в Україні за період з 2012 по 2018 рік

З метою оцінювання динаміки коефіцієнта плинності залежно від стажу роботи працівників центрального апарату Комісії було проаналізовано кількість звільнених за період з 2012 по 2018 роки та стаж їх роботи в Комісії, включаючи стаж в ДКЦПФР як в регуляторі, на момент звільнення (**діаграми 2.39**). Можна зробити припущення, що побудована діаграма відображає досить щільний зв'язок між досліджуваним показником звільнених працівників та таким фактором, як стаж роботи. Так, найбільш вразливими та такими, що характеризуються низькою лояльністю до Комісії, є працівники, які мають стаж роботи в органі до 3 років.

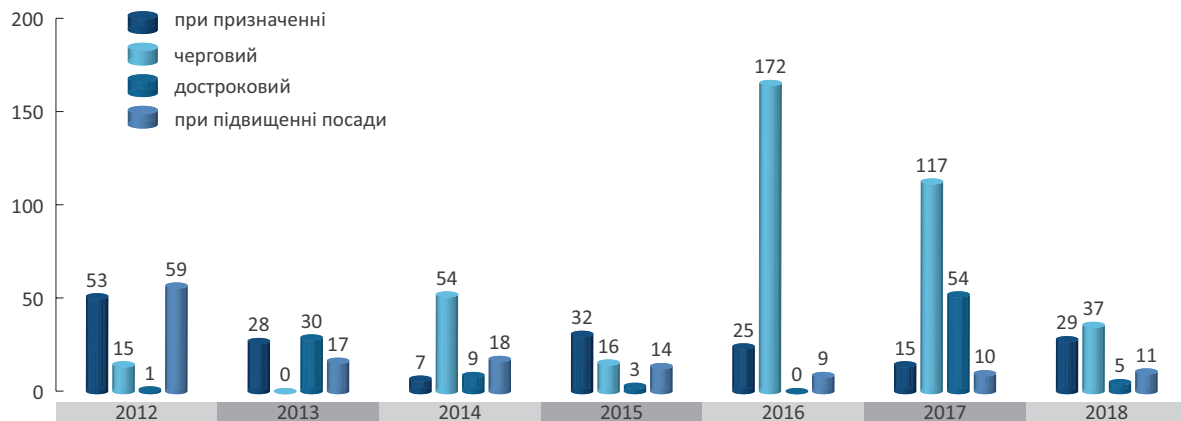
Забезпечення умов реалізації передбачених трудовим законодавством та законодавством про державну службу прав та обов'язків працівників

Ведення кадрової документації відповідає вимогам чинного законодавства. Розпорядчі документи про призначення, звільнення, просування, заохочення, оформлення відпусток готують спеціалісти служби персоналу, на яких покладені обов'язки з ведення відповідного напрямку кадрового менеджменту. Реєстрація документів ведеться в журналах установленого зразку та відповідно до номенклатури справ служби персоналу, яка включає 116 номенклатурних справ.

У 2018 році 82 державним службовцям центрального апарату Комісії відповідно до статті 39 Закону України «Про державну службу», постанови Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2016 року № 306 «Питання присвоєння рангів державних службовців та співвідношення між рангами державних службовців і рангами посадових осіб місцевого самоврядування, військовими званнями, дипломатичними рангами та іншими спеціальними званнями» було присвоєно ранги державних службовців: при підвищенні на посаді – 11 особам, при призначенні на посаду – 29 особам, присвоєно черговий ранг державного службовця – 37 особам, достроково присвоєно ранг – 5 особам.

Діаграма 2.41

Інформація щодо присвоєння рангів державним службовцям центрального апарату Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку станом на 31.12.2018р.

Відповідно до Закону «Про захист персональних даних» використання персональних даних працівниками Комісії здійснювалося лише відповідно до їхніх професійних чи службових або трудових обов'язків. Ці працівники були попереджені про зобов'язання щодо нерозголошення у будь-який спосіб персональних даних, які їм було довірено, або які стали відомі у зв'язку з виконанням професійних чи службових або трудових обов'язків. У 2018 році обробка персональних даних здійснювалася відповідно до частини 5 статті 6 вищезазначеного Закону за згодою суб'єкта персональних даних.

У 2018 році працівниками служби персоналу вносилися та велася у повному обсязі вся кадрова інформація, передбачена системою «Кадри».

У 2018 році виходячи з особливостей штатного розпису, структурних перетворень, раціонального розподілу праці, змін у законодавстві щодо регулювання ринку цінних паперів, було проведено ґрунтовну роботу по вдосконаленню посадових інструкцій та положень про структурні підрозділи Комісії, в яких відображені, прописані алгоритми, процедури прийняття управлінських рішень чи надання адміністративних послуг тощо.

Пріоритетні завдання

Пріоритетними завданнями у сфері управління персоналом у 2019 році визначено: впровадження HR – стратегії Комісії, реалізація заходів щодо покращення соціального клімату для підвищення рівня лояльності та залученості працівників, розробка програми «Професійне наставництво» та «Школа внутрішніх тренерів».

Фінансове забезпечення Комісії

Відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» Комісію визначено головним розпорядником коштів державного бюджету з виконання бюджетної програми 6151010 «Керівництво та управління у сфері фондового ринку» та встановлено бюджетні призначення у обсязі 125 735,9 тис. грн з яких: видатки споживання становлять 117 805,8 тис. грн, видатки розвитку — 7 930,1 тис. грн.

Таблиця 2.7

Інформація щодо виконання кошторису Комісії за 2018 рік, тис. грн

Напрямок видатків	Затверджено кошторисом	Касові видатки
Всього видатки,	125 735,9	124 342,0
у тому числі:		
Оплата праці	87 278,1	87 260,4
Нарахування на оплату праці	19 351,2	19 029,7
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	2 160,1	1 663,9
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	0,0	0,0
Інші видатки	16 946,5	16 388,0

На кінець 2018 року видатки Комісії профінансовано у повному обсязі, заборгованість за захищеними та іншими статтями кошторису відсутня.

При цьому відхилення між затвердженим обсягом бюджетних асигнувань та касовими видатками пояснюється в основному економією коштів, яка утворилася в результаті проведення закупівель із використанням Національної системи електронних закупівель «Прозоро», а також раціональному та ефективному використанню бюджетних коштів.

Відповідно до паспорта бюджетної програми, затвердженого спільним наказом Міністерства фінансів України та Національної комісії з цінних паперів від 14.02.2018 №18/246, стратегічною ціллю бюджетної програми 6151010 «Керівництво та управління у сфері фондового ринку» є формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування ринку цінних паперів та похідних (деривативів) в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів.

Основними завданнями бюджетної програми, які спрямовані на досягнення стратегічної цілі Комісії визначено:

- розробка актів законодавства у сфері удосконалення ринку цінних паперів;
- здійснення ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- проведення сертифікації фахівців з питань фондового ринку;
- здійснення реєстрації випуску цінних паперів;
- здійснення контролю за учасниками ринку цінних паперів.

Діяльність із внутрішнього аудиту

У 2018 році діяльність із внутрішнього аудиту в Комісії була спрямована на удосконалення: функцій контролю за діяльністю компаній з управління активами та торговців цінними паперами; внутрішніх комунікацій між структурними підрозділами Комісії при здійсненні контролю за дотриманням вимог законодавства професійними учасниками ринку цінних паперів та емітентами цінних паперів.

З цією метою проведено 4 планових внутрішніх аудитів ефективності.

Об'єктами внутрішніх аудитів були окремі функції контролю Комісії в процесі:

- надання адміністративної послуги із визнання інституту спільного інвестування як такого, що відповідає/не відповідає вимогам щодо мінімального обсягу активів інституту спільного інвестування;
- надання адміністративної послуги щодо скасування реєстрації випуску цінних паперів;
- аналізу звітних даних компаній з управління активами;
- аналізу адміністративних даних торговців цінними паперами;
- нагляду за дотриманням торговцями цінними паперами пруденційних нормативів та відповідністю фінансової звітності вимогам законодавства України та Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Також аудиторським перевіркам підлягав процес внутрішніх комунікацій в Комісії при здійсненні:

- ліцензування діяльності професійних учасників ринку цінних паперів;
- аналізу адміністративних даних професійних учасників ринку цінних паперів;
- моніторингу розкриття інформації емітентами цінних паперів;
- реєстрації випуску цінних паперів;
- правозастосування.

За результатами проведених внутрішніх аудитів з метою удосконалення аспектів діяльності, що підлягали аудиту, надано рекомендації, які спрямовані на усунення виявлених недоліків та зменшення вірогідності їх виникнення у майбутньому.

Так, в ході реалізації аудиторських рекомендацій передбачено здійснення в Комісії таких заходів:

- внесення змін до нормативно-правових актів Комісії, які регулюють діяльність компаній з управління активами та торговців цінними паперами;
- підготовки внутрішніх розпорядчих документів Комісії, які регламентують контроль за здійсненням діяльності професійних учасників фондового ринку та емітентів цінних паперів;
- удосконалення технічного та організаційного забезпечення функцій моніторингу та аналізу адміністративних даних професійних учасників фондового ринку, правозастосування.

